

PhD Anna ILCHENKO

NATO STANDARDS IN FOCUS: THE MILITARY GLOSSARY

Odesa 2026

УДК 355/359(038)=111=161.2

Рекомендовано Вченою Радою Інституту Військово-Морських Сил
Одеської Національного Морського Університету “Одеська Морська Академія”
Протокол №__від_____

Укладник: Ільченко А.І.

Рецензенти:

Пропоноване довідкове видання становить собою систематизований англо-український глосарій, спрямований на уніфікацію понятійного апарату у сфері оборони та безпеки. Праця охоплює понад 2500 спеціалізованих термінів, дефініцій та стандартизованих абревіатур, що регламентують оперативно-тактичну діяльність, адміністративно-штабні процедури, технічну експлуатацію озброєння, а також специфіку військово-морських операцій і навігації. Структурна організація глосарію базується на тематичному принципі інтеграції лексичних масивів, що забезпечує семантичну точність інтерпретації англомовної професійної лексики відповідно до стандартів НАТО та протоколів міжнародного співробітництва. Видання має високу практичну значущість для забезпечення лінгвістичної інтероперабельності та призначене для командного складу Збройних Сил, слухачів військових академій, штабних офіцерів, військових перекладачів, а також фахівців із матеріально-технічного забезпечення.

NATO Standards in Focus: The Military Glossary: довідкове видання з оперативної та технічної термінології / під ред. доктора філософії доц. А.І. Ільченко ; Одеса. Інститут Військово-морських сил Одеської Національної Морського Університету “Одеська Морська Академія” ____ . - Одеса: Видання __, 2026. - 185 ст

The proposed reference publication is a systematically organized English–Ukrainian glossary designed to standardize the conceptual and terminological framework within the fields of defense and security. The work encompasses more than 2,500 specialized terms, definitions, and standardized acronyms governing operational and tactical activities, administrative and staff procedures, technical maintenance and operation of military equipment, as well as the specificities of naval operations and navigation.

The glossary is structured according to a thematic principle of lexical integration, ensuring semantic precision in the interpretation of English-language professional terminology in accordance with NATO standards and international cooperation protocols. The publication possesses significant practical value in promoting linguistic interoperability and is intended for military commanders, cadets and students of military academies, staff officers, military interpreters and translators, as well as logistics and technical support specialists.

УДК 355/359(038)=111=161.2

Розділ I

Загальновійськова термінологія □

Цей розділ є фундаментальною складовою глосарія, що формує уніфікований понятійний базис для всіх родів військ. У ньому систематизовано критично важливу лексику оперативно-тактичного рівня: від базових піхотних маневрів та бойових порядків (Wedge, Ambush) до складних процесів оперативного планування та оцінки результатів дій (After Action Review, Assessment). Розділ охоплює термінологію наступальних і оборонних операцій, розвідки, управління вогнем, а також класифікацію загроз та бойових станів.

Глибоке розуміння цього розділу є обов'язковим для:

Офіцерів тактичної та оперативно-тактичної ланки. Для коректної постановки завдань та взаємодії з багатонаціональними штабами (J-structures).

Курсантів військових вищих навчальних закладів. Як основа для вивчення стандартів НАТО (STANAG) та сучасної військової доктрини.

Штабних офіцерів (S3/G3 Operations). Для планування операцій та ведення робочих карт із використанням англійської тактичної графіки.

Офіцерів зв'язку (LNO). Для забезпечення точної передачі наказів між підрозділами різних країн-партнерів.

Практична цінність

В умовах сучасного загальновійськового бою (Combined Arms Operations) семантична точність може дорівнювати життю особового складу. Основна мета розділу — усунення двозначності (ambiguity) у комунікації.

Наприклад, розрізнення понять Withdrawal (організований відхід) та Retreat (відступ) є критичним для розуміння тактичної ситуації.

Розуміння таких процедурних термінів, як Abort (скасування місії) або Alert (сигнал тривоги), забезпечує миттєву та правильну реакцію на зміни в бойовій обстановці.

Методологія використання

Для ефективного засвоєння матеріалу рекомендується наступний алгоритм роботи:

- Контекстуальне вивчення. Не обмежуйтеся прямим перекладом. Звертайте особливу увагу на колонку «Пояснення / Визначення», оскільки англійський військовий термін часто несе ширше або специфічніше значення, ніж його цивільний аналог.

- Робота з синонімами. Аналізуйте відмінності між схожими діями (наприклад, різні види наступу чи переміщення), щоб використовувати найбільш влучний термін для конкретної тактичної ситуації.

- Інтеграція в планування. Використовуйте англійські терміни цього розділу при складанні навчальних бойових наказів (OPORD) для тренування навичок інтероперабельності.

1 Загальновійськова термінологія

Термін	Переклад	Визначення
А		
Abort	Скасувати / Припинити виконання	Наказ припинити місію або операцію до її завершення (наприклад, зліт літака або атаки).
Action	Бій / Бойове зіткнення	Активна бойова взаємодія між ворогуючими силами.
Active Defense	Активна оборона	Концепція оборони, що передбачає активні дії підрозділів для виснаження противника.
Adjutant	Ад'ютант	Офіцер, що виконує штабні або адміністративні обов'язки.
Advance	Наступ / Просування	Рух підрозділу в напрямку супротивника.
Advance Guard	Авангард	підрозділ, що рухається попереду головних сил для забезпечення безпеки та розвідки.
Aerial Reconnaissance	Повітряна розвідка	Збір розвідувальних даних за допомогою візуального спостереження або сенсорів з повітряних носіїв.
After Action Review (AAR)	Аналіз проведених дій (розбір польотів)	Професійне обговорення події, орієнтоване на результати, що дозволяє солдатам та керівникам дізнатися, що сталося, чому це сталося та як це покращити.
Air Defense	Протиповітряна оборона / ППО	критично важливий термін для загальновійськової підготовки.
Airstrike	Авіаудар	Застосування авіаційних засобів ураження по визначених цілях.
Air Superiority	Перевага в повітрі	Ступінь домінування в повітряному просторі однієї сили над іншою, що дозволяє проводити операції без значного втручання ворожої авіації.
Alert	Тривога / Оповіщення	Сигнал про готовність до дій або попередження про неминучу небезпеку.

All-round Defense	Кругова оборона	Спосіб організації оборони підрозділу на 360 градусів.
Allied Forces	Союзні сили	Термін для позначення підрозділів партнерів у спільних операціях.
Ambush	Засідка	Раптова атака з прихованої позиції по рухомому або тимчасово зупиненому противнику.
Ammunition (Ammo)	Боєприпаси	Загальний термін для патронів, снарядів, гранат, ракет тощо.
Ammo Dump	Склад боєприпасів	Базовий елемент логістичного забезпечення.
Amphibious Operation	Десантна операція (морська)	Операція, що запускається з моря військово-морськими та десантними силами на ворожий або потенційно ворожий берег.
Anti-Armor	Протитанковий / Протиброньовий	Характеристика озброєння або тактики.
Anti-Personnel	Протипіхотний	Тип боєприпасів або мінних загороджень.
Approach March	Марш до місця зосередження	Переміщення військ у передбойовому порядку.
Area of Operations (AO)	Район проведення операції	Оперативний район, визначений командувачем для виконання конкретних завдань.
Area of Responsibility (AOR)	Зона відповідальності	Географічна зона, закріплена за командувачем, в межах якої він має повноваження планувати та проводити операції.
Armor	Броня / Бронетехніка	Базове поняття для позначення механізованих сил.
Armored Personnel Carrier (APC)	Бронетранспортер (БТР)	Легкоброньована бойова машина, призначена для транспортування піхоти та її вогневої підтримки.
Armored Vehicle	Броньована машина	Загальна категорія техніки.
Artillery	Артилерія	Рід військ, оснащений гарматами, гаубицями, мінометами та ракетними установками.
Assault	Штурм / Атака	Фаза атаки, коли сили безпосередньо вриваються на позиції ворога для

		ближнього бою.
Assembly Area	Район зосередження	Місце, де підрозділи збираються для підготовки до подальших тактичних дій.
Asset	Ресурс / Засіб	Будь-який ресурс (персонал, техніка, інформація), що знаходиться в розпорядженні командира.
Attach	Приряджати / Підпорядковувати	Тимчасово передавати осіб або підрозділи під командування іншого підрозділу.
Attrition	Виснаження	Зменшення ефективності сил через втрати особового складу та техніки.
Authorization	Наказ / Санкціонування	Процедура отримання дозволу на виконання бойової задачі.
Availability	Боеготовність / Наявність ресурсів	Стан боєздатності підрозділу або техніки.
В		
Backblast	Реактивний струмінь / зона ураження позаду зброї	Критичний термін безпеки при використанні рпг та аналогічного озброєння.
Ballistics	Балістика	Наука про рух снарядів, основа знань про стрілецьку справу та артилерію.
Barrage	Загороджувальний вогонь	Інтенсивний вогонь артилерії або стрілецької зброї, спрямований на затримання або зупинку ворога.
Base of fire	Вогнева база (група прикриття)	Елемент маневру, що забезпечує вогневу підтримку іншим елементам, які рухаються на ворога.
Base security	Охорона бази	Обов'язкова процедура підтримання безпеки пункту дислокації.
Battalion	Батальйон	Тактичний підрозділ, що складається зі штабу та кількох рот/батареї.
Battalion tactical group (btg)	Батальйонна тактична група	Важлива структурна одиниця.
Battle damage assessment (bda)	Оцінка бойових втрат/пошкоджень	Оцінка фізичного та функціонального збитку, завданого цілі внаслідок застосування зброї.
Battle drill (Бойовий навик / алгоритм	Стандартизовані процедури реагування на

	дій	типові загрози в бою.
Battlefield	Поле бою	Територія, на якій відбуваються або можуть відбуватися бойові дії.
Battle space	Бойовий простір	Сукупність факторів, що впливають на ведення бойових дій у визначеному районі.
Bearing	Пеленг / азимут	Базовий термін навігації та орієнтування на місцевості.
Belligerent	Воююча сторона	Юридичний та тактичний статус учасника конфлікту.
Bivouac	Польовий табір (бівуак)	Тимчасове розташування військ під відкритим небом, зазвичай без стаціонарних укриттів.
Blackout	Світломаскування	Заходи щодо приховування світла для запобігання виявленню противником вночі.
Block	Блокувати	Тактичне завдання: Позбавити ворога доступу до певної території або маршруту.
Blind spot	Мертва зона	Сектор, який не проглядається або не прострілюється.
Booby trap	Пастка / сюрприз	Елемент мінної небезпеки, про який має знати кожен військовослужбовець.
Boundary	Розмежувальна лінія	Лінія, що визначає межі відповідальності підрозділів.
Breach	Прорив / прохід	Створення проходу через мінне поле, загороження або укріплення ворога.
Briefing	Інструктаж / брифінг	Передача інструкцій або інформації перед виконанням завдання.
Breakout	Прорив з оточення	Специфічний вид тактичних дій.
Brigade	Бригада	Військове формування, більше за полк і менше за дивізію.
Buffer zone	Буферна зона	Нейтральна територія між двома протиборчими силами, створена для запобігання прямому контакту.
Bunker	Бункер / дот	Укріплена захисна споруда, часто підземна.

Burst	Черга	Спосіб ведення вогню зі стрілецької зброї.
C		
Call for fire (cff)	Запит на вогонь	Базова процедура виклику артилерійської або авіаційної підтримки.
Caliber	Калібр	Основна характеристика озброєння та боєприпасів.
Camouflage	Камуфляж / маскування	Будь-яка особа, яка втрачена для організації через смерть, поранення, хворобу, полон або зникнення безвісти.
Canister	Касета / постріл з картечцю	Специфічний тип боєприпасу для ураження живої сили.
Capabilities	Спроможності / можливості	Транспортування поранених з поля бою (часто немедичним транспортом).
Captured	Полонений	Термін, що визначає статус військовослужбовця або противника, який потрапив у полон.
Casualty	Втрати (санітарні та безповоротні)	Команда або домовленість про зупинку стрільби.
Casualty evacuation (casevac)	Евакуація поранених	Ієрархічна лінія повноважень та відповідальності, по якій передаються накази.
Cease fire	Припинити вогонь	Пункт на дорозі або кордоні, де здійснюється перевірка транспорту та осіб.
Center of gravity (cog)	Центр тяжіння / центр ваги зусиль	Критичне поняття в оперативному мистецтві
Challenge and password	Пароль і відгук	Обов'язкова процедура ідентифікації "Свій-чужий".
Chain of command	Ланцюг командування	Особа, яка не є членом збройних сил або воєнізованих формувань.
Chemical, biological, radiological, and nuclear (cbrn)	Рхбя — радіаційний, хімічний, біологічний, ядерний захист	Обов'язковий блок знань щодо безпеки.
Checkpoint (cp)	Контрольно-пропускний пункт (кпп)	Дії авіації проти ворожих цілей, що знаходяться в безпосередній близькості до

		дружніх сил.
Civilian	Цивільна особа	Бойові дії на дуже коротких дистанціях (наприклад, всередині будівель).
Close air support (cas)	Безпосередня авіаційна підтримка	Ненавмисні жертви серед цивільних або руйнування цивільних об'єктів під час атаки на військову ціль.
Close quarters battle (cqb)	Ближній бій	Активна боротьба з ворогом.
Classification	Гриф секретності	Правила поводження з інформацією обмеженого доступу.
Clearance	Зачистка / дозвіл	Процес перевірки місцевості/приміщення від ворога або отримання санкції на дію.
Collateral damage	Супутні втрати / побічні руйнування	Система, за допомогою якої командир планує, направляє, координує та контролює сили для виконання місії.
Combat	Бій / бойові дії	Чіткий опис мети операції та бажаного кінцевого стану (end state).
Combat readiness	Боеготовність	Стан готовності сил до виконання завдань.
Command and control (c2)	Командування та управління	Засоби та методи передачі інформації (радіо, цифрові мережі тощо).
Command post (cp)	Командний пункт	Місце управління підрозділом.
Commander's intent	Замисел командира	Інструмент для орієнтування на місцевості.
Common operating picture (cop)	Єдина оперативна обстановка	Загальне бачення ситуації на полі бою всіма підрозділами.
Communication security (comsec)	Захист зв'язку	Заходи для запобігання перехопленню інформації.
Communications (comms)	Зв'язок	Захист від спостереження ворогом (але не від вогню — на відміну від cover).
Compass	Компас	Ситуація, коли сили стикаються з ворогом і починається бій.

Concealment	Маскування (приховування)	Запасний план, розроблений для реагування на події, відмінні від очікуваних.
Condition	Стан зброї/підрозділу	Готовність до застосування.
Contact	Вогневий контакт	Група транспортних засобів, організована для руху разом під єдиним командуванням.
Contingency plan	План на випадок непередбачених обставин	Числові значення, що визначають точне місцезнаходження на карті.
Convoy	Колона / конвой	Атака, що проводиться частиною сил, які обороняються, з метою відновлення втрачених позицій або знищення ворога.
Coordinates	Координати	Захист від вогню противника (наприклад, стіна, окоп).
Counterattack	Контратака	Навчання персоналу виконувати обов'язки інших спеціалістів у команді.
Counter-intelligence (ci)	Контррозвідка	Діяльність із запобігання розвідувальній діяльності противника.
Covering fire	Прикриваючий вогонь	Вогонь, що забезпечує маневр інших сил.
Cover	Укриття	Будь-яка особа, яка втрачена для організації через смерть, поранення, хворобу, полон або зникнення безвісти.
Cross-training	Взаємозамінність / перехресна підготовка	Транспортування поранених з поля бою (часто немедичним транспортом).
D		
Damage assessment	Мертва зона (простір)	Ділянка місцевості в межах дальності зброї, яка не проглядається і не прострілюється через перешкоди.
Danger close	Дебрифінг / опитування після місії	Отримання інформації від екіпажів/солдатів одразу після виконання завдання для розвідки та аналізу.
Data link	Канал передачі даних	Сучасний стандарт обміну інформацією між системами управління та вогневими засобами.
Day d (d-day)	Введення в оману	Заходи, спрямовані на те, щоб змусити ворога діяти не вигідним для нього чином

		(хибні позиції, макети).
Dead reckoning	Навігація за счисленим шляхом	Базовий метод орієнтування на місцевості без використання зовнішніх орієнтирів.
Dead space	Укриття (від спостереження/вогню)	Використання рельєфу (наприклад, зворотного схилу пагорба) для захисту від прямого вогню та спостереження.
Debarkation	Висадка / вивантаження	Процес виходу особового складу або техніки з транспортних засобів.
Debriefing	Стимування (стримуючий бій)	Операція, в якій сили під тиском ворога поступаються простором, щоб виграти час, завдаючи ворогу максимальних втрат без рішучого бою.
Decentralized command	Децентралізоване управління	Принцип управління, що надає підлеглим автономію у виконанні завдань (mission command).
Deception	Підривні роботи	Знищення об'єктів (мостів, будівель) за допомогою вибухівки.
Deep operations	Глибинні операції	Концепція ведення бойових дій на всю глибину побудови оборони противника.
Defensive operations	Оборонні дії	Сукупність заходів для відбиття наступу противника.
Defilade	Розгортання / перекидання	Переміщення сил у район операцій або перехід з похідного порядку в бойовий.
Degraded mode	Робота в обмеженому режимі	Стан функціонування системи (зв'язку, навігації), коли частина функцій недоступна через пошкодження чи перешкоди.
Delay	Загін / відокремлений підрозділ	Частина підрозділу, виділена для виконання спеціального завдання.
Deliberate attack	Плановий наступ	Підготовлена наступальна операція, що базується на розвідці та детальному плануванні.
Demolition	Вогонь прямою наводкою	Стрільба по цілі, яку стрілець бачить безпосередньо (на відміну від навісної стрільби артилерії).
Denial of service	Відмова в обслуговуванні / блокування	Заходи, спрямовані на позбавлення противника можливості використовувати ресурси або територію.

Departure point	Вихідний пункт	Точка, з якої підрозділ починає маневр або атаку.
Deployment	Вийти з бою / розвірвати контакт	Тактичний маневр для припинення бойового зіткнення з ворогом і відходу.
Deployment zone	Зона розгортання	Район, де підрозділи розгортаються з похідного порядку в бойовий.
Designated marksman	Марксмен / призначений стрілець	Спеціаліст у піхотному відділенні, що забезпечує точну стрільбу на середніх дистанціях.
Detachment	Розсосередження	Розміщення військ і техніки на відстані один від одного, щоб зменшити вразливість від ворожого вогню.
Direct fire	Рів / канава	Штучна або природна заглибина, що використовується як перешкода для техніки.
Direct support	Безпосередня підтримка	Місія підрозділу, спрямована на допомогу конкретній бойовій одиниці.
Disengage	Доктрина	Фундаментальні принципи, якими керуються збройні сили у своїх діях.
Dispersion	Зона висадки (десантування)	Визначена ділянка місцевості для висадки повітряного десанту або вантажів.
Displacement	Зміна позиції	Переміщення вогневих засобів або командних пунктів для уникнення контрбатарейного вогню.
Distress signal	Сигнал лиха	Стандартизований спосіб оповіщення про критичну ситуацію.
Ditch	Боєприпас, що не вибухнув	Снаряд або бомба, що не спрацювали після застосування.
Doctrine	Мертва зона (простір)	Ділянка місцевості в межах дальності зброї, яка не проглядається і не прострілюється через перешкоди.
Drop zone (dz)	Дебрифінг / опитування після місії	Отримання інформації від екіпажів/солдатів одразу після виконання завдання для розвідки та аналізу.
Dud	Введення в оману	Заходи, спрямовані на те, щоб змусити ворога діяти не вигідним для нього чином (хибні позиції, макети).

Е

Early warning	Попередження про напад	Система завчасного виявлення підготовки противника до дій або запусків ракет/бпла.
Echelon	Ешелон / порядок побудови	1) частина бойового порядку (перший ешелон, другий ешелон). 2) підрозділ тилового забезпечення.
Effective fire	Ефективний вогонь	Вогонь, що завдає противнику втрат або змушує його припинити дію чи змінити напрямок.
Electronic counter-countermeasures (eccm)	Захист від засобів реб	Заходи щодо забезпечення стійкості власних радіоелектронних систем.
Electronic warfare (ew)	Радіоелектронна боротьба	Критично важлива складова сучасних операцій.
Element	Елемент / підрозділ	Складова частина більшого формування.
Element of surprise	Фактор раптовості	Один із ключових принципів військового мистецтва.
Embarkation	Завантаження / посадка	Процес завантаження військ та спорядження на кораблі або літаки.
Emergency	Надзвичайна ситуація	Раптова подія, що вимагає негайних дій.
Emergency destruction plan	План екстреного знищення	Протокол знищення секретних документів або обладнання у разі загрози захоплення.
Encirclement	Оточення	Ситуація, коли підрозділ ізольований ворогом з усіх боків.
Encoplacement	Окоп / вогнева споруда	Підготовлена позиція для важкої зброї (кулемета, гармати) для ведення вогню.
End state	Кінцевий стан	Бажаний результат операції, визначений командуванням.
Enemy forces	Ворожі сили	Загальна назва сил противника.
Engagement	Бойове зіткнення	Бій між протиборчими силами (зазвичай короточасний).
Engagement area (ea)	Район ураження (kill zone)	Ділянка місцевості, куди командир планує заманити ворога і знищити його зосередженим вогнем.

Engagement range	Дистанція ураження / дальність ефективної стрільби	Гранична відстань, на якій зброя або система озброєння є ефективною.
Enhanced situational awareness	Підвищена обізнаність про ситуацію	Стан, що досягається шляхом використання сучасних засобів розвідки та спостереження.
Entry point	Точка входу	Визначене місце для проникнення в об'єкт або зону операції.
Envelope	Конверт / зона досяжності	Простір, у межах якого система озброєння здатна ефективно вразити ціль (наприклад, launch envelope).
Envelopment	Охоплення	Маневр, спрямований проти флангу або тилу ворога.
Escort	Супровід / ескорт	Забезпечення охорони конвоїв, вір-персон або незахищених об'єктів.
Essential element of friendly information (eefi)	Критично важлива інформація про власні сили	Відомості, розголошення яких може негативно вплинути на успіх операції.
Evacuation	Евакуація	Виведення людей або техніки з небезпечної зони.
Evaluation	Оцінка	Процес аналізу ефективності дій (як власних, так і противника).
Execution	Виконання	Етап операції, під час якого війська безпосередньо здійснюють бойові дії відповідно до плану.
Exfiltration	Вихід (прихований)	Приховане виведення особового складу з-під контролю ворога (протилежне до інфільтрації).
Exploitation	Розвиток успіху	Наступальна операція, що слідує за успішною атакою, для повного розгрому дезорганізованого ворога.
Explosive ordnance disposal (eod)	Знешкодження вибухонебезпечних предметів (сапери)	Спеціалізовані підрозділи та дії з виявлення та знешкодження боєприпасів.
Extraction	Евакуація групи / вилучення	Забирання підрозділу з місця виконання завдання (часто вертольотом).

F

False flag	Операція під «чужим прапором»	Проведення операцій з метою приховання справжнього ініціатора та покладання провини на іншу сторону.
Fatal casualty	Безповоротні втрати	Термін, що визначає військовослужбовців, які загинули внаслідок бойових дій.
Feint	Хибний маневр / відволікаючий удар	Обмежена атака для відволікання уваги ворога від головного напрямку удару.
Field artillery	Польова артилерія	Основний рід військ для забезпечення вогневої підтримки на суходолі.
Field grade officer	Старший офіцерський склад	Офіцери у званні від майора до полковника.
Field of fire	Сектор обстрілу / поле вогню	Ділянка, яку зброя може ефективно обстрілювати з певної позиції.
Fighting position	Бойова позиція	Інженерно обладнане місце для ведення вогню та укриття особового складу/техніки.
Final protective fire (fpf)	Загороджувальний вогонь (на кінцевому рубежі)	Заздалегідь спланований артилерійський бар'єр для зупинки ворожого штурму безпосередньо перед своїми позиціями.
Fire discipline	Вогнева дисципліна	Суворе дотримання правил відкриття та ведення вогню для економії боєприпасів та уникнення демаскування.
Fire mission	Вогневе завдання	Запит артилерії на відкриття вогню по конкретній цілі.
Fire plan	План вогневого ураження	Документ, що визначає розподіл цілей та черговість відкриття вогню.
Fire support	Вогнева підтримка	Допомога наземним силам вогнем артилерії, авіації або кораблів.
Fire team	Вогнева група	Найменший тактичний підрозділ піхоти (зазвичай 4 особи).
Firepower	Вогнева міць	Здатність підрозділу або системи завдати ураження противнику.
First aid	Перша медична допомога	Базова медична підготовка кожного військовослужбовця.

Flag officer	Флаг-офіцер / адмірал	Вищий офіцерський склад у військово-морських силах.
Flank	Фланг	Права або ліва сторона військового формування.
Flare	Освітлювальна ракета	Піротехнічний засіб для освітлення поля бою або подачі сигналів.
Flexibility	Гнучкість / маневреність	Здатність підрозділу швидко адаптуватися до змін обстановки.
Force multiplier	Мультиплікатор сили	Фактор (технологія, моральний дух, тактика), що дозволяє меншим силам досягти результатів, які зазвичай вимагають більших сил.
Force protection	Захист сил	Заходи, спрямовані на збереження боєздатності особового складу, техніки та об'єктів.
Formation	Бойовий порядок	Розміщення сил та засобів у визначеному порядку для виконання задачі.
Fortification	Фортифікація / укріплення	Інженерні споруди для підвищення ефективності оборони.
Forward edge of the battle area (feba)	Передній край оборони (району бойових дій)	Умовна лінія, що позначає передові позиції своїх військ.
Forward observer (fo)	Передовий спостерігач / коригувальник	Спеціаліст, який виявляє цілі та коригує вогонь артилерії/авіації з передових позицій.
Forward operating base (fob)	Передова оперативна база	Укріплений пункт дислокації, призначений для підтримки операцій у безпосередній близькості до зони бойових дій.
Fragmentary order (frago)	Бойове розпорядження	Скорочений наказ, що уточнює або змінює попередній наказ у ході операції.
Fragmentation (frag)	Уламковий	Тип боєприпасу, що вражає ціль розльотом металевих осколків.
Free-fire zone	Зона вільного вогню	Район, у якому дозволено відкривати вогонь по будь-яких цілях без додаткового узгодження.
Friendly fire	Дружній вогонь	Випадковий обстріл власних або союзних військ.

Frontage	Ширина фронту	Ширина смуги місцевості, яку займає підрозділ.
G		
Gap	Прохід / розрив	Ділянка місцевості або проміжок у бойових порядках, що потребує подолання або закриття.
Garrison	Гарнізон / пункт постійної дислокації (ппд)	Військова база або населений пункт, де війська розміщуються на постійній основі.
Gear	Спорядження / екіпування	Особисте майно та обладнання солдата (бронежилет, шолом, розвантажувальна система).
General staff	Генеральний штаб	Вищий орган військового управління.
General support	Загальна підтримка	Артилерійська підтримка, яка надається всьому з'єднанню, а не конкретному підрозділу.
Geneva conventions	Женевські конвенції	Міжнародні угоди, що встановлюють правила поведінки з пораненими, полоненими та цивільними під час війни.
Geospatial intelligence (geoint)	Геопросторова розвідка	Розвідка, заснована на аналізі візуальних та просторових даних місцевості.
Girth	Периметр / обхват	Термін, що часто вживається для опису габаритів техніки або зони захисту.
Global positioning system (gps)	Система глобального позиціонування	Супутникова система навігації для визначення точних координат.
Gravity bomb	Авіаційна бомба вільного падіння	Тип боєприпасу, що не має власного двигуна та системи наведення.
Grid coordinates	Координати сітки	Числова система для визначення точок на карті (зазвичай 6, 8 або 10 цифр).
Ground control station (gcs)	Наземна станція управління	Пункт управління безпілотними літальними апаратами (бпла).
Ground forces	Сухопутні війська	Вид збройних сил, основний суб'єкт ведення наземних операцій.
Ground truth	Реальна обстановка на місці / об'єктивні дані	Інформація, зібрана безпосередньо в районі виконання завдання, на протигагу дистанційним даним.

Ground zero	Епіцентр	Точка на поверхні землі безпосередньо під або над ядерним вибухом (або місце удару).
Grouping	Угруповання	Оперативно-тактичне об'єднання сил і засобів для виконання певного завдання.
Guard	Варта / охорона	Підрозділ або захід, спрямований на забезпечення безпеки об'єкта або сил від раптового нападу.
Guerrilla warfare	Партизанська війна	Війна, що ведеться нерегулярними силами (партизанами) на окупованій території.
Guidance system	Система наведення	Електронна система, що керує траєкторією ракети або снаряда.
Gun range	Стрільбище / полігон	Спеціально обладнана територія для тренувань зі стрільби.
Gunner	Навідник / кулеметник	Фахівець, що відповідає за обслуговування та застосування вогневих засобів.
Gunship	Ганшип / вогнева підтримка з повітря	Важкоозброєний літак або вертоліт, призначений для атаки наземних цілей (наприклад, ас-130 або мі-24).
Н		
Half-life	Період напіврозпаду	Критичний термін при оцінці наслідків застосування радіологічних матеріалів.
Hand-over	Передача повноважень / об'єкта	Процедура передачі відповідальності за ділянку або завдання від одного підрозділу іншому.
Harassment and interdiction	Турбуючий та ізолюючий вогонь	Тактичні дії, спрямовані на виснаження противника та перешкоджання його логістиці.
Harassment fire	Оборона з ходу (тимчасова)	Організація оборони при безпосередньому контакті з ворогом, коли час на підготовку обмежений.
Hard target	Захищений об'єкт / ціль	Об'єкт, обладнаний засобами активного та пасивного захисту (броня, укріплення).
Hardened target	Небезпечні матеріали	Речовини (хімічні, біологічні, радіоактивні), що становлять загрозу для здоров'я.

Hasty attack	Штаб	Центр управління, де командир та його персонал планують і контролюють операції.
Hasty defense	Вертолітний майданчик	Невелика зона, підготовлена для зльоту та посадки вертольотів.
Hazard assessment	Оцінка небезпеки	Процес визначення загроз у районі проведення операції.
Hazardous material (hazmat)	Особливо важлива ціль	Особа (лідер) або ресурс (радар, штаб), знищення якого критично важливе для успіху місії.
Headcount	Перекличка / підрахунок особового складу	Обов'язкова процедура після виконання завдання або бою для встановлення стану підрозділу.
Headquarters (hq)	Ворожий / противник	Сили або особи, які проявляють агресію або мають намір завдати шкоди.
Heavy weapons	Важке озброєння	Артилерія, танки, міномети великого калібру, що забезпечують вогневу підтримку піхоти.
Height of burst	Висота розриву	Висота над поверхнею, на якій відбувається підрив боєприпасу (критично для артилерії).
Helicopter assault	Вертолітний десант	Тактичний маневр з використанням авіації для швидкого перекидання сил.
Helipad	Агентурна розвідка	Збір розвідувальної інформації від людей (допити полонених, робота з джерелами).
H-hour	Атака з ходу	Атака, підготовка до якої проводиться в мінімальний час, щоб використати момент несподіванки.
Hide site	Місце прихованого спостереження	Спеціально обладнана позиція для ведення розвідки.
High value target (hvt)	Гуманітарна допомога	Матеріальна допомога (їжа, ліки), що надається цивільному населенню.
High-intensity conflict	Конфлікт високої інтенсивності	Стан війни із застосуванням повного спектра сучасних засобів ураження.
Hit and run	Ударив-відійшов	Тактика, що базується на раптовості та швидкому відході після завдання ураження.
Hold	Утримання / оборона	Наказ щодо недопущення прориву

	рубежу	противника на визначеному рубежі.
Host nation support (hns)	Підтримка країною перебування	Цивільна та військова допомога, що надається державою для іноземних військових контингентів.
Hostile	Гібридна війна	Поєднання звичайних бойових дій з кібератаками, пропагандою та економічним тиском.
Human intelligence (humint)	Атака з ходу	Атака, підготовка до якої проводиться в мінімальний час, щоб використати момент несподіванки.
Humanitarian aid	Оборона з ходу (тимчасова)	Організація оборони при безпосередньому контакті з ворогом, коли час на підготовку обмежений.
Hybrid warfare	Небезпечні матеріали	Речовини (хімічні, біологічні, радіоактивні), що становлять загрозу для здоров'я.
I		
Identification friend or foe (iff)	Система "Свій-чужий"	Електронна система розпізнавання, що дозволяє відрізнити дружні літаки/техніку від ворожих.
Illumination (illum)	Освітлення місцевості	Використання ракет або снарядів для освітлення поля бою вночі.
Imagery intelligence (imint)	Видова розвідка	Розвіддані, отримані шляхом аналізу фото- та відеознімків (з супутників, бпла).
Immediate action (ia)	Негайні дії (реакція на контакт)	Автоматичні, відпрацьовані дії підрозділу при раптовому контакті з ворогом (наприклад, при потраплянні в засідку).
Improvised explosive device (ied)	Саморобний вибуховий пристрій (свп)	"Бомба", виготовлена нестандартним способом, часто використовується терористами або партизанами.
Infiltration	Інфільтрація / просочування	Приховане проникнення через бойові порядки ворога для збору даних або диверсій.
Information operations (info ops)	Інформаційні операції	Дії, спрямовані на вплив на прийняття рішень противником та захист власного інформаційного простору.
Initial point (ip)	Вихідний пункт (пункт початку бойового шляху)	Точка на місцевості, від якої починається виконання маневру або захід авіації на

		ціль.
Insertion	Введення / висадка (групи)	Доставка підрозділу в район виконання завдання (повітрям, морем або землею).
Insurgency	Повстанський рух	Організований збройний опір владі або окупаційним силам.
Intelligence (intel)	Розвідка / розвідувальні дані	Інформація про ворога та місцевість, яка була оброблена та проаналізована.
Interdiction	Ізоляція району бойових дій / блокування	Дії з метою перешкодити ворогу перекидати резерви та постачання (удари по мостах, дорогах).
Interoperability	Сумісність (оперативна сумісність)	Здатність різних підрозділів (або армій різних країн) ефективно діяти разом.
Interpreter	Перекладач (усний)	Особа, яка забезпечує комунікацію між носіями різних мов (критично для роботи з інструкторами нато).
Incident report (increp)	Донесення про інцидент	Стандартизований формат звітності про подію (бойову, технічну чи надзвичайну).
Indirect fire	Вогонь із закритих позицій	Ведення вогню, при якому ціль не спостерігається навідником безпосередньо (артилерія, міномети).
Individual readiness	Індивідуальна боєготовність	Стан готовності окремого військовослужбовця до виконання завдань (включаючи спорядження та підготовку).
Industrial base	Військово-промислова база	Спроможності держави виробляти та обслуговувати озброєння.
Infantry	Піхота	Основний рід сухопутних військ.
Information dominance	Інформаційна перевага	Здатність отримувати та використовувати інформацію, обмежуючи при цьому можливості противника.
Initial operating capability (ioc)	Початкова оперативна спроможність	Стан, коли підрозділ або система здатні виконувати основні завдання, хоча і не в повному обсязі.
Inner perimeter	Внутрішній периметр	Лінія оборони або безпеки, що безпосередньо оточує об'єкт або командний пункт.
Integrated defense	Інтегрована оборона	Система захисту, що об'єднує всі види сил і засобів для забезпечення стійкості.
Intelligence	Розвідувальна підготовка	Систематичний аналіз середовища та

preparation of the battlefield (ipb)	поля бо	противника перед плануванням операції.
Intent	Намір	Виражене бажання командувача, що слугує орієнтиром для підлеглих за відсутності прямих наказів (див. Commander's intent).
Interim	Тимчасовий	Статус рішення або позиції до прийняття остаточного плану.
Internal security	Внутрішня безпека	Заходи із забезпечення стабільності та правопорядку в межах території.
Irregular forces	Іррегулярні сили	Збройні формування, що не належать до регулярної армії держави.
J		
Jamming	Постановка завад (реб)	Випромінювання або перевипромінювання електромагнітної енергії з метою порушення роботи електронних пристроїв ворога (радіо, радарів).
Joint operation	Об'єднана (спільна) операція	Операція, в якій беруть участь сили двох або більше видів збройних сил однієї країни (наприклад, армія + авіація).
Joint direct attack munition (jdam)	Jdam (комплект наведення)	Обладнання, що перетворює звичайні "Тупі" Бомби на високоточні керовані боєприпаси ("Розумні" Бомби).
Joint staff	Об'єднаний штаб	Штаб, що складається з офіцерів різних видів збройних сил для координації спільних дій.
Jump	Стрибок (з парашутом)	Десантування особового складу або вантажів з літального апарату.
Jumpmaster	Випускаючий (інструктор пдп)	Кваліфікована особа, відповідальна за безпеку та порядок десантування парашутистів.
Junior officer	Молодший офіцер	Офіцери у званні від лейтенанта до капітана включно.
Jurisdiction	Юрисдикція	Правова влада командира застосовувати закон і дисциплінарні стягнення.
J-code / j-staff	Штабні структури "J"	Система позначення функціональних підрозділів штабу у спільних (об'єднаних)

		операціях (наприклад, j1 — персонал, j2 — розвідка, j3 — операції, j4 — логістика).
Jack-up	Підйом / блокування	Термін, що може вживатися як у технічному контексті (підйом техніки), так і в контексті підвищення рівня тривоги.
Javelin	Джавелін	У сучасній термінології часто вживається як наричний термін для переносних протитанкових ракетних комплексів (птрк).
Jeep	Джип / легкий позашляховик	Узагальнена назва легкого автотранспорту високої прохідності.
Jet fuel	Авіаційне паливо	Авіаційне паливо
Jettison	Скидання / викидання	Процедура аварійного скидання зовнішніх вантажів (паливних баків, озброєння) з літального апарата або транспорту.
Job aid	Інструкція / довідковий матеріал	Короткий посібник для виконання конкретної технічної або штабної операції.
Joint action	Спільні дії	Узгоджені дії різних видів збройних сил для досягнення єдиної мети.
Joint doctrine	Спільна доктрина	Сукупність принципів, що керують застосуванням сил і засобів різних видів збройних сил у спільних операціях.
Joint fires	Спільне вогневе ураження	Вогонь, що координується між різними компонентами (армією, флотом, авіацією) для враження цілей противника.
Joint force commander (jfc)	Командувач об'єднаних сил	Особа, відповідальна за керівництво спільними операціями.
Joint logistics	Спільна логістика	Скоординоване забезпечення ресурсів для всіх компонентів об'єданого угруповання.
Jump-off point	Вихідний пункт	Позиція або лінія, з якої підрозділи починають наступальні дії.
К		
Keel	Кіль	Базовий елемент конструкції морських суден, важливий для розуміння морської

		логістики та техніки.
Keep	Утримувати (позицію)	Будь-яка ділянка місцевості, захоплення або утримання якої дає значну перевагу будь-якій зі сторін.
Key leader engagement (kle)	Робота з ключовими лідерами	Тактична та оперативна діяльність, спрямована на встановлення контактів та вплив на впливових осіб у зоні відповідальності.
Key personnel	Ключовий особовий склад	Офіцери та фахівці, відсутність яких критично впливає на спроможність підрозділу виконувати завдання.
Key terrain	Ключова місцевість	Категорія бойових втрат: Військовослужбовець, який загинув безпосередньо від дій ворога.
Kill box	Зона вільного вогню (kill box)	Частина ділянки засідки, де вогонь зосереджується для максимально швидкого знищення ворога.
Kill zone	Зона суцільного ураження	Набір інструментів, одягу або обладнання для конкретної мети (наприклад, first aid kit — аптечка).
Killed in action (kia)	Загиблий у бою	Тривимірна зона, визначена для полегшення інтеграції спільного вогню (авіації та артилерії) по наземних цілях.
Kinetic effect	Кінетичний ефект	Вплив на ціль шляхом безпосереднього фізичного або силового ураження (на противагу некінетичним методам, наприклад кібератаки чи пропаганда).
Kinetic operations	Кінетичні операції	Бойові дії, пов'язані із застосуванням зброї та фізичним знищенням цілей.
Kit	Спорядження (комплект)	Одиниця вимірювання швидкості на морі та в авіації (1 морська миля за годину \approx 1.85 км/год).
Klick	Клік	Поширений військовий сленг, що означає один кілометр (дистанцію); широко використовується у радіообміні та плануванні переміщень.
Knock-out	Виведення з ладу	Успішне ураження об'єкта або системи, що робить його нездатним продовжувати функціонування.
Knot	Вузол (швидкість)	Будь-яка ділянка місцевості, захоплення

		або утримання якої дає значну перевагу будь-якій зі сторін.
Knowledge management (km)	Управління знаннями	Процес збору, структурування та поширення інформації всередині штабу для прийняття ефективних рішень.
Known distance (kd) range	Стрільбище з відомими дистанціями	Майданчик для відпрацювання вправ зі стрільби на чітко визначених відстанях.
L		
Land navigation	Орієнтування на місцевості	Процес визначення свого місцезнаходження та планування маршруту за допомогою карти і компаса.
Landing zone (lz)	Зона посадки (зп)	Спеціально обрана ділянка для посадки вертольотів (або десантування).
Laser range finder (lrf)	Лазерний далекомір	Прилад, що використовує лазерний промінь для точного вимірювання відстані до цілі.
Last known position (lkp)	Остання відома позиція	Критично важливий термін при пошуково-рятувальних операціях (sar) або при відстеженні переміщень противника.
Latency	Затримка (сигналу)	Час, необхідний для передачі даних від відправника до отримувача (критично для управління бпла).
Lateral limit	Фланг / бокова межа	Межа зони відповідальності, що розділяє суміжні підрозділи.
Launch-on-remote	Пуск за даними зовнішнього джерела	Застосування ракетного озброєння на основі даних, отриманих від іншої системи (сенсора), що не має прямого зв'язку з пусковою установкою.
Lead element	Головний елемент (дозор)	Перший підрозділ у похідному порядку, що рухається попереду основних сил.
Leader	Лідер / командир	Особа, яка веде за собою групу і несе відповідальність за її дії.
Leader's reconnaissance	Командирська розвідка	Виїзд командирів на місцевість перед початком операції для оцінки умов виконання завдання.
Lessons learned	Вивчені уроки (досвід)	Знання, отримані в результаті аналізу минулих операцій для покращення майбутніх дій (результат aar).

Lethal engagement	Летальне ураження	Застосування сили з метою фізичного знищення противника.
Level of effort (loe)	Рівень зусиль	Показник інтенсивності, що застосовується підрозділом для досягнення цілі.
Level of war	Рівень війни	Розподіл воєнних дій на стратегічний, оперативний та тактичний рівні.
Liaison officer (lno)	Офіцер зв'язку / взаємодії	Офіцер, який відряджається до іншого підрозділу (або штабу союзників) для забезпечення координації та обміну інформацією.
Light infantry	Легка піхота	Підрозділи, які не мають важкої бронетехніки і призначені для дій у складних умовах (місто, гори, ліс).
Limit of advance (loa)	Рубіж (межа) просування	Лінія, яку підрозділ не повинен перетинати під час наступу без додаткового наказу.
Line of bearing (lob)	Пеленг	Лінія, вздовж якої виявлено сигнал (використовується в радіорозвідці).
Line of communication (loc)	Лінія комунікацій (шлях постачання)	Маршрут (суша, море, повітря), що з'єднує військову силу з базою постачання.
Line of departure (ld)	Рубіж переходу в атаку	Лінія на карті або місцевості, перетин якої означає початок наступальної операції.
Line of sight (los)	Лінія візування / пряма видимість	Пряма лінія між спостерігачем (або зброєю) і ціллю без перешкод.
Link-up	З'єднання	Тактична операція з об'єднання двох або більше підрозділів, що діяли роздільно.
Live fire exercise (lfx)	Навчальні стрільби (бойові)	Тренування, під час яких використовується справжня зброя та бойові патрони (на відміну від холостих).
Load bearing equipment (lbe)	Розвантажувальна система	Спорядження (жилет, пояс), що дозволяє солдату переносити боєприпаси та воду.
Loadout	Боєкомплект / спорядження	Специфічний набір озброєння та екіпірування, що береться особовим складом на конкретну місію.
Local security	Безпосередня охорона / локальна безпека	Заходи, що вживаються підрозділом для захисту своєї позиції від безпосереднього нападу противника.

Lock-on	Захоплення цілі	Процес, коли система наведення зброї (радар, тепловізор) фіксується на цілі та автоматично відстежує її.
Logistical support area (lsa)	Район логістичної підтримки	Визначена зона, де зосереджуються запаси та служби забезпечення.
Logistics (log)	Логістика / тилове забезпечення	Наука про планування та здійснення переміщення та утримання сил (постачання, транспорт, медицина, ремонт).
Look-down/shoot-down	Здатність виявляти та вражати цілі на фоні землі	Ключова характеристика сучасних радарів ппо та авіації.
Low-intensity conflict (lic)	Конфлікт низької інтенсивності	Стан збройного протистояння, що характеризується обмеженим застосуванням сили.
M		
Machine Gun (MG)	Кулемет	Основний вид автоматичної зброї підтримки піхоти.
Main Battle Tank (MBT)	Основний бойовий танк	Важкоброньована гусенична машина з гарматою, що є основною ударною силою сухопутних військ.
Main Effort	Головний удар / Зосередження зусиль	Діяльність або підрозділ, який командир визначає як найважливіший для успіху місії в даний момент.
Maintenance	Технічне обслуговування (ТО)	Дії, необхідні для збереження техніки в справному стані (перевірка, ремонт, заправка).
Maintenance Support Team (MST)	Група технічного обслуговування	Підрозділ, що забезпечує підтримку техніки у польових умовах.
Maneuver	Маневр	Переміщення сил у поєднанні з вогнем для досягнення вигідної позиції щодо ворога.
Maneuver Warfare	Маневрена війна	Стратегія, що базується на випередженні противника в темпі прийняття рішень та переміщеннях, а не на прямому зіткненні.
Manning	Укомплектування	Процес заповнення посад особовим складом відповідно до штатного розпису.

Map Reading	Читання карти	Вміння інтерпретувати символи, рельєф та координати на топографічній карті.
Maritime Domain	Морський простір	Середовище проведення операцій, що включає океани, моря, затоки та прибережні зони.
Marking	Маркування	Позначення цілей, позицій, мінних полів або шляхів руху за допомогою сигнальних засобів (дими, лазери, прапорці).
Mass Casualty (MASCAL)	Масові санітарні втрати	Ситуація, коли кількість поранених перевищує можливості наявного медичного персоналу та засобів.
Master Incident List	Головний перелік інцидентів	Документ, що містить план подій для проведення військових навчань.
Material	Матеріальна частина / Майно	Все обладнання, транспортні засоби та запаси, необхідні для оснащення та роботи сил.
Means	Засоби	Ресурси, якими володіє сторона для досягнення поставлених цілей.
Medical Evacuation (MEDEVAC)	Медична евакуація	Вивезення поранених спеціалізованим медичним транспортом (з наданням допомоги в дорозі).
Medical Treatment Facility (MTF)	Медичний пункт / Госпіталь	Стаціонарний або рухомий об'єкт для надання медичної допомоги.
Medium-Range	Середня дальність	Категорія дальності стрільби для артилерії або систем ППО.
Military Intelligence (MI)	Військова розвідка	Дисципліна збору, аналізу та поширення розвідданих.
Military Police (MP)	(Військова поліція	Підрозділи, що забезпечують правопорядок та контроль переміщень у зоні операцій.
Minefield	Мінне поле	Ділянка місцевості, на якій встановлені міни для затримки або знищення ворога.
Mine-Resistant Ambush Protected (MRAP)	Бронеавтомобіль із захистом від мін	Спеціалізована техніка для безпечного перевезення особового складу.
Mission	Місія / Бойове завдання	Чітке завдання, поставлене підрозділу, що містить дію та мету (хто, що, де, коли і чому).

Mission Command	Командування місією (Управління через завдання)	Філософія управління, що надає підлеглим свободу дій у тому, як виконати завдання, базуючись на намірі командира.
Mission Oriented Protective Posture (MOPP)	Рівень індивідуального захисту (ЗЗМЗ)	Ступінь готовності та екіпірування захисним одягом від хімічної/біологічної загрози (рівні 0-4).
Mission Statement	Бойове завдання / Формулювання місії	Чітке та стисле викладення того, що, хто, коли, де та чому має зробити підрозділ.
Mobile Training Team (MTT)	Мобільна тренувальна група	Група інструкторів, що відряджається до підрозділу для проведення навчання на місці.
Mobilization	Мобілізація	Процес переведення збройних сил та інфраструктури з мирного стану на воєнний.
Morale	Моральний дух	Психологічний стан особового складу, що визначає його готовність виконувати завдання.
Mortar	Міномет	Артилерійська зброя для стрільби навісною траєкторією (ефективна проти цілей в окопах/за пагорбами).
Mounting	Посадка / Монтування	Підготовка особового складу або техніки до переміщення або бойового застосування.
Movement to Contact	Висування до контакту (зближення)	Наступальна операція, спрямована на встановлення або відновлення контакту з ворогом.
Muzzle Velocity	Початкова швидкість кулі/снаряда	Ключова балістична характеристика зброї.
N		
National Command Authority (NCA)	Національний орган військового управління	Вищий рівень влади (наприклад, президент та міністр оборони), який має повноваження санкціонувати застосування збройних сил.
National Interest	Національний інтерес	Фундаментальна ціль або цінність держави, яку збройні сили покликані захищати.
NATO (North Atlantic Treaty)	НАТО (Організація Північноатлантичного	Військово-політичний союз держав для колективної оборони.

Organization)	договору)	
Naval Warfare	Морські бойові дії	Сукупність операцій, що проводяться на морі для досягнення стратегічних цілей.
Navigation	Навігація	Процес визначення курсу та контролю переміщення з однієї точки в іншу.
Near-Peer	Майже рівний противник	Держава або коаліція, чиї військові спроможності порівнянні з власними, що створює високий рівень загрози.
Net-Centric Warfare	Мережоцентрична війна	Концепція ведення бойових дій, що базується на об'єднанні всіх датчиків, засобів ураження та органів управління в єдину інформаційну мережу.
Neutralize	Нейтралізувати	Тактичне завдання: Зробити ворога, його персонал або техніку нездатними втручатися в операцію.
Night Attack	Нічний напад	Вид наступальних дій, що проводяться в умовах обмеженої видимості для забезпечення раптовості.
Night Vision Device (NVD / NVG)	Прилад нічного бачення (ПНБ / Окуляри НБ)	Оптико-електронний пристрій, що дозволяє бачити в умовах низької освітленості.
No-Fire Area (NFA)	Район заборони вогню	Зона, в якій заборонено вести вогонь (за винятком самооборони) для захисту цивільних або своїх сил.
No-Go Area	Заборонена зона / Зона, непридатна для просування	Місцевість, де переміщення військ або техніки неможливе через природні перешкоди або штучні загородження.
Non-Combatant	Некомбатант	Особа, яка не бере участі в бойових діях (медики, капелани, цивільні).
Non-Commissioned Officer (NCO)	Сержантський склад (Унтер-офіцер)	Професійні військові лідери (сержанти), які є основою дисципліни та навчання солдатів.
Non-Governmental Organization (NGO)	Неурядова організація (НУО)	Приватні організації (наприклад, червоний хрест), що діють у зоні конфлікту, надаючи допомогу.
Non-Kinetic Action	Некінетичні дії	Методи впливу на противника без застосування фізичного знищення (наприклад, психологічні операції, кібервплив, дипломатичний тиск).

Non-Lethal Weapon (NLW)	Зброя нелетальної дії	Засоби, призначені для припинення опору або нейтралізації цілі без заподіяння смертельних пошкоджень (наприклад, світлошумові гранати, засоби для розгону натовпу).
Normal Operations	Штатний режим роботи	Стан функціонування підрозділу або системи в умовах відсутності безпосередньої бойової загрози.
Notice to Airmen (NOTAM)	Повідомлення для пілотів	Офіційне повідомлення про зміни в аеронавігаційній обстановці (закриття зон, небезпека).
Nuclear Weapons	Ядерна зброя	Засоби масового ураження, що базуються на використанні ядерної енергії.
O		
Objective (OBJ)	Об'єкт атаки / Ціль місії	Фізичний об'єкт, ділянка місцевості або сила ворога, яку необхідно захопити або знищити.
Objective Area	Район ціл	Географічна зона, в межах якої знаходиться об'єкт нападу або виконання завдання.
Obscuration	Задимлення / Маскування	Використання димів або аерозолів для приховування власних дій або осліплення спостережних засобів противника.
Observation Post (OP)	Спостережний пункт (СП)	Позиція, з якої ведеться спостереження за сектором або районом.
Observation/Fields of Fire	Спостереження та сектори обстрілу	Ключовий елемент аналізу місцевості, що визначає можливість виявлення та ураження противника.
Obstacle	Перешкода / Загородження	Будь-який об'єкт (природний або штучний), що зупиняє, затримує або змінює напрямок руху ворога.
Obstacle Belt	Смуга загороджень	Ряд мінних полів, інженерних споруд та перешкод, спланованих для зупинки або спрямування руху противника.
Offensive	Наступ / Наступальна операція	Бойові дії, спрямовані на розгром ворога шляхом атаки.
Offensive Operations	Наступальні дії	Операції, спрямовані на розгром противника, захоплення території або знищення його воєнно-економічного

		потенціалу.
Offset	Зміщення / Корекція	Тактичне або технічне корегування дій (наприклад, вогню артилерії або позицій).
On Call	За викликом	Статус артилерії або авіації, готової негайно реагувати на запит про підтримку.
Operation Order (OPORD)	Бойовий наказ	Формалізований наказ командира підлеглим на виконання операції (зазвичай у форматі 5 пунктів).
Operational Environment (OE)	Операційна обстановка / Середовище	Сукупність умов, факторів та обставин (фізичних, інформаційних, соціальних), що впливають на застосування сил.
Operational Level of War	Оперативний рівень війни	Рівень, на якому планування та ведення кампаній пов'язують тактичні дії зі стратегічними цілями.
Operational Security (OPSEC)	Оперативна безпека (режим секретності)	Процес захисту критичної інформації про операції від розвідки ворога.
Operations Center (OC)	Оперативний центр	Орган, що забезпечує безперервне управління підрозділами.
Opposing Force (OPFOR)	Протидіюча сторона / Умовний противник	Підрозділи або сили, що відтворюють дії ворога під час навчань.
Order of Battle (ORBAT)	Бойовий склад / Бойовий порядок	Структура, ієрархія та чисельність військ, задіяних в операції.
Ordnance	Озброєння та боєприпаси	Загальний термін для військових запасів, включаючи зброю, боєприпаси, техніку.
Ordnance Disposal	Знешкодження боєприпасів	Процес виявлення, ідентифікації та знищення вибухонебезпечних предметів (див. Eod).
Organic	Штатний (органічний)	Сили та засоби, що є постійною частиною підрозділу згідно зі штатом (на відміну від доданих).
Outpost	Передовий пост	Підрозділ, висунутий на значну відстань від головних сил для забезпечення їхньої безпеки та раннього оповіщення.
Overrun	Захоплення / Прорив	Итуація, коли оборона підрозділу прорвана, або коли власні сили повністю захоплюють позицію противника.
Overwatch	Прикриття	Тактичний прийом, коли один елемент займає позицію для підтримки вогнем

	(спостереженням і вогнем)	іншого елемента, що рухається.
P		
Pacing Item	Ключова одиниця техніки	одиниця озброєння або техніки, стан якої суттєво впливає на загальну боєготовність підрозділу (наприклад, танк або БМП).
Parabolic Trajectory	Параболічна траєкторія	основний тип траєкторії польоту снаряда при стрільбі з артилерійських систем та мінометів.
Paratrooper	Десантник (парашутист)	Військовослужбовець, підготовлений для десантування з парашутом у зону бойових дій.
Passage of Lines	Прохід через бойові порядки	Тактична операція, коли один підрозділ проходить через позиції іншого (наприклад, для вступу в бій або відходу).
Passive Defense	Пасивна оборона	заходи, спрямовані на зниження вразливості сил без активного вогневого впливу (маскування, інженерне обладнання позицій, розосередження).
Patrol	Патруль / Дозор	Група, відправлена для розвідки, охорони або ведення бою.
Patrol Base (PB)	Патрульна база	тимчасова позиція, яку займає підрозділ під час виконання патрульних або розвідувальних завдань.
Payload	Корисне навантаження	Вага озброєння, вантажу або пасажирів, яку транспортний засіб (або БПЛА) може нести крім власної ваги та палива.
Payload Capacity	Вантажопідйомність	здатність транспортного засобу або авіаційної платформи нести корисне навантаження (озброєння, особовий склад, паливо).
Penetration	Прорив / Проникнення	вид маневру, спрямований на розрив оборонних порядків противника шляхом зосередження зусиль на вузькій ділянці.
Perimeter	Периметр (оборони)	Зовнішня межа оборонної позиції, що охороняється з усіх боків (кругова оборона).
Perimeter Defense	Кругова оборона	організація оборони навколо об'єкта або позиції для запобігання проникненню противника з будь-якого напрямку.

Personnel	Особовий склад	Люди, які служать в організації (військові та цивільні).
Phase Line (PL)	Рубіж регулювання (фазова лінія)	Умовна лінія на карті, що допомагає контролювати та координувати переміщення підрозділів.
Phase of Operation	Фаза операції	логічно завершений етап бойових дій, що передує переходу до наступного завдання.
Pinpoint Target	Точкова ціль	об'єкт, для ураження якого потрібні високоточні засоби або велика точність вогню.
Platoon	Взвод	Тактичний підрозділ, що складається з кількох відділень (Squads/Sections), зазвичай під командуванням лейтенанта.
Point of Impact	Точка влучання	Місце, де снаряд або куля вдаряється в землю або ціль.
Point of Origin (PO)	Вихідна точка	місце, з якого було здійснено пуск ракети, постріл або розпочато переміщення.
Position	Позиція	Місце розташування зброї, підрозділу або окремого солдата для ведення бою.
Precedence	Пріоритетність (терміновість)	Ступінь важливості повідомлення або евакуації (наприклад, Urgent, Priority, Routine).
Precision Guided Munition (PGM)	Високоточний боеприпас	Зброя, що використовує систему наведення для точного ураження цілі (мінімізація побічних втрат).
Pre-emptive Strike	Превентивний удар	удар, що завдається по противнику з метою випередити його напад, якщо він стає неминучим.
Primary Position	Основна позиція	найбільш вигідна позиція для ведення вогню, на якій підрозділ виконує своє головне завдання.
Priority of Fires	Пріоритет вогню	Вказівка командира щодо того, який підрозділ має першочергове право на підтримку артилерії.
Prisoner of War (POW)	Військовополонений	Комбатант, захоплений ворожою стороною під час збройного конфлікту (захищений Женевською конвенцією).
Propaganda	Пропаганда	Поширення інформації для впливу на думки, емоції та поведінку цільової

		аудиторії.
Protection	Захист / Живучість	Заходи для збереження боєздатності сил (інженерне обладнання, ППО, РЕБ).
Psychological Operations (PSYOP)	Психологічні операції	дії, спрямовані на передачу визначеної інформації іноземній аудиторії з метою впливу на її емоції, мотиви та поведінку.
Pulse	Імпульс	термін, що використовується в радіоелектронній боротьбі та радіолокації для опису сигналів.
Pursuit	Переслідування	Наступальна операція проти ворога, що відступає, з метою його остаточного знищення.
Pyrotechnics	Піротехнічні засоби	Сигнальні ракети, дими та імітатори вибухів.
Q		
Q-Route	Маршрут Q	спеціально підготовлений та перевірений на відсутність мін морський шлях для безпечного переходу суден.
Quadrant	Квадрант (Кутомір)	Прилад для вимірювання кутів підвищення ствола артилерії.
Qualitative Advantage	Якісна перевага	перевага над противником за рахунок кращої підготовки особового складу, ефективніших систем управління або досконалішого озброєння.
Quality Assurance (QA)	Забезпечення якості	комплекс заходів, що гарантує відповідність озброєння, спорядження та підготовки встановленим стандартам.
Quantifiable Success	Вимірюваний успіх	результат бойових дій, що може бути підтверджений кількісними показниками (наприклад, втрати противника, кількість захоплених трофеїв, відсоток контрольованої території).
Quartering	Розквартирування	розміщення військ у визначеному районі або пунктах дислокації.
Quartering Party	Рекогносцирувальна група (Квартир'єри)	Група, що висувається вперед для підготовки місця розташування основних сил (табору, штабу).
Quartermaster	Квартирмейстер / Служба	офіцер або служба, відповідальні за

(QM)	тилу	забезпечення підрозділів постачанням, продовольством, майном та розміщенням.
Query	Запит	офіційний запит інформації або уточнення даних у процесі бойового управління.
Questionable Intelligence	Сумнівні розвіддані	інформація, достовірність якої не підтверджена або викликає питання через ненадійність джерела.
Quick Reaction Force (QRF)	Сили швидкого реагування (резерв)	Високомобільний підрозділ, що перебуває в готовності негайно висунутися для підтримки або реагування на загрози.
R		
Radar	Радар / РЛС	Радіолокаційна система для виявлення об'єктів та визначення їхньої дальності, швидкості та напрямку.
Radio Silence	Радіомовчання	Заборона на роботу радіопередавачів для запобігання перехопленню сигналу ворогом.
Radiological Contamination	Радіаційне зараження	стан місцевості або об'єктів після застосування ядерної зброї або аварій на ядерних об'єктах.
Raid	Рейд / Наліт	Операція (зазвичай малого масштабу) з метою раптового нападу, знищення об'єкта та швидкого відходу (без захоплення території).
Rally Point (RP)	Пункт збору	Заздалегідь визначена точка, де патруль або підрозділ збирається (реорганізується) у разі розсіювання або після виконання завдання.
Range	1) Дальність 2) Полігон	1) Відстань до цілі. 2) Територія для стрільб та навчань.
Rank	Військове звання	Офіційний статус військовослужбовця в ієрархії.
Rapid Deployment Force (RDF)	Сили швидкого розгортання	підрозділи, здатні в найкоротші терміни переміститися в район конфлікту для негайного виконання завдань.
Rear Area	Тиловий район	Територія позаду зони бойових дій, де розташовуються логістика та штаби.
Rear Guard	Ар'єргард	підрозділ, що прикриває відхід головних

		сил.
Reconnaissance (Recon)	Розвідка	Місія з отримання інформації про ворога або місцевість шляхом візуального спостереження або інших методів detection.
Reconnaissance by Fire	Розвідка боєм / Вогнем	метод виявлення вогневих точок противника шляхом відкриття вогню по підозрілих позиціях.
Recovery	Евакуація техніки	Процес витягування пошкодженої або застряглої техніки з поля бою для ремонту.
Red Zone	Червона зона	район, що характеризується високим рівнем загрози або де ведуться активні бойові дії.
Redeployment	Передислокація	Переміщення сил з одного театру дій на інший або повернення на бази.
Refugee	Біженець	Цивільна особа, яка змушена залишити свій дім через війну або переслідування.
Regiment	Полк	Військове формування, зазвичай менше бригади, але більше батальйону.
Regimental Combat Team (RCT)	Полкова бойова група	тактичне формування на основі полку з доданими підрозділами підтримки.
Reinforcement	Підкріплення / Посилення	Додаткові сили, направлені для підтримки підрозділу в бою.
Relief in Place (RIP)	Зміна підрозділів на позиціях (ротація)	Операція, під час якої один підрозділ замінює інший на бойових позиціях із передачею відповідальності за зону.
Relocation	Передислокація / Зміна місця	процес переміщення підрозділу на нову позицію або в новий пункт постійної дислокації.
Remotely Piloted Aircraft (RPA)	Дистанційно пілотований літальний апарат	технічно точніший термін для БПЛА/дронів.
Rendezvous (RV)	Пункт зустрічі	Заздалегідь визначене місце та час зустрічі двох підрозділів.
Repair and Return (R&R)	Ремонт та повернення	цикл технічного обслуговування, що спрямований на швидке відновлення боєздатності техніки.

Reporting Chain	Ланцюг донесення	визначена ієрархія, за якою передається інформація в штабі або підрозділі.
Reserve	Резерв	Частина сил, яку командир тримає в тилу, щоб використати у вирішальний момент.
Resupply	Перепостачання / Дозабезпечення	процес поповнення запасів (боєприпасів, палива, продовольства) під час виконання операції.
Retaliatory Strike	Удар у відповідь	дії, спрямовані на нанесення шкоди противнику у відповідь на його агресію.
Retrograde	Відхід / Відступальні дії	Організований рух сил від ворога (відступ, затримка, вихід з бою).
Right of Self-Defense	Право на самооборону	невід'ємне право військовослужбовця або підрозділу відкривати вогонь у разі прямої загрози життю, навіть за відсутності прямого наказу.
Risk Assessment	Оцінка ризиків	Процес ідентифікації та аналізу потенційних загроз місії та персоналу.
Robustness	Стійкість / Надійність	здатність системи управління або підрозділу продовжувати роботу в умовах втрат або технічних збоїв.
Route	Маршрут	Визначений шлях переміщення.
Rules of Engagement (ROE)	Правила застосування сили	Директиви, видані компетентним військовим органом, що визначають обставини та обмеження, за яких сили можуть вступати в бій.
S		
Sabotage	Диверсія / Саботаж	Дії з метою пошкодження або знищення військового майна та інфраструктури для перешкоджання діям ворога.
Safe House	Конспіративна квартира (безпечне місце)	Приховане місце, де можна тимчасово сховатися або провести зустріч без ризику викриття.
Safe Passage	Безпечний прохід	гарантований режим переміщення для визначених осіб або техніки через зону бойових дій (наприклад, гуманітарні коридори).
Salient	Виступ (на лінії фронту)	Ділянка території, що вдається в позиції ворога (потенційно вразлива для

		оточення).
Salvage	Евакуація майна (трофеїв)	Збір та порятунок пошкодженої техніки або майна для подальшого використання чи ремонту.
Salvage Operations	Аварійно-відновлювальні роботи / Роботи з вилучення майна	заходи з евакуації пошкодженої техніки або повернення військового майна з поля бою.
Scale of Operations	Масштаб операцій	сукупність просторових та часових характеристик, що визначають рівень залучених сил (тактичний, оперативний, стратегічний).
Scout	Розвідник	військовослужбовець або підрозділ, призначений для збору інформації про противника та місцевість.
Screening	Прикриття (завіса)	Тактичне завдання: спостереження за флангами або проміжками для раннього попередження про ворога без вступу в серйозний бій.
Sector	Сектор	Чітко визначена ділянка місцевості, за яку відповідає підрозділ або зброя (наприклад, сектор стрільби).
Secure	Забезпечити / Очистити	тактичне завдання щодо встановлення контролю над визначеним об'єктом або районом та запобігання його захопленню противником.
Security	Охорона / Безпека	Заходи, що вживаються для захисту підрозділу від розвідки, диверсій або раптового нападу ворога.
Self-Propelled	Самохідний	тип озброєння, що має власну систему пересування (наприклад, самохідна артилерійська установка — САУ).
Sensor-to-Shooter Link	Ланцюг "сенсор-стрілець"	час та механізм передачі цілевказу від засобу розвідки до засобу вогневого ураження.
Shaping Operations	Формуючі дії	заходи, що створюють умови для успішного виконання головного завдання операції.
Shell	Артилерійський снаряд	Боєприпас, що вистрілюється з гармати.
Shelter	Укриття (сховище)	Споруда або природне утворення, що захищає від вогню та погодних умов.

Short-Range	Ближня дальність	категорія систем озброєння (особливо ППО), що діють у безпосередній близькості до об'єктів.
Signal	Сигнал / Зв'язок	Засіб передачі інформації (візуальний, звуковий, електронний).
Signature	Сигнатура / Демаскуюча ознака	сукупність характеристик (теплових, акустичних, радіоелектронних), за якими виявляється ціль або підрозділ.
Situation Report (SITREP)	Оперативне зведення (СІТРЕП)	Стандартний звіт, що надсилається командирі, описуючи поточну обстановку, дії та статус підрозділу.
Situational Awareness	Ситуаційна обізнаність	Розуміння того, що відбувається навколо, де знаходяться свої та ворожі сили, і як змінюється обстановка.
Sniper	Снайпер	Спеціально підготовлений стрілець для ураження важливих цілей на великих відстанях з прихованої позиції.
Sortie	Бойовий виліт	Один політ одного літального апарату для виконання бойового завдання.
Special Operations Forces (SOF)	Сили спеціальних операцій (ССО)	Елітні підрозділи, підготовлені для виконання нетрадиційних, складних та ризикованих завдань.
Squad	Відділення	Найменший тактичний підрозділ (8-12 осіб), зазвичай під командуванням сержанта.
Staff	Штаб	Група офіцерів та сержантів, яка допомагає командирі в плануванні та управлінні (S-1 Кадри, S-2 Розвідка, S-3 Операції, S-4 Логістика).
Staging Area	Район зосередження	визначена ділянка місцевості, де підрозділи накопичують ресурси та готуються до висунення в район операції.
Standard Operating Procedure (SOP)	Стандартна операційна процедура (СОП)	Набір інструкцій, що описують порядок виконання рутинних дій (наприклад, дії при контакті, завантаження в транспорт).
Stand-off Distance	Дистанція безпечного застосування	відстань, з якої засіб ураження може бути застосований без входження в зону ефективного вогню ППО противника.
Strategic Lift	Стратегічне перекидання	авіаційні або морські можливості для переміщення військ на великі відстані між

		театрами воєнних дій.
Strategy	Стратегія	Мистецтво використання всієї могутності держави (військової, економічної) для досягнення цілей війни.
Strike	Удар / Наліт	Атака на конкретну ціль з метою її пошкодження або захоплення.
Subordination	Підпорядкування / Субординація	ієрархічні відносини в системі управління військами.
Supply	Постачання	Забезпечення військ необхідними матеріалами (їжа, паливо, боєприпаси).
Support	Підтримка	Дії одного підрозділу, що допомагають іншому (вогнева підтримка, інженерна, логістична).
Suppression (Suppressive Fire)	Придушення (вогнь на придушення)	Вогнь, який змушує ворога сховатися і припинити стрільбу, дозволяючи своїм силам маневрувати.
Surveillance	Спостереження (систематичне)	Тривале та систематичне спостереження за районом, місцем або особою (завичай технічними засобами).
Survival	Виживання	Дії та навички, необхідні для збереження життя в ізоляції або ворожому середовищі.
Sustainability	Боездатність / Стійкість ресурсів	здатність підрозділу підтримувати рівень бойової активності протягом визначеного часу завдяки логістиці.
Synchronization	Синхронізація	узгодження дій різних підрозділів у часі та просторі для досягнення кумулятивного ефекту.
T		
Tactical Air Control Party (TACP)	Тактична група управління авіацією	підрозділ, що забезпечує координацію та наведення авіації на цілі в інтересах сухопутних військ.
Tactical Disposition	Тактичне розташування	розміщення військ на місцевості, що забезпечує найкращі умови для виконання бойового завдання.
Tactical Maneuver	Тактичний маневр	переміщення сил для зайняття вигіднішого положення або досягнення раптовості.

Tactical Operations Center (TOC)	Тактичний оперативний центр	Командний пункт батальйону або бригади, звідки керують поточним боєм.
Tactical Resupply	Тактичне дозабезпечення	оперативне підвезення боєприпасів, палива або медикаментів безпосередньо до підрозділів, що ведуть бій.
Tactics	Тактика	Мистецтво і наука застосування підрозділів у бою для перемоги над ворогом.
Take-off Point	Точка зльоту	місце підйому авіації або БПЛА для виконання завдання.
Tank	Танк	Броньована бойова машина.
Target	Ціль	Об'єкт, місцевість або особа, обрана для ураження вогнем або захоплення.
Target Acquisition	Виявлення та цілевказівка	Процес пошуку, ідентифікації та визначення координат цілі.
Target Rich Environment	Середовище з високою щільністю цілей	район, у якому розвідка виявила велику кількість об'єктів для ураження.
Targeting	Цілевизначення / Цільове планування	процес відбору цілей та їхнього зіставлення з відповідними засобами ураження.
Task Force	Тактична група (Зведений загін)	Тимчасове угруповання сил, створене під конкретне завдання (наприклад, батальйонна тактична група).
Technical Intelligence (TECHINT)	Технічна розвідка	збір та аналіз даних про технічні характеристики озброєння противника.
Tempo	Темп	швидкість виконання бойових завдань, яка випереджає спроможність противника реагувати на ваші дії.
Terminal Guidance	Кінцеве наведення	процес коригування траєкторії високоточного боєприпасу на завершальному етапі польоту до цілі.
Terrain	Місцевість (Рельєф)	Фізичні особливості землі (гори, ліси, річки), що впливають на ведення бойових дій.
Terrain Analysis	Аналіз місцевості	оцінка факторів місцевості (рельєф, рослинність, гідрографія) для планування бойових дій.

Threat	Загроза	Потенційний ворог або небезпека, що має намір і можливість завдати шкоди.
Threat Assessment	Оцінка загроз	аналіз спроможностей та намірів противника щодо завдання шкоди власним силам.
Throughput	Пропускна здатність	здатність логістичної системи обробляти потік вантажів або особового складу через визначений пункт чи маршрут.
Tilt-rotor	Конвертоплан	тип літального апарата, що поєднує можливості вертольота та літака, важливий для логістики та десантування.
Time on Target (TOT)	Час удару по цілі	Метод стрільби артилерії, коли снаряди з різних гармат прилітають до цілі одночасно.
Topography	Топографія	Детальний опис та зображення місцевості на картах.
Towing	Буксирування	Переміщення пошкодженої техніки за допомогою іншої машини.
Tracer	Трасуюча куля	Куля з піротехнічним складом, що залишає видимий слід у польоті (для коригування вогню).
Traffic Control Point (TCP)	Пункт регулювання руху	Пост на дорозі для контролю переміщення військового транспорту.
Trajectory	Траекторія	Шлях польоту кулі або снаряда.
Transport	Транспорт	Засоби переміщення особового складу та вантажів.
Trench	Траншея / Окоп	Вузька довга виїмка в землі для захисту особового складу від вогню.
Tripwire	Розтяжка / Сигнальний елемент	елемент мінно-вибухового загородження або сигналізації.
Troops	Війська / Солдати	Загальний термін для військовослужбовців.
Turnaround Time	Час на обслуговування	час, необхідний для підготовки техніки чи авіації до повторного вильоту/виходу після виконання завдання.

U

Ullage	Вільний об'єм / Недолив	специфічний логістичний термін, що позначає вільний простір у резервуарах для палива або боєприпасів, необхідний для безпечного транспортування.
Uncertain Environment	Невизначене середовище	оперативна обстановка, в якій інформація про противника, місцеве населення чи умови є неповною або суперечливою.
Unconventional Warfare	Неконвенційна (нетрадиційна) війна	Дії, що включають підтримку повстанців, саботаж та партизанську тактику (робота ССО).
Undermine	Підірвати / Знесилувати	тактична дія, спрямована на руйнування оборонних позицій (включаючи підкоп або інженерний підрив) або на зниження боєздатності противника через некінетичний вплив.
Under-strength	Неукомплектований	стан підрозділу, чисельність якого менша за встановлений штатний розпис.
Underwater Warfare (UWW)	Підводні бойові дії	сукупність операцій із застосуванням підводних сил та засобів (субмарин, морських мін, датчиків).
Unexploded Ordnance (UXO)	Вибухонебезпечні залишки війни / Боєприпаси, що не розірвалися	небезпечні предмети, які потребують знешкодження (див. EOD).
Uniform of the Day	Повсякденна форма одягу	встановлена форма для особового складу у конкретний період або для конкретного виду діяльності.
Unit	Підрозділ / Частина	Організаційна одиниця збройних сил (від відділення до дивізії).
Unit Identification Code (UIC)	Ідентифікаційний код підрозділу	унікальний буквено-цифровий ідентифікатор підрозділу для обліку та управління логістикою.
Unit Integrity	Цілісність підрозділу	принцип збереження єдиного складу підрозділу для підтримки керованості та бойового духу.
Universal Transverse Mercator (UTM)	Універсальна поперечна проекція Меркатора	стандартна система геодезичних координат, що використовується в арміях НАТО для навігації.
Unmanned Aerial Vehicle (UAV)	Безпілотний літальний апарат (БПЛА)	Літак без пілота на борту, керований дистанційно або автономно (дрон).
Up-armored	Додатково захищений /	техніка, на яку було встановлено

	Посилений бронєю	додаткові комплекти бронювання (наприклад, ERA або сталеві плити).
Urban Terrain	Міська забудова / Урбанізована місцевість	тип місцевості, що вимагає специфічних методів ведення бою та організації зв'язку.
Urban Warfare (MOUT)	Бій у місті (в умовах збудови)	Бойові дії в населених пунктах, що характеризуються обмеженим оглядом та складністю маневру.
Urgency	Терміновість / Пріоритетність	ступінь необхідності негайного виконання завдання або доставки ресурсів.
Utility Helicopter	Багатоцільовий вертоліт	Вертоліт, призначений для перевезення вантажів, десанту та виконання допоміжних завдань (наприклад, UH-60 Black Hawk або Mi-8).
V		
Validity	Валідність / Достовірність	ступінь відповідності розвідувальних даних реальному стану справ.
Vanguard	Авангард	Передовий загін, що рухається попереду головних сил для розвідки та охорони.
Vector	Вектор / Напрямок руху	визначений курс переміщення підрозділу або траєкторія руху об'єкта.
Vehicle	Транспортний засіб	Загальний термін для будь-якої машини (колісної, гусеничної), що використовується для перевезення.
Vehicle-borne Improvised Explosive Device (VBIED)	Використання замінованого автомобіля	специфічний тип загроз, що потребує окремої ідентифікації.
Velocity	Швидкість (кулі/снаряда)	Швидкість руху боєприпасу в польоті (початкова швидкість — Muzzle Velocity).
Velocity of Detonation (VoD)	Швидкість детонації	технічна характеристика вибухових речовин, критична для оцінки ефективності боєприпасів (EOD).
Ventilation	Вентиляція	система забезпечення життєдіяльності в закритих спорудах, бункерах або бронетехніці.
Verbal Order	Усний наказ	наказ, переданий голосом, що широко використовується в умовах динамічного

		бою за відсутності часу на підготовку письмового документа.
Verification	Верифікація / Перевірка	Підтвердження правдивості інформації або виконання умов угоди (наприклад, про припинення вогню).
Vertical Envelopment	Вертикальне охоплення	Маневр, під час якого війська перекидаються повітрям (вертольотами/десантом) в тил або на фланг ворога.
Vertical Take-Off and Landing (VTOL)	Вертикальний зліт та посадка	характеристика авіаційних систем, що забезпечує автономність дій без довгих злітно-посадкових смуг.
Very High Frequency (VHF)	Ультракороткохвильовий діапазон	основний діапазон для тактичного радіозв'язку (рації).
Veteran	Ветеран	Особа, яка служила в збройних силах (особливо учасник бойових дій).
Vicinity (VIC)	В районі / Поблизу	стандартний спосіб вказання локації об'єкта в донесеннях, коли точні координати не визначені або не потрібні.
Visibility	Видимість	Відстань, на якій можна чітко розпізнати об'єкти (залежить від погоди, часу доби).
Visual Flight Rules (VFR)	Правила візуальних польотів (ПВП)	Правила, що дозволяють пілоту керувати літаком, орієнтуючись візуально по землі та горизонту.
Visual Reconnaissance	Візуальна розвідка	метод збору даних шляхом спостереження за допомогою оптики або безпосередньо очима (без залучення складних сенсорів).
Voice Procedure	Правила ведення радіообміну	встановлений протокол спілкування по радіо, що забезпечує чіткість та безпеку передачі інформації.
Volley	Залп	Одноточасний постріл з кількох гармат або одиниць зброї.
Voluntary Disclosure	Добровільна передача інформації	важливий термін при роботі з джерелами інформації (HUMINT).
V-shape Hull	V-подібний корпус	конструктивна особливість бронетехніки (наприклад, MRAP), призначена для відведення енергії вибуху міни в сторони від екіпажу.
Vulnerability	Вразливість	Ступінь, до якого підрозділ або техніка схильні до пошкодження від впливу

		ворога.
W		
Walk-through	Відпрацювання / "Піший" розбір	метод навчання та планування, під час якого підрозділ на місцевості або на макеті детально проходить алгоритм виконання бойової задачі.
War Gaming	Військова гра / Моделювання	аналітичний метод перевірки планів операцій шляхом імітації дій противника та власних сил.
Warfighting	Ведення війни	загальна концепція та процес застосування військової сили для досягнення цілей конфлікту.
Warhead	Бойова частина (БЧ)	Частина ракети, торпеди або снаряда, що містить вибухівку, хімічну або іншу начинку.
Warning Order (WARNO)	Попереднє розпорядження	Наказ, що інформує підрозділи про майбутню місію, даючи час на підготовку до отримання основного наказу (OPORD).
Warning Shot	Попереджувальний постріл	Постріл у безпечному напрямку для попередження порушника зупинитися.
Waterline	Ватерлінія	важливий термін у морській логістиці та при використанні амфібійних засобів, що визначає допустиме навантаження.
Way-point	Поворотна точка / Точка маршруту	заздалегідь визначена координата на маршруті руху, що використовується для навігації.
Weapon Control Status	Статус контролю зброї	встановлений режим (наприклад, Weapons Hold, Weapons Tight, Weapons Free), що визначає умови відкриття вогню.
Weapon System	Система озброєння	Комплекс, що включає саму зброю, боєприпаси, приціли та засоби управління вогнем.
Weapons Free	Зброя довільна	режим, за якого дозволено відкривати вогонь по всіх цілях, які не ідентифіковані як «свої»
Weapons Hold	Зброя заборонена	режим, за якого вогонь відкривається лише у відповідь на атаку або за спеціальним наказом.

Weapons Load	Бойове навантаження / Боєкомплект	конкретний склад озброєння, встановлений на літальний апарат або техніку для виконання місії.
Weapons of Mass Destruction (WMD)	Зброя масового ураження (ЗМУ)	Ядерна, біологічна або хімічна зброя, здатна завдати масштабних втрат.
Weather Effects	Вплив погоди	аналіз погодних умов, що мають прямий вплив на боєздатність (видимість, стан ґрунту, робота сенсорів).
Wedge	Клин (бойовий порядок)	Тактичне шикування у формі літери "V", що забезпечує кругову безпеку та готовність до вогню вперед і на фланги.
White Phosphorus (WP)	Білий фосфор	речовина, що використовується для створення димових завіс, освітлення або ураження цілей.
Wide Area Surveillance	Огляд широкого району	метод розвідки за допомогою систем (БПЛА, супутники), здатних одночасно контролювати великі площі.
Wingman	Ведений (у парі)	Пілот або другий номер у снайперській парі, який підтримує та прикриває ведучого.
Wire Obstacle	Дротове загородження	інженерна споруда (колючий дріт тощо) для сповільнення або спрямування руху піхоти.
Withdrawal	Відхід	Організований маневр для розриву контакту з ворогом і переміщення в тил.
Work-around	Альтернативне рішення	тактичне або технічне рішення, що вживається в ситуації, коли основний план або система вийшли з ладу.
Wounded in Action (WIA)	Поранений у бою	Категорія втрат: військовослужбовець, який отримав поранення під час бойових дій, але живий.
X		
X-axis	Вісь X	термін, що використовується в топографії, картографії та артилерійських розрахунках при роботі з прямокутними координатами (наприклад, у системі UTM).

X-band	X-діапазон	діапазон радіочастот (8–12 ГГц), який широко використовується у військових радарях (пошукові, наведення) та супутниковому зв'язку.
X-change	Обмін / Заміна	часто вживається у штабній логістиці для позначення процедур заміни (наприклад, personnel X-change або equipment X-change).
X-hour	Час X	умовний позначник часу, що часто використовується у планах операцій для синхронізації дій, коли точний час початку (див. H-Hour) ще не визначено або він залежить від виконання попередніх умов.
X-Ray	Місце посадки "X" (умовна назва)	Часто використовується як кодова назва для позначення зон висадки (LZ X-Ray).
Y		
Yaw	Рискання	кутове відхилення літального апарата або снаряда відносно вертикальної осі; впливає на точність польоту та стабільність.
Y-axis	Вісь Y	координатна вісь, що разом з віссю X визначає положення об'єкта на топографічній карті (система координат).
Year-end Review	Підсумковий звіт року	процес оцінки виконання бойових завдань та витрат ресурсів підрозділом за річний період.
Yield	Потужність (вибуху)	Енергія, що вивільняється при вибуху ядерної зброї (вимірюється в кілотоннах).
Yield Strength	Межа текучості	технічна характеристика матеріалів (броні, інженерних конструкцій), що визначає їхню здатність витримувати механічні навантаження.
Z		

Z-axis	Вісь Z	третя координата, що визначає висоту (вертикальне положення) об'єкта в системі просторових координат (важливо для авіації та артилерії).
Zero-defect	Нуль дефектів	концепція якості, що вимагає бездоганного виконання технічних або логістичних завдань для уникнення катастрофічних наслідків.
Zeroed-in	Пристріляний / Наведений	стан, коли зброя або система наведення вивірена для влучання в ціль на конкретній дистанції.
Zeroing	Приведення до нормального бою (Пристрілка)	Процес налаштування прицільних пристроїв зброї так, щоб точка влучання збігалася з точкою прицілювання на певній дистанції.
Zone of Action	Смуга дій (наступу)	Тактична зона, призначена підрозділу для ведення наступальних дій.
Zone of Action	Зона дій	визначена географічна площа, в межах якої підрозділ веде бойові дії та відповідає за виконання поставлених завдань.
Zone of Fire	Сектор обстрілу	Визначена зона, в межах якої підрозділ або зброя веде вогонь.
Zone of Fire	Сектор обстрілу	визначена площа або сектор місцевості, в межах якого підрозділу дозволено ведення вогню.
Zone of Reconnaissance	Смуга розвідки	визначений район, у якому підрозділ здійснює збір даних про противника та місцевість.
Zulu Time (Z)	Час "Зулу" (GMT/UTC)	Всесвітній координований час, який використовується у військових операціях для синхронізації дій у різних часових поясах.

Розділ II

2 Штабні процедури та адміністрування

Цей розділ систематизує професійну лексику, що регламентує функціонування «військової бюрократії» та управлінської вертикалі. Матеріал охоплює повний спектр адміністративно-штабної діяльності: від кадрового менеджменту (Personnel) та логістичного забезпечення (Logistics) до протоколів ведення службової документації та організації нарад. Особливу увагу приділено структурі бойових наказів та додатків до них (Annexes, Appendices), процедурам звітності (Reporting), а також юридичним та дисциплінарним аспектам служби (Waivers, Discipline).

Розділ є критично важливим для:

Офіцерів штабів усіх рівнів (S-структури / G-структури): Особливо для секцій S-1 (Кадри), S-4 (Логістика) та S-5 (Цивільно-військове співробітництво).

Ад'ютантів та офіцерів-дорученців. Для організації графіку командування та ведення офіційного листування.

Офіцерів зв'язку (LNO). Які забезпечують адміністративну інтеграцію українських підрозділів у міжнародні структури.

Військових перекладачів. Оскільки адміністративна мова насичена специфічними канцеляризмами та сталими виразами, що не мають прямих цивільних відповідників.

Практична цінність

Ефективність сучасної армії базується на стандартах управління та швидкості обміну інформацією. Цей розділ забезпечує «процесуальну сумісність» (procedural interoperability).

Розуміння різниці між типами документів (наприклад, Order — наказ, Directive — директива, Memo — службова записка) є фундаментом штабної культури.

Знання термінології дозволяє коректно оформлювати запити на ресурси (Allocation), звітувати про статус виконання завдань та уникати юридичних колізій при взаємодії з партнерами НАТО.

Методологія використання

Для максимальної ефективності роботи з розділом рекомендується:

- Вивчення за функціональними напрямками. Розділяйте терміни за сферами відповідальності (Кадри, Логістика, Планування).

- Розуміння ієрархії документів. Звертайте увагу на терміни, що описують структуру документації (наприклад, Appendix є частиною Annex, який є частиною OPORD). Плутанина в цій ієрархії може призвести до втрати важливої розвідувальної або логістичної інформації.

- Опанування аббревіатур. Штабна культура базується на скороченнях. Використовуйте цей розділ у тандемі з розділом «Acronyms» для повної розшифровки адміністративних кодів (наприклад, AO, OER, SOP).

2 Штабні процедури та адміністрування

Термін	Переклад	Визначення
А		
Access Contro	Контроль доступу	Заходи із забезпечення безпеки та обмеження доступу до штабних приміщень, систем зв'язку та документів.
Accountability	Підзвітність / Облік	1. Обов'язок вести точний облік майна, коштів або персоналу. 2. Відповідальність офіцера за дії підлеглих.
Acknowledge	Підтвердження отримання	Стандартна процедура підтвердження отримання наказу або повідомлення (коротко: "Ack").
Action Officer (AO)	Виконавець / Відповідальний офіцер	Офіцер штабу, якому доручено конкретне завдання або підготовка документа. Той, хто "Веде" Питання.
Actionable Intelligence	Розвіддані, придатні до використання	Інформація, на основі якої командир може негайно прийняти рішення.
Administration (Admin)	Адміністрування / Управління	Управління справами підрозділу, що не стосуються безпосередньо тактики (кадри, фінанси, діловодство).
Administrative Instruction (AI)	Адміністративна інструкція	Офіційний документ, що регламентує внутрішні процедури штабу або підрозділу.
Administrative Order	Адміністративний наказ	Наказ, що стосується логістичного, фінансового чи кадрового забезпечення, а не бойових дій.
Advisory	Консультація / Попередження	Формальне повідомлення від штабної секції для керівництва з метою надання експертної думки.
After Action Report	Звіт за результатами дій	Офіційний письмовий документ, що підсумовує результати операції або навчань (формалізований результат aar).
Agenda	Порядок денний	Перелік питань, що підлягають обговоренню на нараді штабу.

Alignment	Узгодження	Процес синхронізації дій або планів підрозділів з цілями вищого командування.
Allocation	Розподіл (ресурсів)	Процес призначення сил, засобів або припасів для виконання конкретних завдань.
Allocation of Resources	Розподіл ресурсів	Процес виділення персоналу, техніки та боєприпасів між підрозділами.
Annex	Додаток (до наказу)	Документ, прикріплений до основного бойового наказу (орд), що містить деталі з конкретного питання (наприклад, annex a: Intelligence, annex b: Operations).
Appendix	Доповнення (до додатка)	Документ, що деталізує інформацію, викладену в додатку (annex).
Apportionment	Квотування / Розподіл	Стратегічний розподіл сил або засобів за пріоритетами, визначеними командуванням.
Approval Authority	Орган, уповноважений на затвердження	Посадова особа, чий підпис є необхідним для набуття документом юридичної чи адміністративної сили.
Archive	Архівування	Процедура систематизації та зберігання бойових журналів, наказів та звітів після завершення операції.
Assessment	Оцінювання / Атестація	Процес визначення прогресу в досягненні цілей або ефективності персоналу.
Asset	Матеріальний засіб / Ресурс	Будь-яке майно, що має вартість і належить організації (техніка, будівлі).
Assign	Призначати (на посаду)	Розміщувати персонал у підрозділах або на посадах на постійній основі.
Audit	Аудит / Ревізія	Офіційна перевірка фінансових звітів або наявності майна.
Audit Trail	Аудиторський слід	Послідовність записів, що дозволяє відстежити історію прийняття рішень, витрат або змін у документації.
Authority	Повноваження / Влада	Законне право віддавати накази, приймати рішення та вимагати їх виконання.
Authorization Chain	Ланцюг санкціонування)	Офіційна процедура, через яку проходить запит на отримання дозволу або ресурсів.

Availability	Наявність / Готовність до використання	Стан персоналу або техніки, коли вони готові до негайного застосування.
В		
Background Paper	Довідкова записка	Короткий документ, що надає історію питання та контекст для прийняття рішення командиром.
Backlog	Заборгованість / Накопичена робота	Накопичення невиконаних завдань або необроблених заявок (наприклад, на ремонт або постачання).
Barracks	Казарма	Будівля для постійного проживання особового складу.
Base Support	Базове забезпечення	Послуги, що надаються на військовій базі (житло, харчування, медицина, безпека).
Baseline	Базовий рівень / Точка відліку	Вихідний стан системи, плану або показників, щодо яких вимірюється прогрес (наприклад, baseline budget або baseline schedule).
Batch Processing	Пакетна обробка	Метод групового опрацювання однотипних адміністративних запитів або звітів для підвищення ефективності роботи штабу.
Battle Rhythm	Розпорядок роботи штабу (Бойовий ритм)	Циклічний графік нарад, звітів та брифінгів, що забезпечує синхронізацію роботи штабу з процесом прийняття рішень командиром.
Best Practice	Найкраща практика	Перевірені методи та процедури, які рекомендуються до впровадження у штабну роботу на основі успішного досвіду.
Billet	1. Посада 2. Місце розквартирування	1. Штатна посада, яку може займати конкретна особа. 2. Місце для сну/проживання.
Board	Колегіальний орган / Комісія	Тимчасова або постійна група офіцерів, призначена для розгляду конкретних питань (наприклад, promotion board — атестаційна комісія).
Bottleneck	Вузьке місце	Адміністративна або логістична перешкода в штабному процесі, що сповільнює ухвалення рішень або

		розподіл ресурсів.
Branch	Рід військ / Служба	Функціональна сфера спеціалізації (наприклад, піхота, артилерія, логістика, фінанси).
Breach of Protocol	Порушення протоколу	Невідповідність встановленим штабним правилам, форматам звітності або ієрархічним процедурам.
Briefing	Брифінг / Доповідь	Усна презентація інформації (information briefing) або варіантів дій для прийняття рішення (decision briefing).
Budget	Бюджет / Кошторис	Фінансовий план, що визначає доходи та витрати на певний період.
Bureaucracy	Бюрократія	Система управління, що характеризується чіткою ієрархією, правилами та документообігом (часто має негативний відтінок через повільність).
С		
Calendar of Events	Календар заходів	Графік майбутніх подій, навчань та звітних періодів штабу.
Call of Duty	Виклик на службу / Чергування	Графік відповідальних офіцерів, що забезпечує безперервність управління штабом (24/7).
Capabilities Briefing	Брифінг спроможностей	Доповідь щодо наявних сил, засобів та технічних ресурсів штабу.
Capability	Спроможність	Здатність підрозділу виконувати визначене завдання воєнного часу.
Case File	Справа / Облікова справа	Систематизований набір документів щодо конкретного інциденту, особової справи або адміністративного розслідування.
Centralized Control	Централізоване управління	Адміністративний принцип, за якого рішення з ключових питань зосереджені в руках вищого командування штабу.
Certification	Сертифікація	Процедура документального підтвердження готовності підрозділу або системи до виконання завдань.
Chain of Custody	Лацюг контролю (доказів/майна)	Документований процес передачі контролю над майном або доказами від однієї особи до іншої.

Channel of Communication	Канал комунікації	Офіційний шлях передачі інформації (технічний або ієрархічний).
Chief of Staff (COS)	Начальник штабу (НШ)	Головний офіцер штабу, який керує та координує роботу всіх секцій штабу (S-1...S-6).
Circular	Циркуляр	Інформаційний адміністративний документ, що розсилається для ознайомлення всьому особовому складу.
Civil-Military Cooperation (CIMIC)	Цивільно-військове співробітництво (СІМІС)	Координація та взаємодія між військовими силами та цивільними організаціями/населенням.
Classification	Гриф секретності	Категорія обмеження доступу до інформації (наприклад, Restricted, Confidential, Secret, Top Secret).
Clearance (Security)	Допуск (до держтаємниці)	Офіційний дозвіл особі на доступ до секретної інформації певного рівня.
Command Climate	Клімат командування	Стан морально-психологічного та дисциплінарного середовища, який офіцери штабу повинні оцінювати та підтримувати.
Command Post (CP)	Командний пункт (КП)	Головний центр управління, де працює командир та основний склад штабу.
Common Operational Picture (COP)	Єдина картина обстановки	Відображення оперативної інформації, однакове для всіх підрозділів (на карті або екрані), що забезпечує спільне розуміння ситуації.
Comptroller	Фінансовий інспектор / Бухгалтер	Посадова особа, відповідальна за нагляд за якістю бухгалтерського обліку та фінансової звітності.
Concept of Operations (CONOPS)	Замисел операції	Чіткий і стислий виклад того, як командир планує виконати місію (основа для розробки плану).
Concurrence	Погодження / Візування	Офіційна згода інших відділів штабу з запропонованим документом або планом.
Conference	Нарада / Конференція	Зустріч для обговорення питань, обміну інформацією або прийняття рішень.
Confidential	Таємно / Конфіденційно	Гриф секретності: інформація, розголошення якої може завдати шкоди інтересам нацбезпеки.

Contingency Contracting	Контрактування в умовах надзвичайних ситуацій	Процедура спрощеного закупівлі товарів чи послуг під час кризи.
Contracting	Укладання контрактів / Контрактування	Процес закупівлі товарів та послуг у цивільних постачальників (важливо для цивільного персоналу).
Correction	Виправлення / Редагування	Офіційна процедура внесення змін до виданого наказу чи документа через видання change (зміни).
Correspondence	Кореспонденція / Листування	Офіційні листи, меморандуми та повідомлення.
Course of Action (COA)	Варіант дій (COA)	Можливий план виконання завдання, який розробляється штабом для затвердження командиром.
Current Operations (CUOPS)	Поточні операції	Відділ штабу, що займається моніторингом та управлінням операціями, які відбуваються <i>прямо зараз</i> (на відміну від планування майбутнього).
Custodian	Відповідальний зберігач	Особа, якій довірено зберігання майна або секретних документів.
D		
Data Base	База даних	Організована сукупність даних, що зберігається в комп'ютерній системі (персонал, логістика).
Deadline	Кінцевий термін (дедлайн)	Час, до якого завдання має бути виконане або документ поданий.
Decision Briefing	Брифінг для прийняття рішення	Презентація для командира, мета якої — отримати відповідь "Так" Або "Ні" Щодо запропонованого плану.
Decision Matrix	Матриця рішень	Інструмент порівняльного аналізу для обґрунтованого вибору курсу дій (coa) на основі визначених критеріїв.
Declassification	Розсекречення	Офіційний процес зняття грифа секретності з документа, що робить його доступним для широкого загалу.
Defense Travel System (DTS)	Система організації відряджень	Загальноприйнята (зокрема в НАТО) автоматизована система обліку та бронювання витрат на відрядження військовослужбовців.

Delegated Authority	Делеговані повноваження	Офіційна передача права на прийняття рішень від командира до підлеглого офіцера або штабної секції.
Delegation	Делегування (повноважень)	Передача частини повноважень або завдань підлеглим (при збереженні відповідальності за результат).
Departmental Policy	Відомча політика	Сукупність правил та директив, що регулюють діяльність конкретного підрозділу чи служби.
Dependent	Утриманець (член сім'ї)	Член сім'ї військовослужбовця (дружина, діти), який має право на певні пільги та соціальне забезпечення.
Deployment	Розгортання / Відрядження	1. Переміщення сил в зону операції. 2. Період служби військового за кордоном або в зоні бойових дій (адміністративний аспект).
Designation	Призначення / Найменування	Офіційна назва або номер підрозділу/посади.
Directive	Директива	Військовий або адміністративний наказ загального характеру, що визначає політику або процедури.
Discharge	Звільнення (зі служби)	Офіційне припинення військової служби (honorary — з пошаною, dishonorable — з ганьбою).
Discipline	Дисципліна	Дотримання правил поведінки та субординації.
Discrepancy Report	Звіт про невідповідності	Документ, що фіксує відхилення в обліку майна, персоналу або процедурах, які потребують виправлення.
Distribution List	Список розсилки	Перелік осіб або підрозділів, яким надсилається копія наказу, меморандуму або звіту.
Document Security	Режим секретності (документів)	Заходи щодо захисту секретних документів від несанкціонованого доступу, втрати або знищення.
Draft	Чернетка / Проект документа	Попередня версія документа, підготовлена для обговорення та редагування перед затвердженням.
Duty Officer	Черговий офіцер	Офіцер, який призначається відповідальним за підрозділ або штаб у

		неробочий час (вночі, у вихідні).
Duty Roster	Графік чергувань	Адміністративний документ, що розподіляє відповідальність за виконання завдань (вартова служба, штабне чергування) серед персоналу.
Е		
Early Dismissal	Дострокове звільнення / Завершення роботи	Офіційна процедура або розпорядження про припинення діяльності підрозділу через погодні умови, свята або стан боєготовності.
Echelon	Ешелон (рівень управління)	Рівень командування (наприклад, дивізія — вищий ешелон, батальйон — нижчий). Також стосується тилового забезпечення.
Effective Date	Дата набрання чинності	Ключовий юридичний аспект будь-якого наказу або розпорядження, що визначає момент початку дії директиви.
Effectiveness	Результативність	Ступінь досягнення поставлених цілей (робити <i>правильні</i> речі).
Efficiency	Ефективність (Економічність)	Досягнення результату з мінімальними витратами ресурсів і часу (робити речі <i>правильно</i>).
E-file	Електронна справа	Цифровий аналог паперової справи, що є стандартом для сучасного штабного діловодства.
Electronic Mail (E-mail)	Електронна пошта	Основний засіб офіційної несекретної комунікації в штабах.
Elements of Command	Елементи командування	Адміністративна структура (зазвичай g-секції штабу: G-1, g-2, g-3, g-4, g-5, g-6), яка забезпечує функціонування штабу.
Eligibility	Право на участь / Відповідність вимогам	Наявність необхідних якостей або статусу для отримання посади, підвищення або нагороди.
Emergency Leave	Надзвичайна відпустка	Процедура надання відпустки за сімейними обставинами, яка потребує швидкого штабного опрацювання та затвердження.
End State	Кінцевий стан (бажаний результат)	Набір умов, що визначають досягнення мети операції (ключове поняття в плануванні НАТО).

End-of-Tour Award	Нагорода за завершення терміну служби/ротації	Стандартна адміністративна процедура представлення офіцера до заохочення при переведенні.
Enlistment	Зарахування на службу (контракт)	Добровільний вступ на військову службу рядового або сержантського складу.
Enquiry	Запит / Розслідування	Формальний адміністративний процес з'ясування обставин інциденту або втрати майна.
Error Analysis	Аналіз помилок	Штабна процедура (часто в рамках lessons learned), спрямована на виявлення та запобігання повторенню адміністративних помилок.
Evaluation Report (OER / NCOER)	Атестація / Службова характеристика	Періодичний письмовий звіт про ефективність роботи та потенціал офіцера або сержанта.
Executive Officer (XO)	Начальник штабу (в батальйоні) / Заступник	Друга особа в команді, відповідальна за щоденне управління штабом та адміністрацією, звільняючи командира для прийняття тактичних рішень.
Exercise	Навчання (військові)	Тренування штабу або військ, що імітує бойові дії (наприклад, Command Post Exercise — штабне тренування на картах).
Expenditure	Видатки / Витрати	Витрачання коштів або ресурсів з бюджету підрозділу.
Extension	Продовження (контракту/терміну)	Збільшення терміну служби або часу на виконання завдання.
F		
Facilities Management	Управління інфраструктурою (КЕЧ)	Експлуатація та ремонт будівель, казарм та споруд на території бази.
Fact Sheet	Інформаційний бюлетень / Довідка	Стислий документ, що містить основні факти з певної теми для швидкого ознайомлення керівництва.
Feasibility Study	Техніко-економічне обґрунтування / Оцінка можливостей	Адміністративний аналіз реалістичності плану або проекту перед його затвердженням.
Feedback	Зворотний зв'язок	Інформація про реакцію на наказ або результат дій, що повертається до джерела.

Fielding	Введення в експлуатацію	Процедура передачі нового озброєння або техніки підрозділам, що включає логістичний облік та навчання персоналу.
File	Справа / Файл	Сукупність документів, що стосуються одного питання або особи (наприклад, Personnel File — особова справа).
File Plan	План номенклатури справ	Внутрішньоштабний документ, що визначає структуру зберігання, класифікацію та терміни знищення/передачі в архів документації.
Final Report	Підсумковий звіт	Заключний документ, що підбиває підсумки роботи за проектом, операцією або ротацією.
Fiscal Year (FY)	Фінансовий рік	Період (зазвичай 12 місяців, у США з 1 жовтня по 30 вересня), на який планується бюджет.
Flow of Information	Потік інформації	Встановлений порядок руху даних і доповідей у штабі, який має бути структурованим для уникнення хаосу.
Folder	Папка	Засіб для зберігання паперових документів.
Force Development	Розвиток сил	Довгострокова адміністративна та стратегічна діяльність з планування структури підрозділів, їхнього навчання та технічного оснащення.
Force Generation	Генерування (формування) сил	Процес комплектування, оснащення та підготовки підрозділів для виконання місій (робота штабу J-3/J-5/J-7).
Form	Бланк / Форма	Стандартизований документ з пустими полями для заповнення (наприклад, заявка на відпустку).
Formal Communication	Офіційне листування	Листування, що відповідає встановленим військовим стандартам та регламентам (наприклад, форматів memorandum).
Format	Формат (оформлення)	Встановлена структура та вигляд документа (шрифти, відступи, заголовки).
Fragmentary Order (FRAGO)	Бойове розпорядження (ФРАГО)	Скорочена форма бойового наказу, що видається для зміни або уточнення попереднього наказу в ході операції.
Full Spectrum	Операції повного спектру	Однчасне проведення наступальних,

Operations		оборонних та стабілізаційних дій (складний вид планування).
Function	Функція / Обов'язок	Специфічна сфера відповідальності штабного елемента (наприклад, intelligence function).
Functional Area	Функціональна зона	Сфера відповідальності штабної секції (наприклад, g-1 personnel, g-4 logistics).
G		
G-1 (Personnel)	Відділ G-1 (Кадри)	Секція штабу (рівня дивізії і вище), що відповідає за управління персоналом, облік втрат, нагороди та моральний стан.
G-2 (Intelligence)	Відділ G-2 (Розвідка)	Секція штабу, що відповідає за збір, обробку та аналіз розвідувальної інформації про ворога та місцевість.
G-3 (Operations)	Відділ G-3 (Оперативний)	Секція штабу, що відповідає за планування, координацію та управління поточними операціями та навчанням.
G-4 (Logistics)	Відділ G-4 (Логістика)	Секція штабу, що відповідає за постачання, технічне обслуговування, транспортування та послуги.
G-5 (Plans)	Відділ G-5 (Планування)	Секція штабу, що займається довгостроковим плануванням майбутніх операцій (Long-term planning).
G-6 (Communications)	Відділ G-6 (Зв'язок та кіберзахист)	Секція штабу, що відповідає за мережі зв'язку, комп'ютерні системи та інформаційну безпеку.
Gap Analysis	Аналіз прогалин (невідповідностей)	Метод оцінки різниці між поточним станом (що ми маємо) та бажаним станом (що нам потрібно).
Garrison	Гарнізон / ППД	Місце постійної дислокації військової частини (адміністративний аспект управління базою).
General Staff	Генеральний штаб	Головний орган управління збройними силами держави.
Grade	Ранг / Клас	Рівень посади або звання, що визначає зарплату та статус (наприклад, Pay Grade E-5, O-3).
Grant	Грант / Субсидія	Фінансова допомога, що надається для конкретної мети (часто стосується

		міжнародних програм допомоги).
Grievance	Скарга (офіційна)	Офіційна заява військовослужбовця або працівника про несправедливе ставлення або порушення прав.
Guidance	Вказівки (командира)	Настанови, що визначають напрямок планування або дій (Policy Guidance, Commander's Guidance).
Н		
Handover / Takeover	Прийом-передача справ	Офіційна процедура передачі відповідальності, майна та документів від однієї посадової особи (або підрозділу) до іншої.
Hard Copy	Паперова копія	Документ, роздрукований на папері (на відміну від електронної версії).
Hazardous Duty Pay	Надбавка за роботу у шкідливих/небезпечних умовах	Адміністративний термін, що регулює грошове забезпечення особового складу.
Headquarters (HQ)	Штаб / Управління	Орган управління військовим формуванням.
Health Service Support (HSS)	Медичне забезпечення	Планування та організація медичних послуг (лікування, евакуація, профілактика).
Hierarchy	Ієрархія	Система організації, де люди або групи підпорядковані один одному за рангом.
Highly Classified	Цілком таємно / Високий рівень секретності	Маркування документів, що вимагає специфічного режиму доступу та обліку в рамках штабних процедур.
Holiday Schedule	Графік святкових днів / Вихідних	Адміністративний наказ, що регламентує роботу штабу та графік чергувань у неробочі дні.
Honorary	Почесний	Звання або нагорода, що надається як знак поваги, без відповідних обов'язків або оплати.
Host Nation Support (HNS)	Підтримка країни перебування	Цивільна та військова допомога, що надається країною (на її території) іноземним силам НАТО.
Housing	Житлове забезпечення	Управління житловим фондом для військовослужбовців та їхніх сімей.

Human Resources (HR)	Кадрові ресурси (Персонал)	Відділ або функція, що займається набором, навчанням та управлінням персоналом (цивільним та військовим).
I		
Identification Card (ID Card)	Посвідчення особи	Офіційний документ (пластикові картка), що підтверджує особу та статус військовослужбовця/працівника.
Implementation	Імплементация / Впровадження	Процес виконання плану, наказу або нової політики на практиці.
Implementation Plan	План імплементации/реалізації	детальний документ, що описує кроки, відповідальних осіб та терміни впровадження нового наказу чи політики.
Incident Report	Звіт про інцидент	Документ, що фіксує будь-яку нештатну подію, порушення безпеки або нещасний випадок.
Information Flow	Потік інформації	Встановлений порядок передачі доповідей та директив між рівнями командування та штабними секціями.
Information Management (IM)	Управління інформацією	Процес збору, збереження, розподілу та архівування інформації в штабі.
Infrastructure	Інфраструктура	Базові фізичні структури (будівлі, дороги, електромережі), необхідні для функціонування бази.
In-Processing	Оформлення прибуття	Адміністративні процедури, які проходить новоприбулий персонал (постановка на облік, отримання перепустки, інструктажі).
Inspection	Інспекція / Перевірка	Офіційне обстеження підрозділу або обладнання для перевірки відповідності стандартам та готовності.
Instruction	Інструкція	Письмовий документ, що надає детальні вказівки щодо виконання конкретних завдань або процедур.
Intelligence Preparation of the Battlefield (IPB)	Підготовка розвідувальних даних про поле бою	Системний процес аналізу загрози та середовища (основна робота секції G-2/S-2).
Interagency	Міжвідомчий	Співпраця між різними урядовими агентствами (наприклад, Міноборони, МЗС,

		Поліція).
Interim	Тимчасовий (проміжний)	Щось, що діє протягом короткого періоду до прийняття остаточного рішення (наприклад, Interim Report).
Internal Control	Внутрішній контроль	Комплекс адміністративних заходів та перевірок, спрямованих на запобігання зловживанням або помилкам у роботі штабу.
Interoperability	Сумісність	Здатність штабних систем, процедур та підрозділів ефективно взаємодіяти між собою та з іншими відомствами.
Inventory	Інвентаризація / Опис майна	Перевірка наявності та стану матеріальних цінностей згідно зі списком обліку.
Investigation	Розслідування	Службова перевірка фактів щодо порушень, втрат майна або інцидентів.
Invoice	Рахунок-фактура (Інвойс)	Фінансовий документ, що виставляється постачальником для оплати товарів чи послуг.
Itinerary	Маршрут / Графік поїздки	Детальний план подорожі з зазначенням місць, часу прибуття/відбуття та контактних осіб.
J		
J-Structure	J-структура (Штабна)	Стандартна структура об'єданого штабу НАТО (J-1 Кадри, J-2 Розвідка, J-3 Операції, J-4 Логістика тощо).
Job Description	Посадова інструкція	Документ, що описує обов'язки, завдання та кваліфікаційні вимоги до конкретної посади.
Joint Action	Спільні дії	Дії, що координуються та виконуються силами двох або більше видів збройних сил (наприклад, армія + флот).
Joint Staff	Об'єднаний штаб	Штаб, укомплектований персоналом з різних видів збройних сил для планування спільних операцій.
Joint Statement	Спільна заява	Офіційний документ, підписаний представниками різних сторін (країн або відомств), що виражає спільну позицію.

Journal (Staff Journal)	Журнал бойових дій (штабний)	Хронологічний запис подій, повідомлень та рішень, що ведеться черговим офіцером у тактичному оперативному центрі (ТОС).
Judge Advocate General (JAG)	Юридична служба (Військова прокуратура/суд)	Юридичний радник командира з питань військового права та дисципліни.
Jurisdiction	Юрисдикція (Підсудність)	Правова влада командира або суду розглядати справи та виносити вироки щодо військовослужбовців.
Justification	Обґрунтування	Письмове пояснення необхідності витрат, ресурсів або дій (необхідне для затвердження бюджету).
K		
Key Leader Engagement (KLE)	Зустріч з ключовими лідерами	Спланована зустріч командира з місцевими лідерами (мерами, старійшинами) для впливу на них та отримання підтримки.
Key Performance Indicator (KPI)	Ключовий показник ефективності	Вимірювана величина, що демонструє, наскільки ефективно організація досягає ключових бізнес-цілей (використовується в логістиці та HR).
Key Personnel	Ключовий персонал	Особи, чия присутність критично необхідна для виконання функції або місії (без них робота зупиняється).
Key Terrain	Ключова місцевість / Ключовий об'єкт	Хоча це термін тактичний, у штабній роботі він також має адміністративне значення, оскільки потребує специфічного забезпечення та охорони, що відображається у планах та наказах.
Knowledge Base	База знань	Сукупність цифрових або паперових архівів, звітів (after action reports) та доктринальних документів, до яких штаб звертається для прийняття рішень.
Knowledge Management (KM)	Управління знаннями	Процес створення, поширення, використання та управління інформацією в організації (щоб не "винаходити велосипед").
L		

Labor	Праця / Робоча сила	Людські ресурси, залучені до виконання роботи (особливо місцеві цивільні працівники).
Landlord	Орендодавець	Власник нерухомості, яку орендують військові сили для розквартирування.
Law of Armed Conflict (LOAC)	Право збройних конфліктів	Міжнародне право, що регулює ведення війни (те саме, що і МГП — Міжнародне гуманітарне право).
Lead Time	Час виконання замовлення	Час, що проходить від моменту подачі заявки на постачання до моменту отримання товару.
Leadership	Лідерство / Керівництво	Процес впливу на людей шляхом надання мети, напрямку та мотивації для виконання місії.
Lease	Оренда / Лізинг	Контракт, за яким одна сторона передає майно (землю, будівлі) у користування іншій на певний термін.
Leave	Відпустка	Офіційний дозвіл на відсутність на службі (Annual Leave, Emergency Leave).
Lecture	Лекція	Метод навчання, при якому інструктор передає знання аудиторії (основа навчального процесу).
Legal Advisor (LEGAD)	Юридичний радник	Офіцер-юрист, який консулює командира щодо законності наказів, правил застосування сили (ROE) та контрактів.
Lessons Learned	Вивчені уроки (Досвід)	Задokumentовані знання, отримані з минулого досвіду (успішного чи ні), для покращення майбутніх операцій.
Letter of Assist (LOA)	Лист про сприяння	Документ (часто в ООН), за яким одна сторона надає товари/послуги іншій з умовою подальшого відшкодування витрат.
Letter of Intent (LOI)	Декларація про наміри	Офіційний адміністративний документ, що передуює контракту або формальній угоді, визначаючи спільні цілі сторін.
Level of Effort (LOE)	Рівень зусиль	Показник, що використовується в плануванні для оцінки ресурсів (часу, персоналу), необхідних для виконання адміністративного або оперативного

		завдання.
Liability	Відповідальність / Фінансова відповідальність	Критичний адміністративний термін, що визначає юридичну відповідальність посадових осіб за майно, фінанси або дії підлеглих.
Liaison	Взаємодія / Зв'язок	Контакт і підтримання комунікації між елементами військових сил для забезпечення взаєморозуміння.
License	Ліцензія / Посвідчення	Офіційний документ, що дозволяє керувати транспортним засобом або виконувати спеціальні роботи.
Line of Communication (LOC)	Лінія комунікацій (шлях підвозу)	Маршрут (сухопутний, водний, повітряний), що з'єднує діючу військову силу з її базою постачання.
Logistics (Log)	Логістика / Тилове забезпечення	Наука про планування та здійснення переміщення та утримання сил (постачання, транспорт, медицина, ремонт).
Logistics Summary (LOGSUM)	Логістичне зведення	Звіт про стан запасів (паливо, боєприпаси, вода) та стан техніки, що подається командирю.
Losses	Втрати (матеріальні/фінансові)	Зменшення ресурсів через бойові дії, крадіжки, списання або псування.
M		
Maintenance Plan	План технічного обслуговування	Документ (створений G-4), що визначає графік та ресурси для ремонту техніки.
Manpower	Людські ресурси / Чисельність	Загальна кількість особового складу, доступна або необхідна для виконання завдання (акцент на кількості, а не на особах).
Manual	Настанова / Посібник	Офіційна книга інструкцій (наприклад, Field Manual — Бойовий статут/настанова).
Master Scenario Event List (MSEL)	Головний перелік подій сценарію (МСЕЛ)	Хронологічний список подій, що вводяться під час навчань для стимулювання дій учасників (складається з "Injects").
Material	Матеріальні засоби	Обладнання, апаратура та запаси, що використовуються військовими

		організаціями.
Medical Clearance	Медичний допуск	Офіційне підтвердження лікаря, що стан здоров'я особи дозволяє виконувати обов'язки (критично для деплойменту).
Memorandum (Memo)	Службова записка / Меморандум	Найпоширеніший формат внутрішнього офіційного листування в арміях НАТО для передачі інформації або запитів.
Memorandum of Understanding (MOU)	Меморандум про взаєморозуміння	Угода між двома сторонами (країнами або відомствами), що визначає наміри співпраці, але не завжди має юридичну силу договору.
Message	Повідомлення (Радіограма)	Будь-яка думка або ідея, виражена коротко та підготовлена для передачі засобами зв'язку.
Military Occupational Specialty (MOS)	Військово-облікова спеціальність (ВОС)	Код, що ідентифікує конкретну спеціальність та кваліфікацію військовослужбовця.
Minutes (of Meeting)	Протокол наради	Офіційний письмовий запис того, що було обговорено та вирішено під час зустрічі.
Mission Statement	Формулювання місії	Стислий абзац у наказі, що чітко описує завдання (Хто, Що, Де, Коли, Чому).
Mobilization	Мобілізація	Процес розгортання резервів та переведення економіки/збройних сил на воєнний стан.
Morale, Welfare and Recreation (MWR)	Морально-психологічне забезпечення та дозвілля	Програми та послуги для підтримки духу солдатів (спортзали, інтернет, бібліотеки на базах).
Movement Control (MOVCON)	Контроль переміщення	Планування, маршрутизація та моніторинг пересування особового складу та вантажів.
N		
National Support Element (NSE)	Національний елемент підтримки	Логістичний та адміністративний підрозділ, який забезпечує національні сили, що діють у складі міжнародної коаліції (забезпечує те, що не дає НАТО).
NATO Standardization Agreement (STANAG)	Угода зі стандартизації (STANAG)	Документ, що визначає процеси, процедури, терміни та умови для спільних процедур або обладнання країн-членів НАТО.

Need to Know	Принцип "Потреба знати"	Правило безпеки: доступ до секретної інформації надається лише тим, кому вона необхідна для виконання роботи, навіть за наявності допуску.
Network	Мережа	Система взаємопов'язаних комп'ютерів або засобів зв'язку для обміну даними.
Nominal Roll	Іменний список	Документ, що містить повний перелік особового складу підрозділу, критично важливий для звітності та розподілу ресурсів.
Non-Combatant Evacuation Operation (NEO)	Евакуація некомбатантів	Операція з вивезення цивільних осіб (своїх громадян) з небезпечної іноземної країни.
Non-Disclosure Agreement (NDA)	Угода про нерозголошення	Юридичний контракт, що зобов'язує особу зберігати конфіденційність певної інформації.
Non-Mission Capable (NMC)	Не здатний виконувати завдання	Адміністративний статус техніки або підрозділу, який відображається у звітах про боєготовність.
Non-Standard Equipment (NSE)	Нестандартне обладнання	Категорія майна, яке потребує специфічного обліку та адміністративного супроводу, оскільки не входить до стандартних табелів.
Notice	Повідомлення / Оголошення	Офіційна інформація, вивішена на дошці оголошень або розіслана персоналу.
Notification	Сповідження	Процес інформування особового складу про тривогу, мобілізацію або зміну статусу.
O		
Objective (Planning)	Ціль (планування)	Чітко визначена мета, яку необхідно досягти в ході операції (стратегічна або оперативна).
Obligation	Зобов'язання (фінансове)	Сума грошей, зарезервована в бюджеті для оплати конкретного замовлення або послуги.
Observation	Спостереження (моніторинг)	Систематичний нагляд за процесами або територією.
Off-Duty	У вільний від служби час	Час, коли військовослужбовець не виконує службові обов'язки (вихідний,

		вечір).
Office of Primary Responsibility (OPR)	Головний відповідальний підрозділ	Ключовий адміністративний термін, що вказує на посадову особу або секцію, яка відповідає за виконання конкретного завдання або підготовку документа.
Officer Evaluation Report (OER)	Атестація офіцера	Щорічний звіт про результати службової діяльності офіцера (впливає на кар'єру).
Official Use Only (FOUO)	Для службового користування (ДСК)	Обмеження на поширення інформації, яка не є секретною, але не призначена для публіки.
On-the-Job Training (OJT)	Навчання на робочому місці	Навчання, що відбувається під час виконання реальних завдань під наглядом досвідченого наставника.
Operating Budget	Операційний бюджет	План розподілу фінансових ресурсів для забезпечення поточної діяльності штабу або підрозділу, що відрізняється від бюджету капітальних видатків.
Operating Costs	Операційні витрати	Поточні витрати на підтримку діяльності (паливо, запчастини, комунальні послуги).
Operational Control (OPCON)	Оперативне підпорядкування	Повноваження командира організувати та використовувати приряджені сили для виконання завдань (але не вирішувати кадрові/адміністративні питання цих сил).
Operations Security (OPSEC)	Оперативна безпека	Процес виявлення критичної інформації та захисту її від ворожої розвідки.
Order	Наказ	Письмове або усне розпорядження начальника підлеглому.
Organigram (Organization Chart)	Організаційна структура (Схема)	Графічне зображення структури підрозділу, що показує ієрархію та підпорядкування.
Orientation	Орієнтація / Вступний інструктаж	Ознайомлення новоприбулих зі структурою, правилами та розташуванням об'єктів на базі.
Overhead	Накладні витрати	Непрямі витрати, пов'язані з веденням діяльності (адміністрація, світло, опалення).
Overtime	Надурочний час	Час роботи понад встановлену норму (актуально для цивільного персоналу).

P

Priority of Work	Пріоритетність завдань	Адміністративна та оперативна установка, яка визначає послідовність виконання завдань штабом
Paperwork	Паперова робота (Документообіг)	Рутинна робота з підготовки звітів, листів та форм.
Pay Grade	Тарифний розряд	Рівень оплати праці, що відповідає військовому званню або цивільному рангу (наприклад, E-5, O-3, GS-9).
Payroll	Платіжна відомість	Список працівників/військових, які отримують зарплату, із зазначенням сум.
Performance Appraisal	Оцінка виконання обов'язків	Періодичний огляд роботи співробітника для визначення потреб у навчанні або підвищенні.
Permit	Дозвіл / Перепустка	Офіційний документ, що дає право на вхід, в'їзд або виконання певної дії.
Personnel (Admin)	Особовий склад (Кадри)	Люди, які працюють в організації. Також назва відділу (G-1/S-1), що займається їх обліком.
Petition	Петиція / Клопотання	Офіційне письмове прохання, підписане багатьма людьми, що подається владі.
Plan	План	Детальна схема, метод або програма дій, розроблена заздалегідь для досягнення мети.
Planning	Планування	Процес визначення цілей та шляхів їх досягнення (стратегічне, оперативне, тактичне).
Policy	Політика / Курс дій	Загальні принципи та правила, встановлені вищим керівництвом, якими керуються при прийнятті рішень.
Post	1. Пост/Посада 2. Гарнізон	1. Місце виконання обов'язків. 2. Військова база (наприклад, Command Post).
Posting	Призначення (на посаду)	Офіційне направлення на конкретне місце служби (часто за кордон).
Precedence	Старшинство / Пріоритет	Порядок важливості або рангу (хто йде першим на церемонії або чий наказ)

		важливіший).
Privileged Information	Інформація з обмеженим доступом / Привілейована інформація	Дані, доступ до яких суворо обмежений посадовою інструкцією або юридичним статусом.
Procedure	Процедура	Встановлений спосіб виконання дії (покрокова інструкція).
Proceedings	Протокол засідання / Матеріали	Записи про те, що відбувалося на офіційній зустрічі або судовому засіданні.
Procurement	Закупівлі / Постачання	Процес придбання товарів, послуг або робіт із зовнішніх джерел (тендери, контракти).
Project Management	Управління проектами	Методологія, яка все частіше інтегрується у роботу штабу для реалізації нетипових завдань (наприклад, модернізація системи зв'язку або розгортання нового об'єкта).
Promotion	Підвищення (по службі/званні)	Переведення на вищу посаду або присвоєння чергового звання.
Proposal	Пропозиція / Заявка	План або ідея, подана на розгляд та затвердження (наприклад, Grant Proposal).
Protocol	Протокол (дипломатичний)	Система правил та звичаїв, що регулюють офіційні церемонії, візити та етикет.
Public Affairs (PA)	Зв'язки з громадськістю	Функція інформування громадськості та ЗМІ про діяльність військових (прес-служба).
Purchase Order (PO)	Замовлення на закупівлю	Комерційний документ, що видається покупцем продавцю, із зазначенням товарів та цін.
Q		
Qualification	Кваліфікація	Навички, освіта та досвід, необхідні для виконання певної роботи або отримання посади.
Quality Assurance (QA)	Забезпечення якості	Процес перевірки того, чи відповідають товари або послуги (наприклад, ремонт техніки, їжа) встановленим стандартам.
Quality Control (QC)	Контроль якості	Перевірка готової продукції або результату роботи на наявність дефектів.

Quarterly	Щоквартальний	Звіт або подія, що відбувається кожні три місяці (наприклад, Quarterly Report).
Quartermaster (QM)	Квартирмейстер (Інтендант)	Служба або офіцер, відповідальний за забезпечення військ продовольством, одягом та житлом.
Quarters	Житло / Квартира	Приміщення, надане урядом для проживання військовослужбовців та їхніх сімей.
Quota	Квота	Встановлена кількість або частка (наприклад, квота на набір рекрутів або навчальні місця).
Quorum	Кворум	Мінімальна кількість членів ради або комітету, необхідна для прийняття правомочних рішень.
R		
Rank	Військове звання	Офіційний статус в ієрархії (General, Colonel, Sergeant).
Ratification	Ратифікація	Офіційне затвердження договору або угоди вищим органом влади.
Read-ahead Material	Матеріали для попереднього ознайомлення	Пакети документів або брифінгів, що надаються штабним офіцерам до початку наради чи конференції для економії часу.
Receipt	Квитанція / Отримання	Письмове підтвердження отримання грошей або товарів.
Record	Запис / Обліковий документ	Документ, що зберігає інформацію про події (наприклад, Medical Record, Service Record).
Recruitment	Рекрутинг / Набір	Процес пошуку та залучення кандидатів на військову службу або роботу.
Red Tape	Бюрократична тяганина	Надмірна формальність та складні правила, що затримують вирішення питань (ідіома).
Reference	Довідка / Посилання	Джерело інформації або рекомендація від попереднього роботодавця.
Regulations (Regs)	Статути / Правила / Норми	Офіційні правила, що мають силу закону всередині організації (Army Regulations).

Reimbursement	Відшкодування витрат	Повернення грошей, витрачених особою на службові потреби (наприклад, проїзд у відрядженні).
Release Authority	Орган, уповноважений на оприлюднення	Посадова особа або відділ, чий дозвіл необхідний для офіційного випуску інформації, прес-релізу або документа в публічний простір.
Report	Звіт / Рапорт	Документ, що надає інформацію про результати розслідування або діяльності.
Request	Запит / Заявка	Офіційне прохання про надання ресурсів, інформації або дозволу (Request for Information - RFI).
Requirement	Вимога / Потреба	Умова, якій необхідно відповідати, або ресурс, який необхідний для виконання місії.
Requisition	Вимога (накладна)	Формальний запит на отримання матеріалів зі складу.
Resignation	Відставка (добровільна)	Офіційна заява про звільнення з посади за власним бажанням.
Resources	Ресурси	Гроші, люди, час та обладнання, доступні для використання.
Responsibility	Відповідальність	Обов'язок виконувати завдання та відповідати за їх результати.
Retention	Утримання (персоналу)	Заходи, спрямовані на те, щоб заохотити військових продовжувати службу після закінчення контракту.
Retirement	Вихід на пенсію	Припинення трудової діяльності після досягнення певного віку або вислуги років.
Review	Огляд / Перегляд	Повторний розгляд рішення або аналіз діяльності.
Roster	Графік чергувань / Список	Список осіб, призначених для виконання обов'язків у певний час (Duty Roster).
Routine	Рутина / Повсякденний порядок	Регулярні, повторювані дії (Daily Routine).

S

Salary	Заробітна плата / Грошове забезпечення	Регулярна виплата за службу або роботу (для військових часто використовується термін <i>Pay</i>).
Schedule	Розклад / Графік	План дій із прив'язкою до часу (наприклад, графік чергувань або навчань).
Screening	Перевірка (кандидатів) / Відбір	Процес вивчення біографії та кваліфікації кандидатів перед прийняттям на службу.
Secret	Таємно	Гриф секретності: інформація, розголошення якої може завдати серйозної шкоди національній безпеці.
Section	Секція / Відділ	Організаційна частина штабу (наприклад, Personnel Section).
Security Clearance	Допуск до державної таємниці	Офіційне рішення про надання особі права доступу до секретної інформації.
Seniority	Вислуга років / Старшинство	Статус, що визначається тривалістю служби або датою присвоєння звання (впливає на підвищення та пільги).
Service Record	Послужний список	Документ, що містить історію проходження служби, нагороди та стягнення.
Shift	Зміна	Період часу, протягом якого група людей працює (наприклад, нічна зміна в оперативному центрі).
Shipment	Відправлення (вантажу)	Партія товарів, що транспортується до місця призначення.
Sick Leave	Лікарняний	Відпустка через хворобу.
Signature	Підпис	Власноручний напис прізвища, що засвідчує згоду або авторство документа.
Slot	Вакансія / Місце	Розмовна назва штатної посади в організаційній структурі (наприклад, "We have an open slot for a Major").
Staffing	Кадрове забезпечення / Укомплектування	Процес заповнення вакантних посад персоналом.
Standard Operating Procedure (SOP)	Стандартна операційна процедура	Наріжний камінь будь-якого штабу. Це деталізована інструкція, яка регламентує виконання регулярних завдань, щоб забезпечити однаковість і якість результату.

Standardization	Стандартизація	Розробка та впровадження єдиних норм і правил (STANAG) для забезпечення сумісності.
Statement of Work (SOW)	Технічне завдання (ТЗ)	Документ у контракті, що детально описує роботу, яку має виконати підрядник.
Station	Місце служби / База	Місце, де офіційно призначений та проходить службу військовослужбовець.
Status	Статус / Стан	Поточне становище справи, особи або підрозділу (наприклад, Active Duty, Reserve).
Stipend	Стипендія / Доплата	Регулярна грошова виплата на навчання або стажування.
Stockpile	Накопичувати запаси	Створення резерву матеріалів (боєприпасів, палива) на випадок надзвичайної ситуації.
Subordinate	Підлеглий	Особа, яка має нижче звання або посаду і підпорядковується начальнику.
Supervisor	Керівник / Начальник	Особа, яка безпосередньо керує роботою інших та контролює її виконання.
Supplies	Предмети постачання / Витратні матеріали	Товари, необхідні для повсякденної діяльності (канцелярія, їжа, паливо).
Support	Забезпечення / Підтримка	Надання необхідної допомоги або ресурсів для функціонування штабу/підрозділу.
Suspense Date	Кінцевий термін виконання / «Дедлайн»	У військовій та штабній термінології це критичний термін, до якого задача має бути виконана або звіт поданий. Це основа штабного тайм-менеджменту.
Suspension	Відсторонення	Тимчасове усунення особи від виконання обов'язків (часто на час розслідування).
T		
Table of Organization and Equipment (TO&E)	Штат і таблиць до штату (ОШС)	Документ, що визначає структуру підрозділу, кількість персоналу та належного озброєння/техніки.
Tactical Operations Center	Центр тактичного	Основний вузол штабної роботи, де збирається та обробляється інформація.

(TOC) •	управління	Його адміністративна функція — забезпечення безперервного документування подій.
Task Force (TF) •	Оперативна група	Тимчасова адміністративно-військова структура, створена для вирішення конкретного завдання, що потребує специфічного розподілу штабних ресурсів.
Tasking	Постановка завдання	Офіційне доручення підрозділу або особі виконати певну роботу.
Temporary Duty (TDY)	Службове відрядження	Тимчасове призначення в інше місце для виконання завдання (від кількох днів до півроку).
Tenant Unit	Квартируючий підрозділ	Підрозділ, що розміщується на базі, але не підпорядковується командирі бази (просто "орендує" площу).
Tender	Тендер / Конкурсні торги	Процес відбору постачальників товарів чи послуг на конкурентній основі.
Tenure	Термін перебування на посаді	Період часу, протягом якого особа займає певну посаду.
Termination	Розірвання (контракту) / Звільнення	Припинення дії угоди або трудових відносин.
Terms of Reference (TOR)	Технічне завдання / Повноваження	Документ, що описує мету, структуру та межі відповідальності проекту, комітету або посади.
Timeline	Часові рамки / Графік виконання	Хронологічна послідовність подій або етапів проекту з дедлайнами.
Time-Sensitive Information	Інформація, що вимагає термінового реагування	Категорія даних, обробка яких має пріоритет у штабній діяльності, що часто відображається у відповідних позначках на документах.
Top Secret	Цілковито таємно	Найвищий гриф секретності: інформація, розголошення якої завдасть винятково серйозної шкоди безпеці.
Training	Підготовка / Навчання	Організований процес набуття знань та навичок.
Transfer	Переведення	Офіційне переміщення військовослужбовця з однієї частини до іншої на постійній основі.

Translation	Письмовий переклад	Перетворення письмового тексту з однієї мови на іншу (на відміну від <i>Interpretation</i> — усного).
Travel Order	Наказ про відрядження	Документ, що дозволяє поїздку за рахунок держави та є підставою для відшкодування витрат.
Turnover	Плинність кадрів	Коефіцієнт, що показує, як часто змінюється персонал в організації.
U		
<ul style="list-style-type: none"> • Under-Secretary • 	Заступник керівника / Заступник міністра	Ключова посадова особа в адміністративній ієрархії, що відповідає за напрямки роботи штабу чи відомства.
Unclassified	Нетаємно / Відкрито	Інформація, яка не має грифа секретності та може бути оприлюднена.
Uniform	Уніформа / Однострій	Встановлений одяг для військовослужбовців (Service, Dress, Combat uniform).
Unit	Підрозділ / Частина	Військова організація, що має визначену структуру та штат.
Unit Identification Code (UIC)	Код ідентифікації підрозділу	Фундаментальний адміністративний ідентифікатор у військовому діловодстві, який використовується для обліку особового складу, майна та звітності.
Update	Оновлення / Актуалізація	Внесення останніх даних у звіт, карту або базу даних.
Upgrade	Модернізація / Підвищення класу	Покращення характеристик обладнання або підвищення статусу (наприклад, квитка).
Urgency	Терміновість	Ступінь важливості негайного виконання завдання (Routine, Priority, Immediate).
Usage	Використання / Споживання	Кількість матеріалів, витрачених за певний період (наприклад, Fuel Usage).
Utilities	Комунальні послуги	Послуги з електропостачання, водопостачання, опалення та вивезення сміття на військовій базі.

Utilization	Ефективність використання	Показник того, наскільки ефективно використовуються наявні ресурси або персонал.
V		
Vacancy	Вакансія	Незайнята штатна посада, доступна для заміщення.
Validation	Валідація / Затвердження	Процес перевірки того, що план, концепція або дані є правильними та відповідають вимогам (часто використовується при перевірці готовності підрозділу).
Validity	Чинність (документа)	Період часу, протягом якого документ (паспорт, перепустка, наказ) є законним.
Value Added Tax (VAT)	Податок на додану вартість (ПДВ)	Податок, який часто доводиться враховувати або відшкодовувати при закупівлях за кордоном (Tax Exemption — звільнення від податків).
Vehicle Log	Дорожній лист (Журнал обліку роботи машини)	Документ для запису маршруту, пробігу, витрати палива та водія транспортного засобу.
Vendor	Постачальник / Продавець	Компанія або особа, що продає товари чи послуги військовій організації (Contractor).
Verbal Order	Усний наказ	Форма доведення розпоряджень, яка має бути негайно підтверджена письмово у штабному журналі для уникнення адміністративних помилок.
Verification	Верифікація / Перевірка	Підтвердження точності даних або виконання умов угоди (наприклад, verification of credentials — перевірка повноважень).
Vetting	Спецперевірка (Веттінг)	Ретельна перевірка біографії особи перед наданням допуску до секретної інформації або прийняттям на службу.
Video Teleconference (VTC)	Відеоконференція	Стандартний засіб зв'язку між віддаленими штабами для проведення нарад.
Violation	Порушення	Недотримання закону, наказу, правил безпеки або умов контракту.

Virtual Office	Віртуальний офіс	Захищені канали доступу до штабних ресурсів поза межами стаціонарного об'єкта.
Visa	Віза	Офіційна відмітка в паспорті, що дозволяє в'їзд, виїзд або перебування в країні протягом певного часу.
Visit	Офіційний візит	Формальна поїздка високопосадовця або інспекції до підрозділу (вимагає протокольного забезпечення).
Volunteer	Доброволець / Волонтер	1. Особа, яка добровільно вступає на службу. 2. Особа, яка виконує роботу без оплати.
Voucher	Ваучер / Платіжний документ	Письмовий доказ витрати коштів, що слугує підставою для бухгалтерського обліку.
W		
Wage	Заробітна плата (погодинна)	Оплата праці, що розраховується за відпрацьовані години або дні (частіше для цивільних робітників).
Waiting List	Список очікування (Черга)	Список осіб, які чекають на отримання житла, товару або послуги, яких наразі немає в наявності.
Waiver	Відмова від прав / Дозвіл на відступ від правил	Офіційний документ, що звільняє особу або організацію від виконання певної вимоги чи правила (наприклад, Age Waiver — дозвіл служити понад граничний вік).
Warning	Попередження (дисциплінарне)	Усне або письмове зауваження про порушення, що не тягне за собою серйозного покарання, але фіксується.
Warrant Officer	Ворент-офіцер (Прапорщик)	Категорія військових звань між сержантами та офіцерами, які зазвичай є вузькопрофільними технічними експертами.
Waste Management	Управління відходами	Система збору, транспортування, переробки та утилізації сміття на базі (важливий екологічний аспект стандартів НАТО).

Welfare	Соціальне забезпечення / Добробут	Стан здоров'я, щастя та комфорту особового складу; також фінансова допомога.
Whistleblower	Викривач	Особа, яка повідомляє про незаконну діяльність або корупцію всередині організації (захищена законом).
Withdrawal (Admin)	Відкликання / Зняття коштів	1. Скасування пропозиції або кандидатури. 2. Зняття грошей з рахунку.
Working Group	Робоча група	Тимчасова група експертів зі складу штабу, створена для вирішення конкретної проблеми або розробки плану.
Working Hours	Робочий час	Встановлені години роботи установи (наприклад, 09:00 - 17:00).
Workshop	Семинар / Майстерня	1. Навчальний захід для обміну досвідом. 2. Ремонтна майстерня.
X		
X-code (Cross-code)	Перехресна ідентифікація	Процедура узгодження кодів або даних між різними базами даних чи системами обліку в штабі.
Y		
Yearly Report	Річний звіт	Підсумковий адміністративний документ, що консолідує дані за всіма напрямками роботи штабу за звітний рік.
Z		
Zero-Based Budgeting	Бюджетування з нульової бази	Метод фінансового планування, де кожна стаття витрат штабу повинна бути обґрунтована на початку кожного бюджетного періоду.
Zone	Зона / Район	Адміністративно визначена територія з особливим статусом (наприклад, Green Zone — безпечна зона, Restricted Zone — зона обмеженого доступу).
Zone of Responsibility	Зона відповідальності	Адміністративна та операційна сфера діяльності, визначена наказами та розпорядженням

Розділ III

Технічне обслуговування та озброєння Technical & Maintenance

Даний розділ є найбільш деталізованою частиною глосарія, що містить номенклатуру вузлів, агрегатів та спеціалізованого інструментарію. Матеріал охоплює термінологію повного життєвого циклу військової техніки: від щоденних перевірок та превентивного обслуговування (Preventive Maintenance Checks and Services — PMCS) до складного ремонту та евакуації (Recovery). У розділі систематизовано назви компонентів двигунів, ходової частини, гідравлічних та електричних систем (Accumulator, Actuator, Wiring Harness). Окремий блок присвячено стрілецькому озброєнню та артилерії, включаючи терміни з балістики та налаштування прицільних пристроїв (Zeroing, Windage).

Цей розділ є професійним інструментом для:

Заступників командирів з озброєння та техніків рот. Для організації ремонту та правильного замовлення запчастин.

Екіпажів бойових машин та водіїв. Для коректного виконання технічного огляду та роботи з англійськими інструкціями (Technical Manuals).

Фахівців логістики (Клас постачання IX). Для ідентифікації необхідних деталей та роботи з каталогами запчастин.

Ремонтних підрозділів. Для розуміння схем, креслень та алгоритмів діагностики несправностей.

Практична цінність

В умовах експлуатації західних зразків озброєння точність технічного перекладу безпосередньо впливає на справність техніки.

Безпека експлуатації. Неправильне розуміння попереджувальних написів (наприклад, щодо тиску в системах або типу мастила) може призвести до виходу техніки з ладу або травмування персоналу.

Точність дефектації. Розділ дозволяє фахівцям точно описати проблему англійською мовою (наприклад, розрізнити Abrasion — стирання, та Dent — вм'ятина), що прискорює процес замовлення необхідних компонентів у партнерів.

Методологія використання. Для ефективної роботи з технічною лексикою рекомендується:

- Робота з ілюстраціями. Використовуйте цей глосарій паралельно з технічними схемами ("вибух-схемами") агрегатів. Знайшовши термін (наприклад, Zerk Fitting), локалізуйте його на техніці.

- Категоризація за системами. Вивчайте терміни блоками: двигун, ходова частина, електрика, озброєння. Це формує системне розуміння будови машини.

- Увага до інструменту. Розрізнення типів інструментів (наприклад, Adjustable Wrench vs Socket Wrench) є критичним для виконання робіт згідно з регламентом, не пошкоджуючи кріплення.

3 Технічне обслуговування та озброєння

Термін	Переклад	Визначення
А		
Abrasion	Абразивне зношення / Стирання	Пошкодження поверхні деталі внаслідок тертя.
Abrasive Wear	Абразивне зношування	ключовий термін для аналізу технічного стану вузлів та деталей у звітах з обслуговування.
Accelerator	Педаля газу (Акселератор)	Механізм керування подачею палива у двигун для зміни обертів.
Access Panel	Люк доступу / Оглядова панель	Знімна кришка або дверцята для доступу до внутрішніх вузлів під час обслуговування.
Accessories	Приладдя / Аксесуари	Додаткове обладнання, що не є частиною основного механізму, але розширює його можливості.
Accumulator	Акумулятор (Гідравлічний/Електричний)	Пристрій для накопичення енергії (тиску рідини або електрики).
Active Defense System	Комплекс активного захисту	термін, що визначає сучасне озброєння та потребує специфічного технічного догляду.
Actuator	Привід / Виконавчий механізм	Пристрій, що перетворює сигнал керування на механічний рух (гідравлічний циліндр, електромотор).
Adapter	Перехідник / Адаптер	Деталь, що з'єднує два несумісних компоненти (різні різьби, роз'єми).
Adjustable Wrench	Розвідний ключ	Гайковий ключ зі змінною відстанню між губками.
Adjustment	Регулювання / Налаштування	Процес зміни параметрів механізму для забезпечення правильної роботи (наприклад, регулювання клапанів).
Afterburner	Форсажна камера	для техніки авіаційного чи

		високошвидкісного спрямування.
Air Cleaner (Filter)	Повітряний фільтр	Пристрій для очищення повітря, що надходить у двигун, від пилу та бруду.
Air-to-Air Missile	Ракета «повітря-повітря»	як окремий номенклатурний елемент озброєння.
Alert State	Стан готовності / бойова готовність	технічний статус озброєння, що передбачає певний рівень обслуговування (наприклад, стан Standby).
Alignment	Вирівнювання / Юстирування	Процес виставлення деталей на одній лінії (наприклад, розвал-сходження коліс, вивірка прицілу).
Alternator	Генератор змінного струму	Пристрій, що виробляє електроенергію для зарядки акумулятора та живлення бортової мережі при працюючому двигуні.
Ammunition Belt	Патронна стрічка	Стрічка з кишнями для набоїв, що використовується в кулеметах.
Amperage Rating	Номінальна сила струму	критично важлива технічна характеристика для обслуговування електричних систем.
Ampere (Amp)	Ампер	Одиниця вимірювання сили електричного струму.
Antenna	Антенa	Пристрій для випромінювання або прийому радіохвиль.
Anti-Freeze	Антифриз / Охолоджуюча рідина	Рідина, що додається в систему охолодження двигуна для запобігання замерзанню та корозії.
Armor Piercing (AP)	Бронепробивний	Тип боєприпасу, призначений для пробиття броні.
Assembly	Вузол / Збірка (Агрегат)	Група деталей, зібраних разом, що виконують спільну функцію (наприклад, Trigger Assembly — спусковий механізм у зборі).
Attachment Point	Точка кріплення / Вузол підвіски	критично важливий елемент при роботі з озброєнням та навісним обладнанням.
Automatic Transmission	Автоматична коробка передач (АКПП)	Трансмісія, що змінює передаточні числа автоматично без участі водія.
Auxiliary Power	Допоміжна силова	Невеликий двигун/генератор для живлення систем техніки при вимкненому

Unit (APU)	установка (ДСУ)	основному двигуні.
Axle	Вісь / Міст	Вал, на якому обертаються колеса, або конструкція, що з'єднує колеса однієї осі.
В		
Backfire	Зворотний спалах ("Чхання" двигуна)	Передчасне займання паливної суміші, що викликає хлопок у впускному або випускному колекторі.
Backlash	Люфт / Зазор	технічний термін, що описує допустимий або неприпустимий вільний хід у механічних з'єднаннях, критичний для дефектування.
Ball Bearing	Кульковий підшипник	Тип підшипника кочення, де використовуються кульки.
Ballistic Coefficient	Балістичний коефіцієнт	характеристика боєприпасів, що часто використовується у звітах про технічні випробування озброєння.
Barrel	Ствол	Труба зброї, через яку вилітає куля або снаряд.
Barrel Erosion	Ерозія каналу ствола	специфічний процес зношування, що є ключовим показником ресурсу озброєння в актах технічного стану.
Base Plate	Опорна плита	елемент конструкції мінометів або важких артилерійських систем, що потребує регулярного обслуговування.
Battery	Акумуляторна батарея (АКБ)	Хімічне джерело електричного струму (Lead-Acid, Lithium).
Bearing	Підшипник	Опора, що підтримує вал або вісь і забезпечує їх обертання з мінімальним тертям.
Belt (Drive)	Ремінь приводу	Еластичний кільцевий елемент для передачі обертання (наприклад, Fan Belt — ремінь вентилятора).
Bipod	Сошки	Двонога підставка для стабілізації зброї під час стрільби.
Blade	Лопать (вентилятора/турбіни)	Обертова частина вентилятора або компресора.
Bleeding	Прокачування	Процес видалення повітря з гідравлічної

	(гальм/гідравліки)	системи.
Bolt (Fastener)	Болт	Кріпильний виріб із зовнішньою різьбою та головкою під ключ.
Bolt (Weapon)	Затвор	Рухома частина вогнепальної зброї, що досилає патрон у патронник, замикає канал ствола та викидає гільзу.
Bolt Carrier Group (BCG)	Затворна група (рама затвора)	Вузол автоматичної зброї, що включає затвор та механізми його руху (критично для AR-15/M4 платформ).
Bore	Канал ствола / Внутрішній діаметр	Внутрішня порожнина циліндра або ствола.
Bore Sighting	Пристрілка через канал ствола / Холодна пристрілка	процедура технічного вивіряння прицільних пристроїв з віссю каналу ствола.
Brake Fluid	Гальмівна рідина	Спеціальна гідравлічна рідина, що передає зусилля в гальмівній системі.
Brake Pads	Гальмівні колодки	Змінні елементи з фрикційним матеріалом, що притискаються до диска для гальмування.
Breakdown	Поломка / Аварія	Відмова техніки, що робить її непридатною до експлуатації.
Break-in Period	Період обкатки	важливий експлуатаційний етап для нової техніки або після капітального ремонту вузлів.
Breather	Сапун (Дихальний клапан)	Клапан для вирівнювання тиску в картері або мостах.
Breech	Казенна частина	Задня частина ствола зброї, де відбувається заряджання.
Buffer	Буфер (противідкотний)	Пристрій для поглинання удару відкату (наприклад, у прикладі гвинтівки M4).
Bushing	Втулка / Сайлентблок	Деталь циліндричної форми, що використовується як підшипник ковзання або ізолятор.
C		
Current Rating	Номінальний струм	важлива електрична характеристика для обслуговування бортових мереж.

Cross-hair	Прицільна сітка	елемент оптичних систем озброєння.
Condition-Based Maintenance (CBM)	Технічне обслуговування за станом	сучасна стратегія, що базується на моніторингу технічних параметрів.
Combat Readiness	Боеготовність	стан техніки, що визначається за результатами ТО.
Cable	Трос/Кабель	Гнучкий елемент конструкції (металевий дріт або ізольований електричний провідник), що використовується для передачі механічного зусилля в системах керування або електричної енергії/сигналів у бортових мережах.
Calibration	Калібрування	Процес встановлення співвідношення між значеннями величин, що вимірюються приладом, і відповідними значеннями еталона для забезпечення точності вимірювань.
Caliber	Калібр	Внутрішній діаметр каналу ствола вогнепальної зброї або діаметр кулі/снаряда, що вимірюється в міліметрах або частках дюйма.
Camshaft	Розподільний вал	Вал двигуна внутрішнього згорання з кулачками, що забезпечують своєчасне відкриття та закриття клапанів газорозподільного механізму.
Carburetor	Карбюратор	Пристрій системи живлення двигуна, призначений для приготування паливно-повітряної суміші шляхом змішування палива з повітрям у визначених пропорціях.
Casing	Гільза/Корпус	Металева або композитна оболонка патрона, що містить пороховий заряд, капсуль та кулю; або ж захисна оболонка механічного вузла.
Chamber	Патронник	Задня частина каналу ствола, профільована під форму гільзи, де розміщується патрон перед пострілом.
Chassis	Шасі	Основа транспортного засобу, що включає раму, підвіску, мости та систему керування, на якій закріплюються кузов, двигун та трансмісія.

Circuit Breaker	Автоматичний вимикач	Комутаційний апарат, призначений для захисту електричних кіл від струмів короткого замикання та перевантажень шляхом автоматичного розмикання.
Clutch	Зчеплення	Механізм трансмісії, що забезпечує тимчасове роз'єднання двигуна з коробкою передач та плавне їх з'єднання при руханні з місця чи перемиканні передач.
Cold Start	Холодний запуск	Процедура запуску двигуна за низької температури навколишнього середовища, коли олива має підвищену в'язкість, а деталі не досягли робочої температури.
Combustion Engine	Двигун внутрішнього згорання	Тип двигуна, у якому паливо згоряє безпосередньо всередині робочої камери (циліндра), перетворюючи теплову енергію на механічну роботу.
Component	Компонент/Вузол	Окрема частина машини, механізму або електронної системи, яка виконує специфічну функцію і може бути замінена окремо.
Compressor	Компресор	Агрегат для стиснення та подачі газів (повітря) під тиском, що використовується в системах наддуву двигунів або пневматичних системах.
Connecting Rod	Шатун	Деталь двигуна, що з'єднує поршень з колінчастим валом і передає зусилля тиску газів на вал.
Coolant	Охолоджуюча рідина	Робоча рідина (зазвичай суміш антифризу та води), призначена для відведення тепла від нагрітих деталей двигуна до радіатора системи охолодження.
Cooling System	Система охолодження	Сукупність вузлів (радіатор, насос, термостат), призначених для підтримки оптимального теплового режиму двигуна.
Corrosion	Корозія	Процес хімічного або електрохімічного руйнування металів внаслідок їхньої взаємодії з навколишнім середовищем (окислення).
Crankshaft	Колінчастий вал	Головний вал двигуна, що перетворює зворотно-поступальний рух поршнів (через шатуни) у обертальний рух.

Cylinder Head	Головка блоку циліндрів	Верхня нерухома частина двигуна, що закриває циліндри та утворює камеру згоряння, в якій розміщені клапани, свічки запалювання або форсунки.
D		
Damper	Демпфер	Ристрій для гасіння (демпфування) механічних коливань або коливальних процесів у підвісці чи трансмісії.
Dashboard	Приладова панель	Панель керування транспортним засобом, на якій розташовані контрольно-вимірювальні прилади та індикатори стану систем.
Deadlining Fault	Критична несправність	Технічна несправність, що виводить озброєння або техніку з ладу та унеможливорює її експлуатацію до моменту ремонту (статус «не боєготовна»).
Decarbonization	екарбонізація / Видалення нагару	Вкрай важливий термін при обслуговуванні двигунів внутрішнього згоряння та каналів стволів (видалення нагару).
Decocking lever	Важіль безпечного спуску курка	Специфічний елемент механізму зброї, що дозволяє безпечно зняти курок з бойового взводу.
Decontamination	Деактивація/Дегазація	Процес видалення або нейтралізації небезпечних хімічних, біологічних або радіоактивних речовин з поверхонь техніки.
Defect	Дефект	Кожна окрема невідповідність продукції встановленим вимогам технічної документації.
Deflection	Відхилення	Технічний параметр, що описує зміну форми конструкції під навантаженням або відхилення траєкторії кулі відносно точки прицілювання.
Deflector	Відбивач	Елемент конструкції, призначений для зміни напрямку руху потоку газів, рідин або викинутих гільз
Degradation	Деградація матеріалу	Термін, що описує поступову втрату механічних властивостей матеріалів

		деталей під впливом експлуатації.
Degreaser	Знежирювач	Хімічний засіб, призначений для видалення мастильних матеріалів, бруду та оливи з поверхонь деталей перед ремонтом або фарбуванням.
Dents	Вм'ятини	Деформації поверхні корпусу чи деталей внаслідок механічного впливу, що потребують виправлення.
Detonation	Детонація	Небажане явище передчасного згоряння паливної суміші, що веде до пошкодження двигуна, або ж тип вибухового процесу.
Diagnostic	Діагностика	Процес визначення технічного стану об'єкта для виявлення прихованих або явних несправностей.
Diagram	Діаграма/Схема	Графічне представлення технічного вузла, електричної мережі або послідовності операцій для спрощення технічного обслуговування.
Dielectric	Діелектрик	Важливий термін при обслуговуванні електричних систем (ізоляційні матеріали).
Diesel Engine	Дизельний двигун	Двигун внутрішнього згоряння, що працює за принципом самозаймання палива від стиснення повітря в циліндрі.
Differential	Диференціал	Механізм трансмісії, що дозволяє ведучим колесам обертатися з різними кутовими швидкостями при проходженні поворотів.
Differential Lock	Блокування диференціала	Вузол трансмісії, що забезпечує підвищену прохідність військової техніки.
Dipstick	Масляний щуп	Вимірювальний стрижень для контролю рівня робочої рідини (оливи) у картері двигуна або коробці передач.
Direct Gas Impingement	Пряма дія порохових газів	Система автоматики зброї, у якій порохові гази спрямовуються безпосередньо на затворну раму через газовідвідну трубку.
Disassembly	Розбирання	Процес розділення механізму або вузла на складові частини (неповне або повне).
Discharge (Battery)	Розрядження акумулятора	Процес втрати електричної енергії акумулятором при роботі споживачів.

Disconnecter	Роз'єднувач	Металева деталь ударно-спускового механізму зброї, що запобігає здійсненню пострілу до моменту повного закриття затвора або виконання інших умов циклу автоматики.
Distilled Water	Дистильована вода	Очищена вода, що використовується для приготування електроліту або охолоджуючих сумішей для уникнення відкладень (накипу).
Distributor	Розподільник запалювання	Електромеханічний пристрій у системі запалювання бензинового двигуна, що розподіляє високу напругу по свічках запалювання.
Drain Plug	Зливна пробка	Різьбова пробка, призначена для зливу робочих рідин з картера двигуна, коробки передач або радіатора.
Drift	Деривація / Знос кулі	Відхилення кулі від площини стрільби під дією зовнішніх факторів.
Drive Belt	Приводний ремінь	Ремінь, що передає крутний момент від колінчастого вала до допоміжних агрегатів (генератора, насоса гур).
Drive Shaft / Propeller Shaft	Карданний вал	Вал, що передає обертальний момент від коробки передач до ведучих мостів.
Drivetrain	Трансмісія/Силова передача	Сукупність вузлів (зчеплення, кпп, кардани), що передають енергію від двигуна до коліс.
Drum (Brake)	Гальмівний барабан	Елемент барабанної гальмівної системи, що обертається разом з колесом і гальмується внутрішніми колодками.
Dust Cover	Пилозахисна кришка/Шторка	Захисний елемент, що запобігає потраплянню бруду та пилу всередину механізмів зброї чи вузлів техніки.
Dwell time	Час витримки / Час впливу	Час, протягом якого хімічний засіб (наприклад, дегазатор) або технологічний процес має впливати на деталь для досягнення ефекту.
E		
Effective Range	Ефективна дальність	Максимальна відстань, на якій зброя або система озброєння здатна надійно вразити ціль з необхідною точністю та вражаючою

		дією.
Ejection Port	Вікно викиду гільз	Отвір у ствольно-затворній коробці зброї, через який викидається стріляна гільза після пострілу.
Ejector	Відбивач	Механізм або деталь, що здійснює примусове викидання стріляної гільзи (або патрона) з патронника після того, як вона була витягнута екстрактором.
Electrical System	Електрична система	Сукупність пристроїв (генератор, акумулятор, проводка, споживачі), призначених для генерації, накопичення, розподілу та використання електроенергії в техніці.
Electrolyte	Електроліт	Хімічна речовина (розчин кислоти або лугу), що забезпечує проходження електричного струму всередині акумуляторної батареї.
Elevation	Кут піднесення	Вертикальний кут, на який піднімається ствол зброї або робочий орган механізму відносно горизонтальної площини.
Emergency Brake / Parking Brake	Стоянкове гальмо	Гальмівна система, призначена для фіксації транспортного засобу на місці, а також для аварійного гальмування у разі відмови основної системи.
Endurance	Ресурс / Витривалість	Максимальна тривалість роботи техніки або системи без проведення технічного обслуговування або виходу з ладу.
Engagement	Зачеплення / Взаємодія	Стан, при якому елементи механізму (наприклад, шестерні КПП) увійшли у робочий контакт.
Engine	Двигун	Силова установка, що перетворює енергію (теплову, електричну) на механічну роботу, необхідну для руху техніки.
Engine Block	Блок циліндрів	Основна базова деталь двигуна, що об'єднує циліндри в єдину конструкцію, на якій монтуються інші вузли (ГБЦ, колінвал, піддон).
Error Log	Журнал помилок	Електронний запис технічних збоїв, що зберігається в пам'яті бортового комп'ютера техніки для діагностики.
Exhaust Manifold	Випускний колектор	Вузол двигуна, призначений для збору

		відпрацьованих газів з усіх циліндрів та їх відведення у вихлопну трубу.
Exhaust Pipe	Вихлопна труба	Елемент системи випуску, що спрямовує відпрацьовані гази від колектора до глушника або вихідного отвору.
Exhaust System	Система випуску	Сукупність вузлів та деталей для відведення відпрацьованих газів від двигуна, їх охолодження, очищення та зниження рівня шуму.
Extinguisher (Fire)	Вогнегасник	Засіб технічного захисту, призначений для гасіння пожеж, що виникають при роботі техніки або зберіганні озброєння.
Extractor	Екстрактор	Деталь затвора або автоматики зброї, призначена для захоплення та витягування стріляної гільзи або патрона з патронника.
F		
Failure Analysis	Аналіз причин відмов	методологія вивчення причин виходу з ладу деталей або систем техніки.
Failure to Eject (Stovepipe)	Невикид гільзи ("Труба")	Затримка при стрільбі, коли стріляна гільза застрягає у вікні викиду вертикально.
Failure to Feed	Неподача патрона	Затримка, коли затвор не досилає новий патрон у патронник (часто через несправний магазин).
Failure to Fire (Misfire)	Осічка	Ситуація, коли при натисканні на спуск постріл не відбувається (несправний капсуль або ударник).
False Positive/Negative	Хибне спрацювання / Хибний пропуск	термін, що використовується при діагностиці датчиків або приладів виявлення несправностей.
Fan	Вентилятор	Пристрій для обдування радіатора системи охолодження.
Fastener	Кріплення / Метизи	Загальна назва для болтів, гайок, гвинтів, заклепок.
Fatigue (Metal)	Втома металу	Ослаблення матеріалу внаслідок багаторазових циклічних навантажень, що веде до тріщин.

Fayence / Sealant	Герметик	матеріал для ущільнення з'єднань, що запобігає витоку технічних рідин.
Feed Lip	Губки магазину	критично важлива частина магазину, що утримує патрон і спрямовує його до подавальної рампи.
Feed Ramp	Подавальна рампа	елемент конструкції зброї, що забезпечує спрямування патрона з магазину в патронник.
Feed Tray	Приймач стрічки	Лоток у кулеметі, по якому подається патронна стрічка.
Feeder	Механізм подачі	Пристрій, що переміщує набої з магазину/стрічки на лінію досилання.
Field Repair	Польовий ремонт	проведення ремонтних робіт у польових умовах з обмеженим набором інструментів.
Field Stripping	Неповне розбирання	Розбирання зброї для чищення та змащення без використання спеціальних інструментів (рівень користувача).
Fillet	Галтель	конструктивний елемент (заокруглення) на переході між поверхнями деталі, що знижує концентрацію напружень та запобігає втомному руйнуванню.
Filter	Фільтр	Пристрій для очищення повітря, масла або палива від домішок.
Fin	Рейбро охолодження	Тонка пластина на радіаторі або циліндрі (у двигунах повітряного охолодження) для збільшення площі тепловіддачі.
Final Drive	Головна передача	заключний вузол трансмісії, що передає крутний момент на колеса або гусениці.
Firing Cycle	Цикл автоматики	послідовність механічних процесів у зброї, що відбуваються під час пострілу та перезарядження.
Firing Pin	Ударник (Бойок)	Деталь затвора, що б'є по капсулю патрона для ініціації пострілу.
Fitting	Фітинг / Штуцер	З'єднувальна деталь для трубопроводів.
Fixed Sight	Нерегульований приціл	прицільний пристрій без можливості коригування за висотою або горизонтом.
Flange	Фланець	сполучний елемент трубопроводів, валів

		чи корпусів, що забезпечує міцне та герметичне з'єднання.
Flash Hider (Suppressor)	Полум'ягасник	Насадка на ствол, що зменшує видимий спалах пострілу (щоб не сліпити стрільця вночі).
Flat Tire	Спущене колесо	Шина, що втратила тиск повітря.
Float	Поплавок	деталь карбюратора або датчика рівня рідини, що регулює подачу палива.
Flow Rate	Витрата / Потік	об'ємна або масова швидкість проходження рідини (палива, оливи) або газу через вузол.
Fluid	Рідина (технічна)	Загальний термін для масел, антифризу, гальмівної рідини.
Flywheel	Маховик	Важкий диск на колінчастому валу двигуна, що забезпечує рівномірність обертання та передачу моменту на зчеплення.
Forearm / Handguard	Цівка	Частина ложі зброї, що закриває ствол і дозволяє утримувати її рукою (часто має планки Пікатінні).
Forging	Кування	метод виготовлення високоміцних деталей (стволів, затворів) шляхом пластичної деформації металу.
Fouling	Забруднення / Нагар	відкладення залишків продуктів згоряння пороху в каналі ствола або на деталях двигуна.
Four-Wheel Drive (4WD / 4x4)	Повний привід	Система трансмісії, що передає крутний момент на всі чотири колеса.
Frame	Рама	1. Основна несуча конструкція автомобіля. 2. Рамка пістолета.
Friction	Тертя	Опір руху поверхонь, що торкаються одна одної (причина зносу та нагріву).
Friction Plate	Фрикційний диск	основний робочий елемент зчеплення або диференціала підвищеного тертя.
Fuel Injection	Впорскування палива (Інжектор)	Система подачі палива під тиском безпосередньо у впускний колектор або циліндр (замість карбюратора).
Fuel Pump	Паливний насос	Пристрій, що качає паливо з бака до

		двигуна.
Fuel Tank	Паливний бак	Ємність для зберігання палива на борту техніки.
Full Auto	Автоматичний режим вогню	режим ведення вогню, при якому цикл автоматики повторюється безперервно до натискання на спусковий гачок.
Fuse	Запобіжник (електричний)	Пристрій з плавкою вставкою, що розриває коло при короткому замиканні.
Fuze	Підривник	Пристрій для ініціації вибуху боєприпасу (снаряда, міни, бомби). <i>Важливо не плутати з Fuse!</i>
G		
Gear Ratio	Передатне число	Співвідношення кількості зубів провідної та веденої шестерень, що визначає зміну швидкості та моменту
Gas Pressure	Тиск газів	Параметр, що визначає силу дії порохових газів на механізми автоматики або тиск у циліндрах двигуна.
Gallery (Oil)	Масляний канал (галерея)	Свердління в блоці двигуна, по якому масло подається до підшипників.
Gap	Зазор	Відстань між електродами свічки запалювання або контактами (Spark Plug Gap).
Gas Block	Газовий блок	Деталь на стволі автоматичної зброї, що відводить порохові гази в газову трубку для перезарядження.
Gas Tube	Газова трубка	Трубка, що передає тиск газів від газового блоку до затворної рами (в системі AR-15/AK).
Gasket	Прокладка (уцільнювач)	Матеріал (гума, метал, корок), затиснутий між двома деталями для герметизації з'єднання (щоб не текло масло/антифриз).
Gauge	Манометр / Датчик / Щуп	1. Прилад для вимірювання (тиску, температури). 2. Інструмент для вимірювання товщини (Feeler Gauge).
Gear	Шестерня / Передача	Зубчасте колесо для передачі обертання. Також "передача" в КПП (1st Gear, Reverse Gear).

Gearbox (Transmission)	Коробка перемикання передач (КПП)	Агрегат, що змінює крутний момент та швидкість обертання коліс.
Generator	Генератор	Пристрій, що виробляє електроенергію (у сучасній техніці частіше <i>Alternator</i> , але в старій або польовій — <i>Generator</i>).
Gimbal	Карданний підвіс / Гімбал	Механізм стабілізації (наприклад, для камери БПЛА або гіроскопа).
Gland	Сальник / Ущільнювальна втулка	Пристрій для ущільнення валу або штока, що виходить з корпусу під тиском.
Glow Plug	Свічка розжарювання	Нагрівальний елемент у дизельному двигуні, що полегшує запуск на холоді.
Governor	Обмежувач обертів (Регулятор)	Пристрій, що автоматично обмежує максимальну швидкість двигуна.
Grease	Густе мастило	В'язка речовина для змащення підшипників, шасі та відкритих вузлів тертя (<i>Gun Grease, Chassis Grease</i>).
Grease Fitting (Zerk)	Прес-маслянка (Тавотниця)	Ніпель, через який шприцом закачують густе мастило у вузол.
Grinding	Шліфування / Скрегіт	1. Механічна обробка абразивом. 2. Звук несправних підшипників або шестерень.
Grip (Pistol Grip)	Пістолетне руків'я	Ручка управління вогнем на зброї.
Groove	Наріз	Спіральна канавка в каналі ствола, що надає кулі обертального руху для стабілізації в польоті.
Ground (Earth)	"Маса" / Заземлення	Електричне з'єднання з корпусом машини або землею (мінусова клема).
Guard	Кожух / Захист	Захисний екран на обертових частинах (<i>Fan Guard</i>) або гарячих деталях.
Guide	Напрямна	Деталь, що задає траєкторію руху іншої деталі (<i>Valve Guide</i> — напрямна клапана).
Н		
Hard-line	Жорстка лінія	Сталевий або алюмінієвий трубопровід гідравлічної системи, на відміну від гнучкого шланга.
Hammer	Курок	Деталь ударно-спускового механізму, що б'є по ударнику (<i>Firing Pin</i>). <i>Не плутати зі</i>

		<i>спусковим гачком (Trigger)!</i>
Handguard	Цівка (Захисна накладка)	Деталь ложі, що закриває ствол і захищає руки стрільця від опіків.
Handle	Ручка / Руків'я	Деталь, за яку тримають або тягнуть (Charging Handle — ручка зведення затвора).
Hardness	Твердість	Властивість матеріалу опиратися проникненню іншого тіла (важливо для броні).
Hatch	Люк	Отвір з кришкою в броні танка/БТР для входу екіпажу.
Head (Cylinder Head)	Головка блоку циліндрів (ГБЦ)	Верхня частина двигуна, що закриває циліндри і містить клапани та камери згоряння.
Headlight	Фара (головного світла)	Передній ліхтар для освітлення дороги.
Headspace	Дзеркальний зазор	Відстань між дзеркалом затвора та дном гільзи (критичний параметр безпеки зброї; якщо неправильний — гільзу розірве).
Heat Exchanger	Теплообмінник	Пристрій для передачі тепла від одного середовища до іншого (наприклад, масляний радіатор).
Heater	Обігрівач ("Пічка")	Пристрій для обігріву кабіни або салону.
High-Pressure System	Система високого тиску	Контур гідравліки або паливної системи, що потребує посилених ущільнень і регулярної перевірки на герметичність.
Hinge	Петля (шарнір)	Механізм, що дозволяє дверям або люку відкриватися.
Hoist	Підйомник / Таль	Пристрій для піднімання вантажів (наприклад, для зняття двигуна).
Holster	Кобура	Чохол для носіння пістолета.
Hood	Капот	Кришка, що закриває моторний відсік автомобіля.
Horn	Звуковий сигнал (Клаксон)	Пристрій подачі звукового попередження.
Hose	Шланг / Патрубок	Гнучка трубка (гумова, силіконова) для транспортування рідин або газів.
Housing	Корпус / Картер	Зовнішня оболонка механізму (Bell

		Housing — картер зчеплення).
Hub	Маточина (колеса)	Центральна частина колеса, що насаджується на вісь і до якої кріпиться диск.
Hydraulic Fluid	Гідравлічна рідина	Спеціальна рідина для передачі енергії в гідравлічних системах (гальма, підсилювач керма).
Hydraulics	Гідравліка	Система, що використовує рідину під тиском для виконання роботи.
I		
Idle (Idling)	Холостий хід	Робота двигуна на мінімальних обертах без навантаження (коли машина стоїть).
Idler Pulley	Натяжний ролик	ролик, що забезпечує необхідний натяг приводного ремня.
Ignition Coil	Котушка запалювання	пристрій для перетворення низької напруги бортової мережі на високу напругу для іскроутворення.
Ignition System	Система запалювання	Система, що створює іскру для займання паливної суміші (у бензинових двигунах).
Ignition Timing	Кут випередження запалювання	момент подачі іскри в циліндрі відносно положення поршня; критичний параметр налаштування двигуна.
Illumination Device	Освітлювальний пристрій	тактичний ліхтар, приціл з підсвіткою або інший засіб для роботи в умовах низької освітленості.
Impact Wrench	Гайкокрут / Ударний ключ	інструмент для швидкого відкручування/закручування болтових з'єднань під високим навантаженням.
Impeller	Крильчатка	Обертюва частина насоса або турбіни, що нагнітає рідину/повітря.
Impulse	Імпульс	фізична величина (сила, прикладена протягом часу), що часто фігурує в розрахунках віддачі зброї або роботі автоматики.
Inboard	(Внутрішній / Центральний	термін, що вказує на розташування вузла ближче до центру конструкції техніки.
Incendiary	Запалювальний боєприпас	тип набою, що містить запалювальну

(Round)		суміш для ураження цілей.
Indicator	Індикатор / Контрольна лампа	Лампочка на приладовій панелі, що сигналізує про роботу системи або несправність.
Induction System	Система впуску	повний комплекс вузлів (фільтри, патрубки, колектори), через які повітря надходить до двигуна.
Inert Gas	Інертний газ	газ (наприклад, азот), що використовується для заповнення шин або герметичних відсіків з метою захисту від окислення.
Inertia Lock	Інерційний запобіжник	механізм зброї, що блокує ударник до моменту повного замикання затвора.
Inflation (Tire)	Накачування (шин)	Процес наповнення шин повітрям до встановленого тиску.
Infrared (IR) Sight	Інфрачервоний приціл	прицільний пристрій для спостереження та стрільби в нічних умовах.
Ingress Point	Точка доступу	отвір або технологічний люк для проведення технічного обслуговування.
Inhibitor	Інгібітор	хімічна добавка до палива або оливи, що сповільнює процес корозії або окислення.
Injector	Форсунка (Інжектор)	Пристрій для розпилення палива під тиском у циліндр або колектор.
Inlet / Intake	Впуск / Вхідний отвір	Місце, де повітря або рідина входить у систему.
Inner Race	Внутрішнє кільце підшипника	елемент підшипника, що запресовується на вал.
In-Process Inspection	Операційний контроль	перевірка якості виконання робіт на проміжних етапах ремонту.
Input Shaft	Вхідний вал	вал, на який передається крутний момент від двигуна до трансмісії.
In-Service Date	Дата введення в експлуатацію	ключова дата для ведення технічного обліку ресурсу техніки.
Inspection	Огляд (технічний)	Перевірка стану техніки (Visual Inspection — візуальний огляд).
Installation	Монтаж / Встановлення	завершальний етап технічного обслуговування, закріплення вузла на

		місці експлуатації.
Instrument Panel	Приладова дошка	Панель з датчиками (швидкість, оберти, температура).
Insulation	Ізоляція	Матеріал, що запобігає проходженню електрики (на дротах) або тепла/шуму.
Intake Manifold	Впускний колектор	Система труб, що розподіляє повітря/суміш по циліндрах двигуна.
Integrity Test	Перевірка цілісності	випробування на герметичність або структурну міцність після завершення ремонту.
Interchangeability	Взаємозамінність	Можливість використання деталі на різних типах техніки без підгонки.
Intercooler	Інтеркулер (Проміжний охолоджувач)	Радіатор для охолодження стиснутого повітря після турбіни (підвищує потужність).
Interface	Інтерфейс / Сполучення	точка стику двох систем, вузлів або електронних блоків.
Interior	Салон / Внутрішній простір	Внутрішня частина кабіни або кузова.
Internal Ballistics	Внутрішня балістика	розділ балістики, що вивчає процеси в каналі ствола під час пострілу (важливо для зброярської справи).
Interrupter	Переривач	деталь механізму, що примусово розриває цикл роботи автоматики.
Interval	Інтервал (міжсервісний)	Проміжок часу або пробігу між технічним обслуговуванням (наприклад, заміна масла кожні 5000 км).
Inventory	Опис майна / ЗІП	Список інструментів та запчастин, що мають бути в комплекті з машиною (Basic Issue Items - БІІ).
Iron Sights	Механічні прицільні пристрої	Стандартні мушка і цілик (на відміну від оптичних прицілів).
J		
Jack	Домкрат	Пристрій для піднімання транспортного засобу для заміни колеса або ремонту.
Jack Point	Точка підйому	спеціально посилене місце на корпусі транспортного засобу, призначене для

		встановлення домкрата (Jack).
Jacket (Bullet)	Оболонка (кулі)	Мідне або біметалеве покриття свинцевого сердечника кулі (Full Metal Jacket - FMJ).
Jacket (Water)	"Сорочка" охолодження	Порожнина в блоці циліндрів навколо гільз, заповнена охолоджуючою рідиною.
Jackstand	Підставка під автомобіль	безпечна металева опора, що фіксує підняту техніку під час проведення ремонтних робіт.
Jam / Jamming	1. Затримка / Заклинювання (зброя) 2. Заїдання (механізм)	1. Збій у роботі автоматики зброї (наприклад, уткання патрона). 2. Механічна зупинка руху деталей через тертя або сторонній предмет.
Jammed Case	Заклинена гільза	гільза, що застрягла в патроннику після пострілу через деформацію або забруднення.
Jaw	Губка (інструменту)	Робоча частина лещат, плоскогубців або гайкового ключа, що затискає деталь.
Jaw Clutch	Кулачкова муфта	тип з'єднання в трансмісії, що використовує механічні «зуби» (кулачки) для передачі крутного моменту.
Jerrycan	Каністра (типу НАТО)	Стандартна 20-літрова металева або пластикова ємність для палива чи води.
Jet	Жиклер / Форсунка	Калібрований отвір, через який проходить рідина (паливо в карбюраторі) або газ.
Jet Nozzle	Реактивне сопло	елемент системи випуску або силової установки, призначений для формування вихідного потоку газів.
Jig	Кондуктор / Шаблон	технологічне пристосування для забезпечення точності при обробці деталей або їх збірці.
Joint	З'єднання / Шарнір	Місце з'єднання двох деталей (Ball Joint - кульова опора).
Joint Seal	Ущільнення з'єднання	елемент, що запобігає витoku рідин у місцях стику вузлів (наприклад, фланцеве ущільнення)
Joule	Джоуль	одиниця виміру кінетичної енергії кулі/снаряда, що часто вказується в технічних характеристиках зброї.

Journal (Crankshaft)	Шийка (колінвала)	Опорна поверхня валу, що обертається в підшипнику ковзання (вкладиші).
Jump Start	"Прикурювання"	Запуск двигуна з розрядженим акумулятором за допомогою кабелів від іншого автомобіля або джерела живлення.
Jumper	Перемичка	знімний контакт (короткозамкнювач), що використовується в електричних схемах для вибору режимів роботи обладнання або тестових вимірювань.
Jumper Cables	Кабелі для "прикурювання" (пускові)	Товсті дроти з затискачами ("крокодилами") для з'єднання акумуляторів.
Junction Box	Розподільна коробка	Захищений корпус, де з'єднуються електричні дроти.
К		
Kerb Weight	Споряджена маса	Вага автомобіля з усіма рідинами (паливо, масло, антифриз) та інструментами, але без пасажирів і вантажу.
Kerosene	Гау	Вид палива (часто використовується в авіації або як розчинник для миття деталей).
Key	1. Ключ (запалювання/дверний) 2. Шпонка	1. Інструмент доступу. 2. Металева вставка, що фіксує шків або шестерню на валу, запобігаючи прокручуванню.
Keyway	Шпонковий паз	Канавка в деталі (валу чи маточині), призначена для встановлення шпонки, що запобігає їх взаємному повертанню.
Kick-down	Кік-даун	Функція автоматичної КПП: при різкому натисканні газу коробка перемикається на нижчу передачу для швидкого розгону.
Kinematic Link	Кінематична ланка	Елемент механізму (важіль, шатун), що передає рух від однієї частини автоматики до іншої.
Kinetic Energy	Кінетична енергія	Енергія руху кулі або снаряда, що визначає вражаючу дію зброї.
Kingpin	Шворінь	Вісь поворотного кулака (у вантажівок та джипів з нерозрізним мостом).

Kit	Комплект / Набір	Набір інструментів або запчастин для конкретної мети (Repair Kit, First Aid Kit, Tool Kit).
Knock / Knocking	Детонація ("Стукіт пальців")	Різкий металевий звук у двигуні через передчасне вибухове згоряння палива (шкідливо для мотора).
Knuckle (Steering)	Поворотний кулак	Деталь підвіски, на якій кріпиться маточина колеса і яка повертається для керування автомобілем.
Knurling	Насічка / Рифлення	Шорстка поверхня на ручці інструменту або деталі зброї для кращого утримання рукою.
L		
Liner	Гільза циліндра	Змінна вставка всередині блоку циліндрів, що зменшує зношування двигуна.
Linkage Play	Люфт у системі тяг	Неприпустимий зазор у механізмі керування, що потребує регулювання.
Lamp	Лампа	Джерело світла (Headlamp, Tail lamp).
Latch	Засувка / Замок (капота/дверей)	Механізм, що утримує двері, капот або люк у закритому положенні.
Leaf Spring	Ресора (Листова ресора)	Тип пружини підвіски, що складається з набору сталевих листів (використовується на вантажівках і пікапах).
Leak / Leakage	Витік / Підтікання	Неконтрольований вихід рідини (масла, палива) або газу через нещільність з'єднання.
Level	Рівень	Кількість рідини в ємності (Oil Level, Brake Fluid Level).
Lever	Важіль	Стержень, що обертається навколо точки опори (наприклад, важіль КПП, важіль підвіски).
Life Cycle	Життєвий цикл	Період від виробництва техніки до її списання.
Lift (Hoist)	Підйомник	Гідравлічний або механічний пристрій для піднімання автомобіля в майстерні.
Link	1. Ланка	1. Елемент, з якого складається гусениця танка (Track Link). 2. Деталь підвіски

	(гусениці/ланцюга) 2. Тяга	(Stabilizer Link - стійка стабілізатора).
Linkage	Система тяг / Привід	Система важелів і тяг, що передає рух (Steering Linkage - рульова трапеція).
Load	Навантаження	1. Вага, яку несе техніка. 2. Електрична потужність, що споживається приладами.
Load-Bearing Capacity	Вантажопідйомність	Максимальна вага, яку здатна витримати конструкція (шасі, кріплення, вантажна платформа).
Loading	Зарядження	Процес вставлення патронів у зброю або магазин.
Lock Nut	Контргайка	Друга гайка, що накручується поверх основної, щоб запобігти її самовідгвинчуванню від вібрації.
Lock Washer	Пружинна шайба (Гровер)	Розрізна шайба, що запобігає відкручуванню болта/гайки.
Logbook	Формуляр (Журнал обліку)	Документ, де записуються всі поїздки, ремонти та обслуговування техніки.
Loom (Wiring)	Джгут проводів ("Коса")	Пучок електричних проводів, зібраних разом і захищених ізоляцією.
Loosen	Послабити (відкрутити)	Повертати болт або гайку проти годинникової стрілки (Righty-Tighty, Lefty-Loosey).
Lubricant (Lube)	Мастильний матеріал	Речовина (масло, солідол) для зменшення тертя та зносу.
Lubrication Order (LO)	Карта змащення	Офіційна інструкція (схема), що показує точки змащення, тип мастила та інтервали обслуговування.
Lug	Виступ / Ґрунтозаціп	1. Виступ на шині для прохідності. 2. Бойовий упор на затворі зброї (Locking Lug).
Lug Nut	Колісна гайка	Гайка конічної форми для кріплення колеса до маточини.
M		
Machine Tool	Верстат	обладнання для механічної обробки деталей (токарний, фрезерний верстат).
Main Bearing	Корінний підшипник	підшипник, що підтримує колінчастий вал

		у блоці циліндрів.
Maintenance Interval	Періодичність ТО	встановлений час або пробіг між плановими технічними обслуговуваннями.
Mandrel	Оправка	інструмент, що використовується для фіксації деталі під час обробки або для калібрування внутрішніх діаметрів.
Manual Override	Ручне керування / Ручне дублювання	можливість переведення автоматизованої системи в ручний режим у разі відмови електроніки.
Material Fatigue	Втома матеріалу	процес поступового накопичення пошкоджень у металі під дією циклічних навантажень.
Measurement	Вимірювання	процес отримання кількісних характеристик стану деталі (зазорів, товщини стінок, зносу).
Mechanical Advantage	Виграш у силі	коефіцієнт, на який механізм збільшує прикладене зусилля.
Mechanical Linkage	Механічна тяга	система жорстких важелів для передачі зусилля.
Metering Rod	Дозуюча голка	елемент карбюратора або паливної системи, що регулює подачу палива.
Micro-fracture	Мікротріщина	критичний дефект поверхні, що може призвести до руйнування деталі при подальшій експлуатації.
Modular Design	Модульна конструкція	принцип побудови техніки чи зброї, що дозволяє швидко замінювати цілі функціональні блоки.
Moment of Inertia	Момент інерції	міра інертності тіла при обертальному русі (важливо для балансування валів).
Mounting Bracket	Кронштейн кріплення	елемент конструкції, призначений для жорсткої фіксації агрегату (наприклад, двигуна або генератора) до рами.
Multi-fuel Engine	Багатопаливний двигун	силовий агрегат, здатний працювати на різних видах палива (дизель, гас, бензин).
Muzzle Flash	Дульне полум'я	спалах газів, що вириваються зі ствола під час пострілу.
Magazine	Магазин (до зброї)	Пристрій для зберігання та подачі патронів, що містить пружину та подавач

		(може бути знімним або незнімним).
Maintenance	Технічне обслуговування (ТО)	Комплекс робіт (чищення, змащення, регулювання) для підтримання техніки в справному стані.
Malfunction	Несправність / Збій	Відмова в роботі механізму або зброї (наприклад, затримка при стрільбі).
Manifold	Колектор	Вузол із труб для розподілу або збору газів/рідин (Intake Manifold — впускний, Exhaust Manifold — випускний).
Manual	Інструкція / Керівництво	Технічна документація з експлуатації або ремонту (ТМ — Technical Manual).
Master Cylinder	Головний гальмівний циліндр	Гідравлічний пристрій, що перетворює натискання на педаль гальма у тиск рідини в системі.
Mechanism	Механізм	Сукупність рухомих деталей, що виконують певну функцію.
Misfire	Осічка	Відсутність пострілу після натискання на спуск (через несправний капсуль або ударник).
Modulator	Модулятор (ABS)	Клапанний блок, що керує тиском у гальмівній системі для запобігання блокуванню коліс.
Module	Модуль	Змінний блок, що містить кілька компонентів (наприклад, Electronic Control Module - ECM).
Mount	1. Кріплення / Опора 2. Станок (зброї)	1. Деталь для фіксації агрегату (Engine Mount — подушка двигуна). 2. Підставка для кулемета/гармати.
Muffler	Глушник (вихлопної системи)	Пристрій у вихлопній системі автомобіля для зниження шуму двигуна.
Multimeter	Мультиметр (Тестер)	Електронний прилад для вимірювання напруги, струму та опору.
Muzzle	Дуло / Дульний зріз	Передній кінець ствола зброї, звідки вилітає куля.
Muzzle Brake	Дульне гальмо	Насадка на ствол, що зменшує віддачу за рахунок відведення порохових газів у сторони/назад.
Muzzle Thread	Дульна різьба	зовнішня різьба на кінці ствола для

		кріплення дульних пристроїв.
Muzzle Velocity	Початкова швидкість кулі	Швидкість кулі в момент вильоту зі ствола (важливий параметр для балістики).
N		
Needle Valve	Голчастий клапан	Клапан у карбюраторі або форсунці, що точно регулює подачу палива.
Negative Terminal	Негативна клемма ("Мінус")	Клема акумулятора, що з'єднується з корпусом ("масою") автомобіля (зазвичай чорного кольору).
Neutral	Нейтральна передача	Положення трансмісії, при якому обертальний момент від двигуна не передається до ведучих коліс.
Nipple	Ніпель / Штуцер	Коротка трубка з різьбою або насадка для з'єднання шлангів (Grease Nipple — прес-маслянка).
Nitrogen	Азот	Газ, що використовується для накачування шин авіаційної техніки та амортизаторів підвіски (Shock Absorbers).
Noise	Шум (діагностичний)	Нехарактерний звук (стукіт, свист), що вказує на несправність вузла.
Nominal Value	Номінальне значення	Проектна величина параметра (розміру, струму, потужності), встановлена технічними умовами для справної техніки.
Non-destructive Testing (NDT)	Неруйнівний контроль	Методи перевірки технічного стану (ультразвуковий, рентгенівський), що дозволяють виявити дефекти без пошкодження самої деталі.
Non-Return Valve	Зворотний клапан	Клапан, що пропускає рідину або повітря тільки в одному напрямку.
Notch	Виріз / Паз	Заглиблення на деталі (наприклад, проріз прицілу - Rear Sight Notch).
Nozzle	Сопло / Форсунка	Кінцева деталь шланга або інжектора, що формує струмінь рідини (Fuel Nozzle — паливний пістолет/форсунка).
Numbering	Маркування	Процес нанесення ідентифікаційних номерів на вузли та агрегати для обліку в системі технічного обслуговування.

Nut	Гайка	Кріпильний виріб з різьбою всередині (Lug Nut — колісна, Wing Nut — гайка-баранчик).
O		
Octane Rating	Октанове число	Показник стійкості бензину до детонації (87, 92, 95).
Odometer	Одометр	Прилад, що показує загальний пробіг транспортного засобу.
Oil	Масло (моторне/трансмісійне)	Рідка змащувальна речовина для двигуна та КПП (на відміну від густого <i>Grease</i>).
Oil Cooler	Масляний радіатор	Теплообмінник для охолодження масла двигуна або трансмісії.
Oil Filter	Масляний фільтр	Змінний елемент, що очищає моторне масло від продуктів зносу та бруду.
Oil Pan (Sump)	Піддон картера	Нижня частина двигуна, що слугує резервуаром для масла.
Oil Pressure	Тиск масла	Критичний параметр роботи двигуна; якщо лампа тиску горить — глушити негайно!
Oil Pump	Масляний насос	Механізм, що забезпечує циркуляцію масла в двигуні під тиском.
Open-Circuit Voltage	Напруга розімкненого кола	Напруга на клеммах акумулятора, коли споживачі вимкнені; використовується для перевірки ступеня заряду АКБ.
Operating Rod (Op-Rod)	Шток газового поршня	Деталь автоматичної зброї (наприклад, M1 Garand, M14, АК), що передає енергію газів на затвор.
Operating Temperature	Робоча температура	Діапазон температур, у якому агрегат працює з максимальною ефективністю та мінімальним зносом.
Operator	Оператор / Водій-механік	Особа, яка безпосередньо керує технікою та виконує щоденне ТО.
Optics	Оптика	Приціли, біноклі, прилади нічного бачення.
O-Ring	Ущільнювальне кільце (круглого перерізу)	Гумове кільце, що вставляється в канавку для герметизації з'єднань труб або

		кришок.
Oscillation	Вібрація / Коливання	Ритмічні рухи або тряска (наприклад, керма при розбалансуванні коліс).
Outlet	Вихід / Випускний отвір	Місце виходу рідини, газу або електрики (розетка).
Output Shaft	Вихідний вал	Вал трансмісії або редуктора, що передає крутний момент до виконавчого механізму (коліс, гусениць).
Outrigger	Аутригер / Виносна опора	Гідравлічна лапа, що висувається для стабілізації крана або екскаватора.
Overhaul	Капітальний ремонт	Повне розбирання та відновлення агрегату до стану "як новий".
Overheating	Перегрів	Підвищення температури двигуна або зброї вище допустимої норми (Critical failure).
Overpressure	Надлишковий тиск	Тиск вищий за атмосферний (наприклад, у системі охолодження або в шинах).
Oxidation	Окислення	Хімічна реакція (іржавіння контактів акумулятора або кузова).
Р		
Pad (Brake)	Гальмівна колодка (дискова)	Фрикційна накладка, що притискається до гальмівного диска для зупинки колеса.
Paint	Фарба / Покриття	Захисний шар на металі для запобігання корозії та камуфляжу.
Panel	Панель / Щиток	Плоска деталь кузова або приладова дошка (Instrument Panel).
Park (Parking)	Паркування / Стоянка	Режим АКПП ("P"), що блокує трансмісію штифтом.
Parts	Запчастини (Деталі)	Комплектуючі для ремонту (Spare Parts).
Patch (Tire)	Латка	Шматок гуми для ремонту проколу камери або шини.
Payload	Корисне навантаження	Вага вантажу, яку техніка може перевозити (понад власну масу).
Pedal	Педаль	Важіль керування ногою (Brake Pedal, Clutch Pedal, Accelerator Pedal).

Pin	Штифт / Палець / Шплінт	Циліндрична деталь для з'єднання або фіксації (Cotter Pin — шплінт, Piston Pin — поршневий палець).
Pinion	Шестерня (ведуча)	Мала шестерня в зубчастій передачі (наприклад, у головній парі диференціала або стартері).
Pipe	Труба	Жорсткий канал для рідини або газу (Exhaust Pipe).
Piston	Поршень	Деталь циліндричної форми, що рухається всередині циліндра двигуна під тиском газів.
Piston Ring	Поршневе кільце	Металеве кільце на поршні для ущільнення (компресійне) та зняття масла (маслозйомне).
Pivot	Шарнір / Вісь обертання	Точка, навколо якої повертається важіль або деталь.
Play (Free Play)	Люфт (Вільний хід)	Зазор у механізмі, що дозволяє деталям рухатися без передачі зусилля (наприклад, люфт керма).
Plug	Свічка / Пробка	1. Spark Plug — свічка запалювання. 2. Drain Plug — зливна пробка.
Plunger	Плунжер	Рухомий поршень у насосі високого тиску (наприклад, у ТНВД дизеля).
Pneumatic	Пневматичний	Система, що працює на стиснутому повітрі (гальма вантажівок, пневмопідвіска).
Polarity	Полярність	Напрямок електричного струму (+ / -).
Port	Отвір / Порт	Вхідний або вихідний отвір (Intake Port, Exhaust Port).
Power Steering	Гідропідсилювач керма (ГПК)	Система, що полегшує повороти керма за допомогою гідравліки.
Pre-flight Inspection	Передрейсовий огляд	Комплекс заходів з перевірки технічного стану перед початком експлуатації.
Pressure	Тиск	Сила, що діє на одиницю площі (Oil Pressure, Tire Pressure).
Pressure Relief Valve	Перепускний клапан	Захисний елемент, що скидає надлишковий тиск у системах (гідравліки, охолодження), запобігаючи аваріям.

Primer (Ammo)	Капсуль	Елемент патрона, що запалює порох від удару бойка.
Primer (Paint)	Ґрунтовка	Перший шар покриття на металі перед фарбуванням.
Propellant	Порох (Метальний заряд)	Хімічна речовина в гільзі, що створює гази для виштовхування кулі.
Propeller Shaft	Карданний вал	Вал для передачі крутного моменту від КПП до моста (Drive Shaft).
Propulsion System	Силова установка	Загальна назва комплексу агрегатів (двигун, трансмісія, рушій), що забезпечують рух техніки.
Pulley	Шків	Колесо з канавкою для ремня, що передає обертання.
Pump	Насос	Пристрій для переміщення рідин (Water Pump, Fuel Pump, Oil Pump).
Push Rod	Штовхач	Стержень, що передає рух від розподільчого валу до коромисла клапана (у двигунах OHV).
Q		
Quadrant (Throttle)	Сектор газу (Квадрант)	Важіль керування обертами двигуна (зазвичай на катерах або авіатехніці).
Quality	Якість (палива/масла)	Відповідність стандарту (Fuel Quality).
Quality Assurance (QA)	Забезпечення якості	Комплекс адміністративних та технічних заходів, спрямованих на гарантування відповідності ремонту та обслуговування встановленим стандартам безпеки.
Quantity	Кількість	Обсяг рідини або число деталей.
Quarter-Turn Fastener	Замок "Дзус" (на чверть оберту)	Швидкознімний кріпильний елемент для панелей та лючків (Dzuss fastener).
Quench	Гартування	Процес швидкого охолодження металевій деталі після нагрівання для надання їй необхідної твердості.
Quick Disconnect	Швидкокороз'ємне з'єднання	Муфта для миттєвого з'єднання/роз'єднання шлангів без витоків рідини.
Quick-Release Pin	Швидкознімний палець	Елемент кріплення з підпружиненою

		кулькою-фіксатором, що дозволяє швидко демонтувати вузол у польових умовах.
Quill Shaft	Торсіонний вал (Гнучкий вал)	Вал, що працює на скручування (часто в приводі генераторів танків).
R		
Rack and Pinion	Рейкова передача (Кермова рейка)	Механізм перетворення обертального руху керма на лінійний рух коліс.
Radial Engine	Зіркоподібний двигун	тип двигуна з радіальним розташуванням циліндрів навколо колінчастого вала.
Radiator	Радіатор	Теплообмінник системи охолодження, де гаряча рідина охолоджується потоком повітря.
Radiator Cap	Кришка радіатора	критичний елемент системи охолодження, що підтримує робочий тиск.
Radius Rod	Тяга підвіски	елемент підвіски, що сприймає поздовжні зусилля від коліс.
Rail (Picatinny)	Планка Пікатінні	Стандартна зубчаста планка на зброї для кріплення прицілів, ліхтарів та рукояток (MIL-STD-1913).
Ramrod	Шомпол	засіб для чищення ствола або виштовхування застряглих предметів.
Range Card	Карточка вогню	документ із зазначенням секторів та дистанцій для наведення зброї.
Range Finder	Далекомір	Прилад для вимірювання відстані до цілі (Laser Range Finder).
Rapid Fire	Темповий вогонь	ведення вогню з максимальним допустимим темпом.
Ratchet	Тріскачка	Гайковий ключ з механізмом, що дозволяє крутити гайку без переставляння ключа.
Ratchet Wrench	Ключ з тріскачкою	інструмент для швидкого монтажу різьбових з'єднань.
Rate of Fire	Темп стрільби	Кількість пострілів, яку зброя може зробити за хвилину (Cyclic Rate vs Effective Rate).
Raw Material	Сировина	вихідний матеріал для виготовлення деталей.

Reaction Force	Сила реакції	протидія, що виникає при пострілі (віддача) або роботі механізмів.
Rear Axle	Задній міст	Балка, що з'єднує задні колеса і містить диференціал (на задньопривідних авто).
Rear Sight	Цілик	задня частина прицільного пристрою зброї.
Rebound	Відскок	небажане повернення деталі або кулі після удару.
Receiver (Lower/Upper)	Ствольна коробка (Ресивер)	Основна деталь зброї, що з'єднує ствол, затвор та УСМ (у М4 ділиться на Upper та Lower).
Recoil	Віддача	Рух зброї назад під дією пострілу.
Recoil Buffer	Буфер віддачі	пристрій для пом'якшення удару рухомих частин зброї в крайньому задньому положенні.
Recoil Spring	Поворотна пружина	Пружина, що повертає затвор у передне положення після пострілу.
Reconstruction	Відновлення	процес повернення техніці працездатного стану після критичних пошкоджень.
Recovery Vehicle	БРЕМ (Броньована ремонтно-евакуаційна машина)	Спецтехніка з краном та лебідкою для евакуації пошкоджених машин.
Rectifier	Випрямляч	електронний пристрій для перетворення змінного струму генератора на постійний.
Red Line	Червона зона (Тахометра)	Максимально допустимі оберти двигуна.
Reducing Agent	Відновник	хімічна речовина для боротьби з корозією.
Reduction Gear	Редуктор (Понижуюча передача)	Механізм для зменшення швидкості обертання та збільшення крутного моменту (наприклад, бортова передача).
Reference Point	Реперна точка	вихідна точка для налаштування прицілів або вимірювання геометрії техніки.
Refill	Доливання / Заправка	Додавання рідини до необхідного рівня.
Regenerative Braking	Рекуперативне гальмування	використання енергії гальмування для підзарядки систем живлення.
Regulator (Voltage)	Реле-регулятор напруги	Пристрій, що підтримує стабільну напругу бортової мережі незалежно від

		обертів генератора.
Reinforcement	Підсилення	додатковий елемент конструкції, що підвищує міцність вузла.
Relay	Реле	Електричний вимикач, що керується слабким струмом для вмикання потужного навантаження (стартера, фар).
Release	1. Відпускання 2. Кнопка скидання	1. Clutch Release (вижим зчеплення). 2. Magazine Release (кнопка викиду магазину).
Release Bearing	Вижимний підшипник	підшипник, що забезпечує роз'єднання зчеплення.
Relief Valve	Запобіжний клапан (скидання тиску)	Клапан, що відкривається при перевищенні тиску, щоб запобігти вибуху або розриву системи.
Remote Contro	Дистанційне керування	система віддаленого управління вогнем чи рухом техніки.
Repair	Ремонт	Відновлення працездатності несправної техніки.
Repairability	Ремонтопридатність	показник легкості та швидкості проведення технічного обслуговування.
Replacement	Заміна	Встановлення нової деталі замість зношеної.
Replenishment	Поповнення запасів	процес поповнення боєкомплекту, ПММ або технічних рідин.
Reservoir	Бачок / Резервуар	Ємність для зберігання рідини (Brake Fluid Reservoir).
Reset	Повернення у вихідний стан	функція механізму (наприклад, спускового гачка), що готує систему до наступного циклу.
Residual Pressure	Залишковий тиск	тиск, що зберігається в системі після зупинки двигуна або завершення робочого циклу.
Resin	Смола / Композит	зв'язуючий матеріал для виготовлення деталей із вуглецевого волокна чи склопластику.
Resistance	Опір (електричний)	Властивість провідника перешкоджати проходженню струму (вимірюється в Омах).

Retaining Compound	Фіксатор різьби	хімічний склад для запобігання відкручуванню кріплення.
Retaining Ring (Snap Ring)	Стопорне кільце	Пружинне кільце, що вставляється в канавку валу або отвору для фіксації підшипників/шестерень.
Reticle	Прицільна сітка	Розмітка в оптичному прицілі (хрест, міл-дот) для наведення на ціль.
Retrofit	Модернізація	оновлення техніки шляхом встановлення нових компонентів замість застарілих.
Return Spring	Поворотна пружина	елемент автоматики, що повертає затворну раму в переднє положення.
Reverse Gear	Задня передача	Передача в КПП для руху автомобіля назад.
Reverse Gear Idler	Проміжна шестерня заднього ходу	шестерня, що забезпечує зміну напрямку обертання вихідного вала.
Revolver	Револьвер	Пістолет з обертовим барабаном для патронів.
Ribbing	Редра жорсткості	конструктивний елемент для підвищення міцності корпусу без збільшення товщини матеріалу.
Rich Mixture	Багата суміш	Паливна суміш з надлишком палива (чорний дим з вихлопної, залиті свічки).
Rifle	Гвинтівка	Довгоствольна вогнепальна зброя з нарізним стволом.
Rifling	Нарізи (у стволі)	Спіральні канавки всередині ствола, що надають кулі обертання для стабілізації польоту.
Rigging	Такелаж	комплект тросів, ланцюгів та пристроїв для кріплення вантажів або проведення підйомних робіт.
Rim	Обід (колеса) / Закраїна (гільзи)	1. Зовнішня частина колісного диска, на яку монтується шина. 2. Виступаюча частина дна гільзи (Rimmed cartridge).
Rings	Поршневі кільця	критичні деталі для компресії двигуна.
Rivet	Заклепка	Нерозбірне з'єднання деталей за допомогою стержня, що розклепується.
Rocker	Коромисло	деталь газорозподільного механізму, що

		передає зусилля на клапан.
Rocker Arm	Коромисло клапана	Важіль, що передає рух від штовхача або кулачка на клапан.
Rod (Connecting Rod)	Шатун	Деталь, що з'єднує поршень з колінчастим валом.
Rolling Resistance	Опір коченню	параметр, що визначає енерговитрати на рух техніки.
Root Cause Analysis (RCA)	Аналіз першопричини	метод діагностики для виявлення глибинної причини поломки.
Rotating Mass	Обертові маси	сукупність деталей (колінвал, маховик, шестерні), що мають інерцію при роботі двигуна.
Rotor	Ротор (Бігунок)	Обертова частина генератора, стартера або розподільника запалювання.
Round	Постріл / Патрон	Один боєприпас (Bullet + Case + Powder + Primer).
Runout	Биття	технічний параметр, що вимірює відхилення геометричної осі деталі (наприклад, гальмівного диска або вала) від норми.
Rust	Іржа	Оксид заліза, результат корозії сталі.
S		
Safety (Safety Catch)	Запобіжник	Механізм, що блокує спусковий гачок або курок зброї для запобігання випадковому пострілу.
Safety Factor	Коефіцієнт запасу міцності	відношення максимально допустимого навантаження до робочого, що визначає надійність вузла.
Salvage	Вилучення / Рекуперация	процес демонтажу справних вузлів із техніки, що не підлягає відновленню.
Sandblasting	Піскоструминна обробка	метод очищення поверхонь від іржі та старої фарби перед фарбуванням.
Scale (Corrosion)	Накип / Окалина	тверді відкладення в системі охолодження або продукти окислення металу при високих температурах.
Scavenging Pump	Відкачувальний насос	насос системи змащення, що відкачує

		оливу з піддона до бака (у системах з сухим картером).
Scope	Оптичний приціл	Оптичний прилад зі збільшенням для точної стрільби.
Screw	Гвинт / Шуруп	Кріпильний виріб з різьбою та шліцом під викрутку.
Screw Thread	Різьба	гвинтова поверхня на деталях для забезпечення надійного з'єднання.
Seal	Сальник / Ущільнення	Деталь (часто гумова або фетрова), що запобігає витіканню масла навколо валу, що обертається (Oil Seal).
Sealing Compound	Герметик	в'язкий склад для ущільнення різьбових з'єднань або стиків.
Sear	Шептало	Критична деталь УСМ, що утримує курок або ударник у зведеному стані до моменту натискання на спуск.
Selector Switch	Перемикач режимів вогню	Важіль на зброї, що перемикає режими: запобіжник, одиночний, автоматичний (Safe-Semi-Auto).
Self-Locking Nut	Гайка, що самоконтрється	гайка з нейлоною вставкою або спеціальним профілем, що запобігає самовідкручуванню.
Semi-Automatic	Напівавтоматичний (Самозарядний)	Режим вогню, при якому один постріл відбувається при кожному натисканні на спуск (без необхідності ручного перезарядження).
Sensor	Датчик / Сенсор	Електронний пристрій, що вимірює фізичний параметр (температуру, тиск, оберти) і передає сигнал на блок управління (ECU).
Sensor (Oxygen)	Кисневий датчик / Лямбда-зонд	прилад для контролю складу паливної суміші у вихлопних газах.
Service Manual	Технічне керівництво з обслуговування	детальна інструкція з ремонту та діагностики конкретного зразка.
Serviceable	Справний / Придатний	Стан техніки, коли вона готова до експлуатації (Fully Mission Capable).
Servo Mechanism	Сервомеханізм	пристрій для підсилення зусилля керування (наприклад, у гальмівній системі).

Shaft	Вал	Обертвий стержень, що передає крутний момент (Drive Shaft, Camshaft, Crankshaft).
Shear Pin	Зрізний штифт	запобіжний елемент, що руйнується при критичному перевантаженні, захищаючи дорогі вузли (наприклад, у трансмісії).
Shifter	Селектор передач	важіль перемикачів передач.
Shim	Регульовальна шайба	Тонка металева пластина, що підкладається для вибірки люфту або регулювання зазорів.
Shock Absorber	Амортизатор	Гідравлічний або газовий пристрій у підвісці, що гасить коливання кузова на нерівностях.
Shop Air	Стиснене повітря в майстерні	повітря під тиском для пневмоінструменту.
Short Circuit	Коротке замикання	Аварійне електричне з'єднання ("плюс на мінус") в обхід навантаження, що призводить до перегорання запобіжників або пожежі.
Shrapnel	Осколки	фрагменти металу, що утворюються при руйнуванні деталей або вибуховій дії.
Sight (Front/Rear)	Приціл (Мушка/Цілик)	Механічний пристрій наведення зброї (Iron Sights).
Silencer (Suppressor)	Глушник (саундмодератор)	Пристрій на ствол для зменшення звуку пострілу та спалаху.
Skid Plate	Захист картера / Броня днища	Металева пластина під днищем для захисту двигуна та трансмісії від ударів об каміння.
Slack Adjuster	Тріскачка гальмівна (Регулятор зазору)	Механізм у пневматичних гальмах вантажівок для регулювання ходу гальмівних колодок.
Sling	Ремінь (збройовий)	Ремінь для носіння зброї (1-point, 2-point, 3-point sling).
Snap Ring	Стопорне кільце	елемент кріплення, що фіксує підшипники або шестерні на валах.
Socket	Торцева головка	Змінна насадка на гайковий ключ для відкручування болтів/гайок.
Soft-skinned Vehicle	Неброньована техніка	категорія техніки, що не має захисту від вогню стрілецької зброї.

Solenoid	Соленоїд (Втягуюче реле)	Електромагнітний пристрій, що штовхає бендікс стартера і замикає контакти для запуску двигуна.
Solvent	Розчинник	рідина для миття деталей від оливи та жиру.
Sound-proofing	Шумоізоляція	матеріали для зниження рівня шуму в кабіні.
Spanner	Гайковий ключ	основний ручний інструмент для роботи з болтами та гайками.
Spare Tire	Запасне колесо ("Запаска")	Додаткове колесо на випадок проколу.
Spark Plug	Свічка запалювання	Деталь бензинового двигуна, що створює іскру для займання палива.
Specific Gravity	Питома вага	параметр, що використовується для вимірювання щільності електроліту в АКБ.
Specification (Spec)	Специфікація (Технічні умови)	Точні вимоги до матеріалів, розмірів або моментів затягування (Torque Specs).
Speedometer	Спідометр	Прилад для вимірювання швидкості руху.
Spindle	Цапфа / Шпindelь	Вісь, на яку насаджуються підшипники маточини колеса.
Spline	Шліц	Поздовжні виступи на валу, що входять у пази іншої деталі для передачі обертання (наприклад, шліцьове з'єднання кардана).
Spline Shaft	Шліцьовий вал	вал із поздовжніми виступами (шліцями) для передачі крутного моменту.
Spring	Пружина	Пружний елемент підвіски (Coil Spring) або механізму зброї (Recoil Spring).
Spring Rate	Жорсткість пружини	характеристика підвіски, що визначає зусилля для стиснення пружини.
Sprocket	Ведуче колесо ("Зірочка")	Зубчасте колесо гусеничного рушія, що входить у зачеплення з траками і рухає танк/БМП.
Stabilizer Bar (Sway Bar)	Стабілізатор поперечної стійкості	Пружна штанга в підвісці, що зменшує крен автомобіля в поворотах.
Starter	Стартер	Потужний електродвигун для запуску двигуна внутрішнього згорання.

Static Test	Статичне випробування	перевірка вузлів під навантаженням без руху (наприклад, на герметичність).
Steering Linkage	Рульова трапеція	система тяг, що з'єднує рульовий механізм з поворотними кулаками.
Steering Wheel	Рульове колесо (Кермо)	Орган керування напрямком руху автомобіля.
Stripped Thread	Зірвана різьба	Пошкодження різьби, коли болт прокручується і не затягується (кошмар механіка).
Stroke	Хід (поршня)	Відстань, яку проходить поршень від верхньої до нижньої точки (4-Stroke Engine - Чотиритактний двигун).
Strut	Амортизаційна стійка	Елемент підвіски, що поєднує амортизатор і пружину в один вузол (MacPherson Strut).
Stud	Шпилька	Стержень з різьбою на обох кінцях (без головки), що вкручується в блок.
Sub-assembly	Складальна одиниця	частина вузла, яка може бути зібрана окремо.
Suction Line	Всмоктувальна лінія	трубопровід подачі рідини до входу насоса.
Sump	Піддон / Картер	Резервуар для збору масла внизу двигуна.
Supercharger	Нагнітач (механічний)	Компресор для нагнітання повітря в двигун, що приводиться в дію ременем від колінвала (на відміну від турбіни).
Suspension	Підвіска	Система пружин, амортизаторів та важелів, що з'єднує колеса з кузовом.
Switch	Вимикач / Перемикач	Електричний пристрій для замикання/розмикання кола (Ignition Switch - замок запалювання).
Synthetic Oil	Синтетичне масло	Масло, отримане шляхом хімічного синтезу (краще працює при екстремальних температурах).
T		
Tachometer	Тахометр	Прилад, що показує оберти двигуна (RPM - Revolutions Per Minute).

Tailgate	Задній борт	Відкидний борт вантажівки або пікапа.
Taillight	Задній ліхтар	Червоний ліхтар ззаду автомобіля (габарит + стоп-сигнал).
Tank	1. Танк 2. Бак/Резервуар	1. Броньована бойова машина (МВТ). 2. Fuel Tank (паливний бак), Air Tank (ресивер).
Tappet	Штовхач клапана	Деталь, що передає рух від розподільчого валу на штангу або клапан.
Terminal	Клема	Точка з'єднання електричного проводу (Battery Terminal).
Thermostat	Термостат	Клапан у системі охолодження, що регулює потік рідини залежно від температури (відкриває велике коло).
Thread	Різьба	Гвинтова канавка на болті або в гайці.
Throttle	Дросельна заслінка / "Газ"	Клапан, що регулює кількість повітря, яке надходить у двигун (керується педаллю газу).
Thrust Bearing	Упорний підшипник	Підшипник, що сприймає осьове навантаження (наприклад, вижимний підшипник зчеплення).
Tie Rod	Рульова тяга	Стержень з шарнірами, що передає зусилля від кермової рейки до поворотного кулака колеса.
Timing Belt/Chain	Ремінь/Ланцюг ГРМ (Газорозподілу)	Елемент, що синхронізує обертання колінвала і розподільчого валу. <i>Розрив ремня на ходу часто означає смерть двигуна.</i>
Tire (Tyre)	Шина (Покришка)	Гумова оболонка колеса (Tubeless - безкамерна).
Toe-in / Toe-out	Сходження коліс	Кут установки коліс, при якому передні краї коліс ближче (Toe-in) або далі (Toe-out) один від одного.
Tool	Інструмент	Знаряддя праці механіка.
Torque	1. Крутний момент 2. Момент затягування	1. Сила обертання двигуна (Ньютон-метри). 2. Зусилля, з яким треба затягувати болт.
Torque Converter	Гідротрансформатор	Вузол автоматичної КПП, що замінює зчеплення (передає момент рідиною).

Torque Wrench	Динамометричний ключ	Ключ, що дозволяє затягувати гайки з точно заданим зусиллям (критично для двигунів).
Torsion Bar	Торсіон	Пружний елемент підвіски у вигляді сталевого стержня, що працює на скручування (основа підвіски танків і БТРів).
Towing	Буксирування	Переміщення несправної техніки іншим транспортним засобом.
Track	1. Гусениця 2. Колія	1. Нескінченний ланцюг із траків (Track Shoe). 2. Відстань між колесами однієї осі.
Track Tensioner	Натягувач гусениці (лінивець)	Механізм для регулювання натягу гусеничної стрічки.
Trailer	Причіп	Транспортний засіб без двигуна, що буксирується тягачем.
Transfer Case	Роздавальна коробка ("Роздатка")	Агрегат повнопривідних машин (4x4), що розподіляє крутний момент між переднім і заднім мостами (має понижуючу передачу - Low Range).
Transmission	Трансмісія / КПП	Система агрегатів для передачі потужності від двигуна до коліс.
Tread	Протектор	Рисунок на шині, що забезпечує зчеплення з дорогою.
Trigger	Спусковий гачок	Деталь зброї, на яку натискає палець для пострілу.
Trigger Group	УСМ (Ударно-спусковий механізм)	Блок деталей, що відповідає за спуск і постріл (Trigger, Hammer, Sear, Disconnecter).
Troubleshooting	Пошук несправностей	Системний процес діагностики проблеми (від простого до складного).
Tube (Inner Tube)	Камера (шинна)	Гумовий балон всередині шини (на вантажівках часто використовується камерна гума).
Turbocharger	Турбокомпресор (Турбіна)	Пристрій, що використовує енергію вихлопних газів для нагнітання повітря в двигун (підвищує потужність).
Turn Signal (Indicator)	Показник повороту ("Поворотник")	Миготливий ліхтар для сигналу про маневр.

Turret	Башта	Обертова броньована конструкція на танку/БТР, де встановлена гармата.
U		
Under-the-hood	Підкапотний простір	зона розміщення двигуна та його допоміжних агрегатів.
Unsprung Weight	Непідресорена маса	маса деталей техніки, що не підтримується підвіскою (колеса, мости, гальма), яка безпосередньо впливає на керованість.
U-Bolt	Драбина (стрем'янка)	Болт у формі літери "U" з різьбою на кінцях, яким кріплять ресори до моста.
Undercarriage	Ходова частина (гусенична)	Сукупність гусениць, катків, лінців та ведучих коліс на танку або бульдозері.
Understeer	Недостатня поворотність	Поведінка авто в повороті, коли передні колеса втрачають зчеплення і машина їде прямо ("випливає" назовні).
Union	З'єднувальна муфта	Фітинг для з'єднання двох труб.
Unit	Агрегат / Вузол	Окремий механізм у зборі (наприклад, Sending Unit — датчик рівня палива в баку).
Universal Joint (U-joint)	Карданний шарнір (Хрестовина)	Хрестоподібний шарнір, що дозволяє валу передавати обертання під кутом.
Unleaded Fuel	Неетильований бензин	Бензин без додавання свинцю (стандартне паливо для сучасної техніки НАТО, маркується як F-67 / Mogas).
Upholstery	Оббивка салону	Тканина або шкіра на сидіннях та дверях.
Upper Receiver	Верхній ресивер (ствольна коробка)	Верхня частина ствольної коробки AR-15/M4, до якої кріпиться ствол і в якій рухається затвор.
V		
Vacuum	Вакуум (Розрідження)	Простір з тиском нижче атмосферного (використовується в підсилювачі гальм - Brake Booster).
Valve (Engine)	Клапан (ГРМ)	Деталь грибоподібної форми, що відкриває/закриває впускні та випускні

		отвори в циліндрі (Intake/Exhaust Valve).
Valve (Tire)	Ніпель / Вентиль (колеса)	Клапан для накачування та утримання повітря в шині (Schrader valve).
Valve Clearance (Lash)	Тепловий зазор клапанів	Мінімальна відстань між стрижнем клапана і коромислом, необхідна для компенсації розширення металу при нагріванні.
Valve Cover	Клапанна кришка	Верхня кришка двигуна, що закриває механізм газорозподілу.
Valve Spring	Пружина клапана	Пружина, що повертає клапан у закрите положення.
Vapor Lock	Парова пробка	Зупинка подачі палива через його закипання в трубопроводах (часто буває в бензинових двигунах у спеку).
Vehicle	Транспортний засіб	Загальна назва для будь-якої машини.
Vent / Breather	Сапун / Вентиляційний отвір	Трубка або клапан, що дозволяє агрегату (мосту, коробці) "дихати" при зміні температури, вирівнюючи тиск.
Ventilation	Вентиляція	Система обміну повітря (наприклад, вентиляція картера - PCV).
Vibration	Вібрація	Механічні коливання, що часто свідчать про дисбаланс (Wheel Vibration) або знос подушок двигуна.
Viscosity	В'язкість	Міра густоти рідини (масла). Чим вище число (наприклад, 10W-40), тим густіше масло при нагріванні.
Vise	Лещата	Інструмент для фіксації деталі на верстаку під час обробки.
Voltage	Напруга	Різниця електричних потенціалів (у військовій техніці НАТО стандарт — 24 Volts , у цивільній — 12 Volts).
Voltmeter	Вольтметр	Прилад на панелі, що показує напругу в бортовій мережі (стан зарядки АКБ).
W		
Washer	Шайба	Плоске кільце, що підкладається під гайку або головку болта для розподілу тиску.

Water Pump	Водяна помпа	Насос системи охолодження, що забезпечує циркуляцію антифризу.
Wear	Знос / Спрацювання	Втрата матеріалу поверхні деталі через тертя в процесі експлуатації (Normal Wear and Tear).
Weight	Вага / Маса	Gross Vehicle Weight (повна маса), Curb Weight (споряджена маса).
Welding	Зварювання	Процес з'єднання металів шляхом їх плавлення.
Wheel	Колесо (Диск)	Металева частина колеса, на яку монтується шина (Rim + Disc).
Wheel Alignment	Розвал-сходження	Регулювання кутів установки коліс для правильної керуваності та рівномірного зносу шин.
Wheel Balancing	Балансування коліс	Усунення дисбалансу колеса за допомогою свинцевих тягарців.
Winch	Лебідка	Механізм з барабаном і тросом для самовитягування застряглої техніки або евакуації інших.
Windage	Горизонтальна поправка	Налаштування прицілу вліво/вправо для компенсації вітру (Windage Knob).
Windshield (Windscreen)	Лобове скло	Переднє скло автомобіля.
Wiper	Склоочисник ("Двірник")	Механізм для очищення лобового скла від дощу та бруду.
Wire	Провід / Дріт	Металевий провідник електрики в ізоляції.
Wiring Harness	Електропроводка (Джгут)	Система проводів, що з'єднує всі електричні компоненти автомобіля.
Workshop	Майстерня (Ремзона)	Приміщення, обладнане для ремонту техніки.
Wrench	Гайковий ключ	Інструмент для закручування болтів та гайок (Adjustable Wrench — розвідний, Socket Wrench — торцевий).
Z		
Zerk Fitting	Прес-маслянка (Тавотниця)	Спеціальний ніпель з кульковим

(Grease Fitting)		клапаном, через який шприцом (Grease Gun) закачують мастило у вузли підвіски/шасі.
Zinc	Цинк	Метал, що використовується для антикорозійного покриття (оцинковка) або як жертвний анод.
Zip Tie (Cable Tie)	Пластиковий хомут (Стяжка)	Нейлонова стрічка для фіксації проводів (найпопулярніший інструмент "польового ремонту").
Zone	Зона (безпеки/ураження)	Crumple Zone (зона деформації кузова при ДТП).

Розділ IV

Військово-морська специфіка та безпека

Цей розділ присвячений професійній лексиці, що використовується у військово-морських силах під час виконання бойових, навігаційних, пошуково-рятувальних та безпекових завдань. Він охоплює термінологію, пов'язану з будовою корабля, організацією корабельної служби, морською навігацією, маневруванням, морською безпекою, аварійними процедурами, боротьбою за живучість судна та взаємодією з силами союзників відповідно до стандартів НАТО.

Особливістю розділу є поєднання загальновійськової та вузькоспеціалізованої морської термінології, необхідної для ефективної роботи у міжнародному морському середовищі. Значна частина термінів не має повних аналогів у повсякденній англійській мові та використовується виключно в професійному контексті військово-морської діяльності.

Вільне володіння даною термінологією є обов'язковим кваліфікаційним критерієм для: **Офіцерів корабельного складу.** Для виконання навігаційних, бойових та командно-штабних функцій під час морських операцій.

Офіцерів бойових частин і служб. Для організації експлуатації озброєння, засобів зв'язку, енергетичних установок та систем забезпечення живучості корабля.

Фахівців морської безпеки та оглядових груп. Для проведення інспекцій, протидії піратству, контролю судноплавства та забезпечення безпеки морських комунікацій.

Військових перекладачів та офіцерів міжнародного співробітництва. Для забезпечення взаємосумісності під час спільних навчань, міжнародних місій та операцій під егідою НАТО.

Практична цінність. Сучасні військово-морські операції вимагають бездоганного розуміння спеціалізованої англійської термінології. Цей розділ забезпечує:

Безпеку екіпажу та корабля. Правильне розуміння команд і процедур дозволяє оперативно реагувати на аварійні ситуації, пожежі, затоплення, втрату керованості чи інші надзвичайні події на борту.

Точність навігації та маневрування. Знання стандартних морських команд і навігаційних термінів мінімізує ризик помилок під час руху в обмежених водах, проходження вузькостей або виконання складних тактичних маневрів.

Ефективність міжнародної взаємодії. Використання єдиної професійної мови забезпечує взаємосумісність українських військових моряків із силами союзників під час спільних операцій та навчань.

Підвищення готовності до кризових ситуацій. Володіння термінологією аварійно-рятувальних процедур дозволяє швидко оцінювати обстановку та приймати рішення в умовах дефіциту часу.

Методологія використання

– Вивчення за функціональними напрямками. Рекомендується опрацьовувати лексику тематичними блоками: навігація, кораблебудування, безпека, аварійні процедури, озброєння, зв'язок та міжнародна взаємодія.

– Моделювання оперативних ситуацій. Для кращого засвоєння термінів доцільно використовувати їх у сценаріях корабельних навчань, навігаційних брифінгів та процедур реагування на надзвичайні події.

– Контекстуальний аналіз. Під час роботи з документами НАТО, навігаційними повідомленнями та бойовими наказами рекомендується звертати увагу на специфіку використання термінів залежно від типу операції та службових обов'язків.

– Регулярне практичне застосування. Ефективне засвоєння морської термінології досягається через постійне використання її під час радіообміну, тренувань, брифінгів та професійної комунікації англійською мовою.

4 Військово-морська специфіка та безпека

Термін	Переклад	Визначення
А		
Abandon ship	Покинути корабель!	Найвища команда тривоги, коли екіпаж висаджується на рятувальні засоби.
Abeam	На траверзі	Напрямок, перпендикулярний до курсу (діаметральної площини) корабля.
Able seaman	Матрос Фр.: Старший матрос 2-го класу Нім.: Гаупт-сфрейтор, обер-сфрейтор	Матрос, який має спеціальну підготовку та досвід для виконання широкого спектра палубних робіт, обслуговування такелажу та несення вахти.
Aboard	На борту	Знаходження на кораблі (наприклад, "Welcome aboard").
Accommodation ladder	Забортний трап	Відкидні сходи з майданчиками для посадки на корабель з причалу або катера.
Admiral	Адмірал	Вище військово-морське звання у військово-морських силах (ВМС).
Adrift	Незакріплений / у дрейфі	Предмет, що не закріплений поштовомому, або судно, що втратило хід.
Aeroplane	Літак	Апарат, що використовується для польотів у повітряному просторі (літаки, гелікоптери).
Afloat	Той, що відбуває службу на флоті	Стан корабля, коли він не торкається дна і зберігає плавучість.
Afloat	На плаву	Стан корабля, коли він не торкається дна і не знаходиться в доку.
Aft / abaft	Корма / у корму	Напрямок до задньої частини корабля (наприклад, "Proceed aft").
Aground	На міліні	Ситуація, коли корпус корабля

		торкається морського дна.
Air and sea rescue	Повітряний і морський порятунок	Комплекс заходів із розшуку та надання допомоги екіпажам суден або літаків, що зазнали лиха на воді.
Aircrew	Екіпаж літака	Особовий склад, безпосередньо відповідальний за керування та обслуговування літального апарата під час польоту.
All hands	Увесь екіпаж	Команда, що стосується абсолютно всіх членів екіпажу (наприклад, "All hands on deck").
Aloft	На щоглах / вгорі	Будь-яке місце на рангоуті або надбудовах вище верхньої палуби.
Anchor	Якір	Пристрій для утримання судна на місці (drop the anchor — віддати якір).
Anchor chain	Якірний ланцюг	Ланцюг, що з'єднує якір із кораблем, забезпечуючи передачу зусилля та надійну фіксацію.
Antenna	Антенa	Пристрій для передачі або прийому радіохвиль, критично важливий для систем зв'язку та радіолокації.
Anti-aircraft missile	Зенітна ракета	Зброя для ураження повітряних цілей (літаків, дронів, ракет).
Anti-missile defence	Протиракетна оборона	Система заходів та засобів (радари, ракети-перехоплювачі) для захисту корабля від атак протикорабельними ракетами.
Anti-ship missile (asm)	Протикорабельна ракета	Керована ракета, призначена для знищення надводних кораблів.
Anti-submarine (asw)	Протичовнова оборона	Операції з виявлення та знищення підводних човнів противника.
Area defence	Територіальна оборона	Захист визначеної акваторії або з'єднання кораблів від повітряних, надводних чи підводних загроз.
Armament	Озброєння	Сукупність усіх видів зброї, встановлених на кораблі для виконання бойових завдань.
Ashore	Прибережний	Розташування за межами корабля (на суші).

Astern	Позаду / повний назад	Напрямок руху корабля назад або положення об'єкта позаду судна.
Asw missile	Протичовнова ракета	Ракета, що несе торпеду або глибинну бомбу для ураження підводного човна на відстані.
Asw rocket launcher	Протичовнова ракетна пускова установка	Пускова установка для запуску глибинних бомб реактивного типу для атаки підводних цілей.
Athwartships	Поперек судна	Напрямок від борту до борту (перпендикулярно до кіля).
Attack	Напад, атака	Активні наступальні дії проти ворожих сил або цілей.
Auxiliaries	Допоміжні механізми	Обладнання, що забезпечує життєдіяльність судна (генератори, опріснювачі).
Auxiliary fleet	Допоміжний флот	Склад суден забезпечення, що підтримують логістику та боєздатність основного бойового флоту.
В		
Ballast	Баласт	Вантаж (вода) у цистернах для регулювання посадки та остійності.
Beacon	Маяк / буй	Навігаційний знак для визначення місцезнаходження або орієнтування.
Beam	Бімс/Ширина корабля	Найбільша ширина корпусу судна.
Bearing	Пеленгування	Горизонтальний кут між північним напрямком меридіана та напрямком на об'єкт; базова навігаційна величина.
Berth	Причал / спальне місце	1. Місце стоянки корабля. 2. Койка моряка в кубрику.
Bilge	Трюмні води / сенти	Найнижча внутрішня частина корпусу, де збирається вода та мастило.
Binnacle	Нактоуз	Захисний корпус/підставка для суднового компаса на містку.
Bitt	Кнехт	Сталева тумба на палубі для кріплення швартових кінців.
Boarding	Абордаж / висадка	Підхід до іншого судна та висадка групи

		огляду (boarding team).
Boarding party	Екіпаж судна	Спеціально підготовлений підрозділ екіпажу, призначений для висадки на інше судно з метою інспекції або силового захоплення.
Boat-deck	Капітанський мостик	Палуба, де розміщені рятувальні шлюпки та засоби їх спуску на воду.
Boatswain	Помічник боцмана	Старшина палубної команди, відповідальний за стан корпусу, палубного механізму та виконання палубних робіт.
Boatswain (bosun)	Боцман	Старший серед палубної команди, відповідає за рангоут, такелаж та малярні роботи.
Bollard	Причальна тумба	Міцна металева конструкція (кнехт) на причалі або палубі, навколо якої закріплюють швартовні кінці.
Bomb, to	Бомбардувати	Процес скидання вибухових снарядів (авіаційних чи глибинних) на цілі на воді чи під водою.
Bosun's mate	Головний боцман	Особа, що безпосередньо керує палубною командою та допомагає боцману в обслуговуванні судна.
Bow	Форштевень/Ніс (судна)	Передня частина корабля.
Breakwater	Хвильоріз	Гідротехнічна споруда, призначена для захисту акваторії порту або стоянки кораблів від дії хвиль.
Bridge	Ходовий місток	Центр управління кораблем, де знаходиться вахтовий офіцер та кермовий.
Brow	Палуба	Тимчасовий місток або трап, що з'єднує корабель із причалом або іншим судном.
Bulkhead (watertight)	Переділка (перегородка)	Вертикальна стіна всередині корпусу (важливо для герметичності).
Buoy	Буй, бакен	Плаваючий навігаційний знак, що кріпиться до дна і слугує для огороження небезпек або позначення фарватеру.
Buoyancy	Плаваючість	Здатність судна триматися на воді та

		відновлювати положення.
С		
Cabin	Каюта	Житлове приміщення офіцера або капітана на кораблі.
Cannon	Гармата	Артилерійська зброя великого калібру, призначена для стрільби снарядами по надводних, берегових або повітряних цілях
Canteen	Камбуз	Приміщення для харчування особового складу; також — магазин на борту для придбання товарів повсякденного попиту.
Capstan	Шпіль	Палубний механізм із вертикальним валом для підняття якоря, вибирання швартовних тросів або виконання інших вантажних робіт.
Captain	Капітан 1-го рангу	Звання командира судна або офіцера відповідного рангу.
Captain, commanding officer (co)	Командир	Офіцер, що несе повну відповідальність за безпеку, стан та бойове застосування корабля.
Cargo boat/ship	Вантажне судно	Судно, призначене для перевезення комерційних вантажів або військового майна.
Carrier air group (cag)	Авіаносна група	Організаційна структура, що об'єднує всі ескадрильї літальних апаратів, що базуються на авіаносці.
Carrier-based aviation	Авіація, базована на авіаносці	Літальні апарати, спеціально обладнані для зльоту та посадки на авіаносець.
Casing	Палубна надбудова	Металева оболонка артилерійського набою, що містить порохований заряд.
Chaff	Дипольний відбивач	Пасивний засіб радіоелектронної боротьби, викидання якого створює хмару перешкод для ворожих радарів.
Chain locker	Якірний ящик	Приміщення в носовій частині для зберігання якірного ланцюга.

Channel	Фарватер; прохід; канал	Безпечний для проходу кораблів прохід у морі чи акваторії, позначений навігаційними знаками.
Chaplain	Священик	Офіцер (або цивільний фахівець), відповідальний за релігійну підтримку екіпажу.
Chart	Морська карта	Спеціальна карта для прокладання курсу та навігаційних розрахунків.
Check	Притримати (трос)	Команда під час швартування: Трохи послабити натяг, але тримати під контролем.
Chief of naval staff	Начальник морського штабу вмс	Вища посадова особа, що відповідає за оперативне планування та управління силами флоту.
Chief petty officer (cpo)	Головний старшина (вище старшинське звання у вмс) Нім.: Старший боцман (звання у вмс фРН)	Вище звання в корпусі старшин, що відповідає за дисципліну та технічну підготовку особового складу.
Coastguard	Берегова охорона	Служба, відповідальна за забезпечення безпеки на морі, боротьбу з контрабандою та пошуково-рятувальні роботи в прибережних водах.
Cockpit	Кубрик	Робоче місце екіпажу в літальному апараті.
Collision	Зіткнення	Аварійна подія зіткнення двох суден або судна з об'єктом.
Colors	Прапор (церемонія)	Урочистий підйом або спуск державного прапора (morning/evening colors).
Combat information center (cic)	Гкп (головний командний пункт)	"Мозок" Бойового корабля, де збирається інформація з радарів та сонарів.
Command	Команда	Сукупність керівних органів та функція управління силами та засобами флоту.
Commander	Капітан 2-го рангу	Військове звання середнього офіцерського складу.
Commander-in-chief (cinc)	Головнокомандувач	Особа, що здійснює стратегічне керівництво всіма видами збройних сил або флотом на театрі воєнних дій.

Commanding officer (co)	Командир корабля	Посадова особа, що має повну владу та відповідальність за корабель.
Commodore	Командуючий ескадрою кораблей, капітан 1-го рангу; нижче адміральське звання у вмс, відповідає бригадиру у сухопутних військах Фр.: Контр-адмірал Нім: Адмірал флотилії (перше адміральське звання у вмс фрн)	Вище офіцерське звання (між капітаном 1-го рангу та контр-адміралом), що відповідає за командування з'єднанням кораблів.
Communications (comms)	Війська зв'язку	Сукупність технічних засобів та методів обміну інформацією між кораблями та командуванням.
Companionway	Східний люк / трап	Внутрішні сходи, що з'єднують палуби.
Compartment	Відсік, Трюм	Приміщення між двома основними водонепроникними переділками.
Compass	Компас	Прилад для визначення напрямку руху відносно магнітних або географічних полюсів Землі.
Complement	Поповнення	Встановлена кількість особового складу, необхідна для експлуатації та бойового застосування корабля.
Conning tower	Бойова рубка	Захищений бронею пост керування кораблем (традиційно для підводних човнів або лінкорів).
-contact	-контактна	Виявлений об'єкт (корабель, підводний човен, літак), місце розташування якого підтверджено засобами виявлення.
Container ship	Судно-контейнер	Судно, спеціально обладнане для перевезення вантажів у стандартних контейнерах.
Control room	Апаратна; машинний зал	Приміщення на підводному човні, де здійснюється управління рухом та бойовими системами.
Convoy (with/without escorts)	Конвой (з/без) ескорту	Група суден, що прямує під охороною бойових кораблів для захисту від атак ворога.
Course	Курс	Напрямок руху корабля, виражений у

		градусах (000°-359°).
Coxswain	Старшина катера	Особа, відповідальна за керування малим плавзасобом (шлюпкою, катером).
Crane	Кран	Вантажопідйомний пристрій для переміщення вантажів на палубу або з неї.
Crew	Екіпаж	Особовий склад корабля, що забезпечує його життєдіяльність та виконання завдань.
Crow's nest	"Вороняче гніздо"	Спостережний пункт на щоглі.
D		
Damage	Пошкодження; збитки	Будь-яка фізична шкода, завдана корпусу, системам або обладнанню корабля внаслідок бойових дій або аварійних обставин.
Damage control (dc)	Служба контролю пошкоджень / Боротьба за живучість (бзж)	Заходи з локалізації пожеж, закладання пробойн та відкачування води для збереження плавучості.
Danger	Небезпека	Стан, що загрожує безпеці судна, екіпажу або виконанню завдання (наприклад, мінна небезпека).
Davit	Шлюпбалка	Кран-балка на борту корабля для спуску та підйому рятувальних шлюпок чи катерів.
Dead ahead	Прямо по курсу	Об'єкт, що знаходиться рівно на лінії руху корабля (000° відносно носа).
Dead reckoning (dr)	Числення шляху	Визначення координат судна на основі курсу та швидкості без використання зовнішніх орієнтирів.
Deck	Палуба	Горизонтальне покриття, що розділяє внутрішній простір судна на рівні по висоті.
Deckhead	Стеля відсіку	Морський термін для стелі (нижня поверхня палуби, що знаходиться зверху).
Deep six	Викинути за борт	Морський жаргон (від 6 сажнів глибини) — позбутися чогось, викинувши в море.

Defective	Із дефектами	Стан вузла чи системи, що не відповідає вимогам працездатності та потребує ремонту або заміни.
Dentist	Дантист, зубний лікар	Спеціаліст медичної служби корабля, відповідальний за стоматологічну допомогу екіпажу.
Department	Головний відділ, служба	Організаційна одиниця корабля (наприклад, БЧ — бойова частина), відповідальна за певну ділянку роботи (навігація, озброєння, енергетика).
Deployment	Розгортання	Приведення сил і засобів у стан бойової готовності або переміщення в заданий район виконання завдання.
Depth charge (dc)	Глибинна бомба	Боєприпас, призначений для ураження підводних човнів шляхом вибуху на певній глибині.
Depth sounder	Ехолот	Прилад для вимірювання глибини під кілем за допомогою звукових хвиль.
Derrick	Вантажний кран	Вантажопідіймний пристрій у вигляді похилої щогли (стріли) для перевантаження майна.
Destroyer (ddg)	Есмінець (ескадрений міноносець)	Швидкий маневрений бойовий корабель з потужним ракетним озброєнням.
Detect, to (a target)	Засікати, помічати, виявити	Процес виявлення об'єкта засобами спостереження (радарами, сонарами, візуально).
Dimensions	Розміри	Основні геометричні характеристики корабля (довжина, ширина, осадка), що визначають його морехідні якості.
Dipping sonar (from helicopter)	Гідролокатор	Гідроакустична станція, що опускається з гелікоптера у воду для пошуку підводних човнів.
Displacement (standard/full load)	Водо заміщення, водотоннажність (стандарта, максимальна)	Маса води, витісненої кораблем; основний параметр розміру (стандартна — без палива/води, повна — з усіма запасами).
Distress signal	Сигнал лиха	Міжнародно визнаний сигнал (sos, mayday), що вказує на загрозу життю або судну.
Dived	Занурений	Стан підводного човна, що перебуває під

		водою.
Diver	Водолаз	Спеціаліст, підготовлений для виконання робіт під водою (огляд корпусу, розмінування, аварійно-рятувальні роботи).
Diving depth	Глибина занурення	Максимально допустима або поточна глибина перебування підводного човна чи водолаза.
Division	Дивізіон	Тактична одиниця флоту (група кораблів) або підрозділ екіпажу в межах департаменту.
Divisional officer (do)	Дивізіонний офіцер	Офіцер, відповідальний за підготовку, дисципліну та бойову роботу особового складу свого підрозділу.
Dock	Док	Споруда для розміщення корабля з метою ремонту або очищення підводної частини корпусу.
Dockyard	Судоверф	Промисловий об'єкт, обладнаний для будівництва та капітального ремонту кораблів.
Doctor	Лікар	Медичний офіцер, відповідальний за здоров'я екіпажу та надання невідкладної медичної допомоги.
Draft / draught	Осадка	Відстань від ватерлінії до найнижчої точки кіля (важливо для проходу мілиною).
Drill	Навчання / тренування	Практичне відпрацювання дій за тривою (fire drill, abandon ship drill).
Drop a bomb/torpedo, to (from an aircraft)	Скидати бомбу/запустити торпеду	Процес вивільнення зброї з літального апарата для атаки цілі.
Dry dock	Сухий док	Басейн, з якого викачують воду для ремонту підводної частини корпусу.
Duty officer	Черговий офіцер	Офіцер, що забезпечує несення служби на кораблі або в пункті базування протягом своєї вахти.
Duty part	Вахта	Частина екіпажу, задіяна в несенні поточної вахти згідно з графіком.

Е

Ease the helm	Відвести стерно	Команда стерновому зменшити кут перекладки руля (повернути ближче до центру).
Echelon	Ешелон	Бойовий порядок кораблів у формі "сходинок".
Echo Sounding	Гідроакустичне вимірювання	Метод визначення глибини або пошуку підводних об'єктів.
Ejector seat	Сидіння-катапульта	Система безпеки в кабіні літального апарата для негайного покидання його пілотом у критичній ситуації.
Embark	Сідати на корабель	Процес підйому людей або завантаження майна на судно.
Emergency Station	Пост за тривоною	Місце, куди кожен член екіпажу має прийти при оголошенні аварійної ситуації.
Endurance	Стійкість, довговічність; Дальність плавання	Здатність корабля перебувати в морі без дозаправки паливом, поповнення провізії та води, виконуючи бойові завдання протягом певного часу.
Enemy	Противник	Сили та засоби, що чинять збройний опір або створюють пряму загрозу кораблю та флоту.
Engine	Двигун	Головна силова установка корабля, призначена для забезпечення ходу та живлення бортових систем.
Engine Room (ER)	Машинне відділення (МВ)	Головне приміщення, де розташовані двигуни та агрегати енергетичної установки.
Engineer	Механік	Офіцер, відповідальний за експлуатацію, обслуговування та ремонт силової установки корабля.
Ensign	1. Кормовий прапор 2. Лейтенант/Енсін	1. Державний прапор ВМС. 2. Наймолодше офіцерське звання у флоті США/НАТО.
Equipment (military)	Устаткування (військове)	Сукупність технічних засобів, зброї та матеріальних ресурсів, необхідних для

		виконання бойових завдань.
Executive officer (exec, xo)	Заступник командира	Друга за старшинством особа на кораблі, яка відповідає за дисципліну, підготовку екіпажу та повсякденну життєдіяльність корабля.
Executive Officer (XO)	Старший помічник (Старпом)	Друга за старшинством особа на кораблі, відповідальна за адміністрацію та дисципліну.
Exercise	Бойова підготовка; навчання, заняття	Плановий захід з бойової підготовки для відпрацювання взаємодії екіпажу, використання озброєння або тактичних маневрів.
F		
Fathom	Морська сажень (Фатом)	Одиниця вимірювання глибини (1 фатом \approx 1.83 метра або 6 футів).
Fender	Кранець	Амортизуючий пристрій (гумовий або мотузковий) для захисту борту при швартуванні.
Ferry	Паром	Судно, призначене для перевезення пасажирів, вантажів або техніки між двома берегами.
Field Day	Велика приборка	День повного прибирання всіх приміщень корабля.
Fin	Кіль	Виступ на корпусі корабля або підводного човна (наприклад, руль глибини), що забезпечує стабільність курсу або керованість.
Fire	Вогонь, пожежа	Неконтрольоване горіння, яке становить критичну загрозу для живучості корабля.
Fire extinguisher	Вогнегасник	Первинний засіб пожежогасіння для локалізації дрібних осередків вогню.
Fire Main	Пожежна магістраль	Система трубопроводів під тиском для подачі води на пожежні гідранти.
Fire, to	Стріляти	Процес застосування бортового озброєння для ураження цілі.
Fire-control	Управління артилерійським вогнем	Комплекс приладів та обчислювачів для виявлення цілей, супроводження та розрахунку параметрів для стрільби.

Firing exercises	Стрільби	Тренування з практичного застосування артилерійського або ракетного озброєння.
First aid kit	Аптечка, санітарна сумка	Набір медичних засобів для надання невідкладної допомоги постраждалим.
First Watch	Перша вахта	Вахта з 20:00 до півночі (20:00 — 00:00).
Fishing boat	Рибацьке судно	Судно, обладнане для промислового вилову риби.
Fitting out	Споряджений	Завершальний етап будівництва корабля, коли встановлюється озброєння, обладнання та проводяться випробування.
Flag officer (fo)	Командуючий адмірал	Офіцер у званні адмірала, який командує великим з'єднанням кораблів.
Flagship	Флагман	Корабель, на якому знаходиться адмірал або командувач з'єднання.
Flare	Освітлювальна ракета	Піротехнічний засіб для освітлення місцевості, подачі сигналів лиха або позначення цілей.
Fleet	Військово-морський флот	Найбільше оперативне з'єднання військово-морських сил.
Fleet air arm	Військово-морська авіація	Склад авіаційних сил флоту (часто термін характерний для ВМС Великої Британії).
Flight deck	Злітна палуба	Верхня палуба авіаносця або десантного корабля, обладнана для зльоту та посадки літаків/гелікоптерів.
Floating crane	Плавучий кран	Самохідне або несамохідне судно-кран для вантажних робіт на рейді або в порту.
Floating dock	Плавучий док	Судно-споруда, що занурюється для прийому корабля, а потім спливає, виводячи його з води для ремонту.
Flood	Затоплення / Приплив	1. Надходження води у відсік. 2. Фаза припливу (рух води до берега).
Flotilla	Флотилія	З'єднання кораблів, що за розміром менше ніж ескадра, але більше ніж дивізіон.

Fog horn	Сирена	Звуковий сигнальний пристрій для попередження інших суден про присутність корабля в умовах обмеженої видимості.
Forecastle	Бак, полубак, носовий кубрик (для матросів)	Передня частина верхньої палуби (від носа до фок-щогли).
Formations	З'єднання	Уставний порядок розташування кораблів у морі під час спільного плавання.
Foundering	Затонення	Процес занурення корабля під воду внаслідок втрати плавучості.
Frequency	Частота	Характеристика радіосигналів, на якій працюють засоби зв'язку, радіолокації чи РЕБ
Fresh water	Чиста вода, питна вода	Запаси питної та технічної води на борту корабля.
Frigate (FFG)	Фрегат	Бойовий корабель середнього класу, зазвичай спеціалізується на ПЧО (ASW).
Fuel	Паливо	Запас енергоносіїв (дизельне паливо, мазут, авіаційний гас) для роботи головної енергетичної установки.
Fueling at Sea (FAS)	Дозаправка в морі	Складна операція передачі палива з танкера на корабель на ходу.
Funnel	Труба	Конструкція на надбудові для відведення відпрацьованих газів від двигунів.
Fuselage	Корпус, фюзеляж	Корпус літального апарата, до якого кріпляться крила, хвостове оперення та розміщується екіпаж і вантаж.
G		
Gale	Шторм	Сильний вітер (7–10 балів за шкалою Бофорта).
Galley	Камбуз	Кухня на кораблі.
Gangway	Трап / Прохід	Місце входу на корабель або тимчасові сходи для сполучення з берегом.
Gash bin (slang)	Сміттезбирач	Морський жаргон (від англ. gash — сміття), що позначає контейнер для

		збору відходів на борту.
General list officer	Офіцер загального списку	Офіцер, чия кваліфікація дозволяє займати різноманітні командні посади (управління кораблем, штабна робота, оперативно-тактичне планування).
General Quarters (GQ)	Бойова тривога	Сигнал, за яким екіпаж займає місця згідно з бойовим розкладом.
Give-way vessel	Судно, що поступається дорогою	Згідно з МППЗС (COLREGs), судно, яке має змінити курс, щоб уникнути зіткнення.
Grating	Решітчастий люк / Ростри	Металева або дерев'яна решітка на палубі для вентиляції або стоку води.
Gun	Гармата	Вогнепальна зброя, призначена для стрільби снарядами (гармати) або кулями (кулемети).
Gun mounting	Лафет	Конструкція, на якій кріпиться артилерійська зброя, що забезпечує її наведення та гасіння віддачі.
Gun turret	Орудійна башта	Захищена бронею обертова конструкція, в якій розміщена одна або кілька гармат великого калібру.
Gun-armed	Озброєний гарматою	Класифікація корабля, основним засобом ураження якого є артилерійське озброєння.
Gunner (gnr)	Артилерист	Офіцер або спеціаліст, відповідальний за обслуговування, справність та бойове застосування артилерійського озброєння.
Gunnery	Артилерійська справа	Теорія та практика застосування корабельної артилерії.
Gyrocompass	Гірокомпас	Прилад, що показує істинний меридіан незалежно від магнітного поля Землі.
Н		
Hangar	Ангар	Закрите приміщення на борту корабля для зберігання, обслуговування та ремонту авіаційної техніки (літаків або гелікоптерів).
Harbour, port	Порт	Захищена від хвиль акваторія, обладнана причалами для стоянки, вантажних

		операцій та обслуговування суден.
Harbourmaster	Начальник порту	Посадова особа, що здійснює адміністративний контроль за рухом суден, їх постановкою на якір та безпекою в акваторії порту.
Hatch	Люк, шлюз	Горизонтальний отвір у палубі для доступу людей або вантажів у відсіки.
Haul	Тягнути / Вибирати	Команда тягнути трос або витягувати щось із води.
Hawser	Перлінь (товстий трос)	Важкий сталевий або синтетичний трос для швартування чи буксирування.
Hazard	Небезпека	Будь-який об'єкт або ситуація, що загрожує безпеці мореплавства (мілина, уламки).
Head	Гальюн (корабельний туалет)	Специфічний морський термін для туалету на борту.
Headquarters (hq)	Штаб Фр.: Штаб, адміралтійство	Орган управління, де здійснюється планування, координація та контроль бойових дій сил флоту.
Heads	Туалет, гальюн (скорочено)	Морський термін для позначення туалетів на борту корабля.
Heave	Піднімати / Кидати	1. Тягнути вгору. 2. Heave a line — кинути викидний кінець.
Heave to	Лягти в дрейф	Маневр, при якому судно залишається майже нерухомим відносно води (особливо в шторм).
Heeling	Крен	Нахил корабля на один із бортів під дією зовнішніх сил (вітер, хвилі).
Helicopter	Вертоліт	Літальний апарат вертикального зльоту, що використовується флотом для розвідки, протичовнової оборони, пошуку та рятування.
Helm	Кермо (штурвал)	Пристрій для керування рулем корабля.
Helmsman	Кермовий (амер.), пілот	Особа (член екіпажу), безпосередньо відповідальна за утримання заданого курсу за командою вахтового офіцера.
Helmsman	Стерновий	Особа, що безпосередньо стоїть на рулі та виконує команди офіцера.

Help	Допомога	Виклик на екстрену підтримку (наприклад, при пожежі або загрозі затоплення) або запит на підтримку іншим судном.
High Seas	Відкрите море	Води за межами територіальних морів будь-якої держави.
High tide	Приплив	Найвищий рівень рівня моря, досягнутий під час припливного явища.
High voltage	Висока напруга	Електрична напруга, що потребує спеціальних засобів захисту та допуску при обслуговуванні бортових мереж.
Hit	Залп	Факт ураження цілі боєприпасом або результат зіткнення з об'єктом.
Hold	Трюм	Великий простір під нижньою палубою для перевезення вантажів.
Holiday	"Дірка" (пропуск)	Морський сленг для місця, яке пропустили під час фарбування або чищення палуби.
Hostilities	Вороги	Період активного збройного протистояння між ворогуючими сторонами.
Hull	Корпус (корабля)	Основна водонепроникна оболонка корабля без надбудов та щогл.
Hull Integrity	Цілісність корпусу	Стан герметичності корпусу (основа БЗЖ).
Hull-mounted sonar (hms)	Вмонтований сонар	Гідроакустична станція, встановлена безпосередньо на корпусі корабля для виявлення підводних цілей.
I		
Inboard	До середини (корабля)	Напрямок від борту до діаметральної площини (центральної лінії) судна.
Inbound	Вхідний (курс)	Рух судна у напрямку до порту або бази.
Infirmary / Sick Bay	Лазарет	Медичне приміщення на борту корабля.
Inflict a strike against the enemy,	Наносити удар по противнику	Спеціально обладнане приміщення на кораблі, призначене для ізоляції, лікування та медичного огляду

to		особового складу.
Inland Waters	Внутрішні води	Річки, озера та прибережні затоки, що знаходяться під юрисдикцією держави.
Intercom	Внутрішній зв'язок	Система гучномовного зв'язку для передачі наказів по кораблю (ІМС в НАТО).
Island	Острів (надбудова)	Надбудова на палубі авіаносця, де розташований місток.
Item	Предмет / Стаття (звіту)	Окрема позиція в технічній документації або інвентарному списку.
J		
Jack (staff)	Матрос	Державний прапор (гюйс), що піднімається на носі корабля (тільки під час стоянки на якорі або біля причалу) як символ його державної належності.
Jackstaff	Гюйсшток	Невеликий флагшток на носі корабля для підйому гюйса.
Jacob's Ladder	Штурмтрап	Мотузьяна драбина з дерев'яними сходинками (балахонами) для висадки на катери.
Jetsam	Вантаж, викинутий за борт	Майно, навмисно викинуте в море для полегшення судна під час небезпеки.
Jettison	Скидати за борт	Процес термінового скидання вантажів або боєприпасів у надзвичайній ситуації.
Jetty	Мол, пірс, дамба	Гідротехнічна споруда, що виступає в акваторію, призначена для захисту гавані від хвиль або для швартування та обслуговування кораблів.
Join a ship, to	Підніматися на борт	Офіційний термін для призначення військовослужбовця до складу екіпажу конкретного корабля.
Join the navy, to	Поступити на флот	Процес зарахування особи на військову службу у військово-морські сили.
Joint Maritime Ops	Об'єднані морські операції	Операції за участю різних родів військ (флот + авіація + морпіхи).
Jump Ship	Самовільне залишення	Сленг: втеча моряка з корабля без дозволу.

Junior rate	Молодший офіцерський склад, або старшинський склад військ морського флоту	Категорія особового складу, що включає матросів та старшин нижчих рівнів, які виконують безпосередню технічну та палубну роботу.
K		
Keel	Кіль	Основна поздовжня балка (або конструктивний елемент), що проходить через усю довжину днища корабля від носа до корми. Кіль є «хребтом» судна, який забезпечує поздовжню міцність корпусу та протидіє дрейфу.
Kicking strap	Відтяжка	Трос або пристрій для обмеження руху рангоуту.
Knot (speed)	Вузол (швидкість у вузлах)	Одиниця швидкості на морі, що дорівнює одній морській милі на годину (приблизно 1,852 км/год). Термін походить від способу вимірювання швидкості за допомогою ручного лага, де кількість вузлів на лінії (тросі) за певний час показувала швидкість корабля.
L		
Ladder	Трап (сходи), Драбина	Будь-які сходи на кораблі (вертикальні або похилі).
Landfall	Поява берега	Перша видимість землі після переходу через відкрите море.
Landing slip	Місце спуску корабля	Похила споруда на березі для витягування суден із води або спуску їх на воду.
Lanyard	Страхувальний шнур	Мотузка для кріплення інструментів, свистка чи ножа, щоб не впали у воду.
Latitude	Широта	Кутова відстань на північ або південь від екватора.
Launch	1. Спуск на воду 2. Катер	1. Церемонія першого спуску корабля. 2. Тип великого робочого катера.
Launch a missile, to	Запускати ракету	Процес активізації ракетного двигуна та відокремлення ракети від пускової установки.

Launch and recovery	Запуск і корегування	Операції з випуску та прийняття на борт літальних апаратів (літаків, гелікоптерів, БПЛА).
Lay	Напрямок / Команда	Lay forward — команда екіпажу перейти в носову частину.
Leading seaman	Старший матрос (військове звання, що відповідає капралу у сухопутних військах) Фр.: Старший матрос першого класу Нім.: Штабс-єфрейтор, обер-штабс-єфрейтор	Військове звання рядового складу, що позначає кваліфікованого матроса з лідерськими обов'язками.
Leak	Протікання	Несанкціоноване проникнення води в корпус судна через пошкодження або порушення герметичності систем.
Lee Side / Leeward	Підвітряний борт	Сторона корабля, захищена від вітру корпусом.
Length Overall (LOA)	Найбільша довжина	Максимальна довжина судна від крайньої точки носа до корми.
Liaison officer (lo)	Офіцер служби зв'язку	Офіцер, призначений для забезпечення взаємодії та обміну інформацією між різними штабами або видами військ.
Libertyman	Спостерігач, сигналіст	Член екіпажу, який отримав офіційний дозвіл на вихід на берег під час стоянки в порту.
Lieutenant	Лейтенант (військове звання у категорії молодшого офіцерського складу сухопутних військ та морської піхоти, офіцерське звання вмс, що відповідає капітану у сухопутних військах) Фр.: Капітан-лейтенант Нім.: Капітан-лейтенант	Офіцерське звання, що відповідає за виконання бойових завдань та керівництво підрозділами.
Lieutenant commander	Капітан 3-го рангу	Офіцерське звання вище лейтенанта; зазвичай командир бойової частини або старший офіцер на невеликих кораблях.
Life belt/ buoy/ jacket	Рятувальний пасок	Індивідуальні або колективні засоби забезпечення плавучості для підтримки

		людини на воді у випадку падіння за борт або аварії.
Life line	Рятувальний леєр, верхній леєр	Трос, протягнутий уздовж палуби, за який тримаються моряки для запобігання падінню при сильному хитанні.
Life raft	Рятувальна шлюпка	Надувний або жорсткий засіб колективного порятунку, що автоматично розгортається при потрапленні у воду.
Lifeboat / Life Raft	Рятувальний човен / пліт	Засоби евакуації екіпажу у разі затонення.
Lifeline	Леєр (страхувальний трос)	Троси вздовж борту палуби для запобігання падінню людей за борт.
Lighthouse	Маяк	Навігаційна споруда з потужним джерелом світла для орієнтування кораблів уночі та в умовах поганої видимості.
Lighting	Освітлення	Система бортових вогнів (ходові, якірні, палубні) для забезпечення безпеки плавання та роботи вночі.
Lightship	Плавучий маяк	Судно, обладнане як маяк, встановлене на якорі в місці, де будівництво стаціонарного маяка неможливе.
Liner	Пасажирське судно/пароплав	Велике пасажирське або вантажне судно, що здійснює регулярні рейси за визначеним маршрутом.
List	Постійний крен	Нахил корабля на борт через нерівномірний розподіл вантажів (на відміну від <i>Heel</i>).
Lock	Шлюз	Гідротехнічна споруда для переведення суден між рівнями води різної висоти.
Locker	Рундук / Шафка	Місце для зберігання особистих речей моряка або специфічного майна.
Log (ship's)	Бортовий журнал	Офіційний документ, у якому в хронологічному порядку фіксуються всі події, курс, швидкість, стан погоди та навігаційна обстановка.
Logbook	Вахтовий (судновий) журнал	Головний офіційний документ для запису всіх подій під час вахти.

Longitude	Довгота	Кутова відстань на схід або захід від Гринвіцького меридіана.
Lookout	Впередсмотрящий (спостерігач)	Член екіпажу на вахті, що стежить за горизонтом.
Look-out	Пункт спостереження	Член екіпажу, призначений для безперервного візуального спостереження за горизонтом, іншими суднами та небезпечними об'єктами.
Low tide	Відплив	Найнижчий рівень рівня моря, досягнутий під час відпливного явища.
M		
Machine gun (mg)	Кулемет	Автоматична вогнепальна зброя для ураження живої сили, легкоброньованої техніки та низьколітаючих повітряних цілей.
Magnetic compass	Магнітний компас	Прилад, що вказує на магнітний полюс землі (резервний засіб навігації).
Main deck	Головна палуба	Найвища водонепроникна палуба, що проходить по всій довжині корабля.
Major refit	Капітальний ремонт	Комплекс робіт із відновлення ресурсу корабля або заміни застарілих систем новими (наприклад, установкою нових РЛС).
Make fast	Закріпити (швартов)	Команда надійно закріпити трос на кнехтах.
Man overboard	Людина за бортом!	Терміновий сигнал тривоги та маневр з порятунку особи, що впала у воду.
Manifest	Маніфест (судновий)	Документ зі списком усіх пасажирів, екіпажу та вантажу на борту.
Manoeuvres	Маневрування	Процес керування рухом корабля для досягнення певної позиції, виконання завдання або уникнення зіткнення.
Marine	Морський (морпіх)	1. Все, що стосується моря. 2. Військовослужбовець морської піхоти (us marine).
Marine (royal marine)	Солдат морської піхоти	Військовослужбовець спеціалізованих підрозділів, призначених для ведення бойових дій на узбережжі та десантних

		операцій.
Marine environment	Морське середовище	Сукупність фізичних та біологічних умов експлуатації корабля (солоність, хвилювання, корозійна активність).
Maritime	Мореплавання / морський	Стосується комерційного судноплавства або морського права.
Mast	Щогла, Мачта	Вертикальна конструкція для встановлення радарів, антен та підйому прапорів.
Master	Капітан (цивільного судна)	Найвища посадова особа на комерційному судні.
Mayday	Сигнал лиха (мейдей)	Міжнародний радіосигнал про безпосередню загрозу життю або кораблю.
Medical assistant, orderly	Черговий санітар, медбрат	Спеціаліст медичного пункту, що забезпечує догляд за хворими та надання першої допомоги.
Merchant fleet/navy/ship/vessels	Торгова флотилія	Сукупність цивільних суден, призначених для перевезення вантажів та пасажирів.
Mess steward	Офіціант їдальні	Член екіпажу, що відповідає за обслуговування офіцерської кают-компанії.
Messdeck	Житлова палуба	Приміщення, де екіпаж їсть, відпочиває та спить.
Messenger	Провідник (кидальний кінець)	Легкий трос, за допомогою якого подають важкі швартові канати.
Midshipman	Корабельний гардемарин (звання, що присвоюється курснтам морських училищ після 2-го курсу); Мічман Фр.: Аспірант Нім.: Старший лейтенант флоту	Звання курсанта військово-морського навчального закладу або молодше офіцерське звання.
Midships	Мідель (середина судна)	Центральна частина корабля за довжиною або шириною.
Mile (nautical)	Морська миля	Одиниця відстані, що дорівнює одній

		хвилині дуги меридіана (1852 метри).
Military action	Військові дії	Сукупність заходів, пов'язаних із застосуванням зброї проти противника.
Mine	Міна	Боеприпас, встановлений у воді або на дні, призначений для підриву корабля при контакті або наближенні.
Missile launcher	Пускова ракетна установка	Пристрій для базування, наведення та запуску керованих ракет.
Missile-man	Ракетник	Фахівець, відповідальний за обслуговування ракетного озброєння.
Modernization	Модернізація	Оновлення обладнання або конструкції корабля для підвищення його бойових характеристик.
-moored	На швартові / Стоянка	Стан корабля, закріпленого тросами до причалу, буя або іншого судна.
Mooring	Швартування	Процес закріплення корабля біля причалу за допомогою канатів.
Mooring buoy	Причальний буй	Плавучий буй, спеціально обладнаний для кріплення швартовних тросів корабля.
Mooring line	Причальний кінець, швартов	Міцний канат, що використовується для утримання корабля біля причалу.
Muster	Перекличка / збір	Офіційний збір екіпажу для перевірки наявності або інструктажу (muster station — місце збору).
N		
Nautical Mile (NM)	Морська миля	Одиниця відстані (1852 метри), що відповідає одній хвилині дуги меридіана.
Naval Academy	Військово-морська академія	Вищий навчальний заклад для

		підготовки морських офіцерів.
Naval air station (nas)	Авіаморська база	Стаціонарний об'єкт на березі, обладнаний для базування, обслуговування та підготовки палубної авіації.
Naval attaché	Морський аташе	Офіцер, акредитований при дипломатичному представництві для виконання функцій представника флоту своєї країни та збору інформації.
Naval aviation	Військово-морська авіація	Склад сил флоту, що включає літаки, гелікоптери та безпілотні апарати, призначені для бойових дій на морі.
Naval base	Морська база	Спеціалізований береговий об'єкт для забезпечення постійного базування, ремонту, постачання та відпочинку екіпажів кораблів.
Naval infantry	Морська піхота	Рід військ, призначений для проведення десантних операцій, оборони узбережжя та охорони військово-морських об'єктів.
Naval officer	Морський офіцер	Особа, що має військово-морське звання та виконує обов'язки з управління кораблем або підрозділами флоту.
Naval ranks	Звання у вmf	Ієрархічна система офіцерських та старшинських звань, що визначає службовий стан військовослужбовця.
Navigation	Навігація	Наука та практика безпечного проведення судна за заданим маршрутом.
Navigation officer	Офіцер-штурман	Офіцер, відповідальний за планування переходу, визначення місця корабля та безпеку навігації.
Navigational radar	Навігаційний радар	Радіолокаційна станція, призначена для виявлення берегової лінії, навігаційних знаків та інших суден для запобігання зіткненням.
Navigator	Штурман (Навігатор)	Офіцер, відповідальний за прокладання курсу та безпеку мореплавства.
Navy	Військово-морські сили (ВМС)	Сукупність військових кораблів, авіації та персоналу держави.
Neap tide	Квадратурний прилив	Мінімальний рівень припливу, що

		спостерігається, коли Сонце, Земля і Місяць утворюють прямий кут (перша і остання чверть Місяця).
Night Vision (NV)	Нічне бачення	Обладнання або здатність ока розрізняти об'єкти в темряві.
Notice to Mariners	Повідомлення мореплавцям	Оперативні дані про зміни навігаційної обстановки (карти, знаки).
Nuclear, biological and chemical defence (nbcd)	Захист від ядерної, біологічної, хімічної зброї	Комплекс заходів із захисту екіпажу та корабля від наслідків застосування зброї масового ураження.
Nurse	Медсестра	Фахівець медичної служби, що забезпечує професійний догляд за пораненими та хворими на борту корабля або в береговому госпіталі.
O		
Observer	Спостерігач	Фахівець, призначений для візуального або технічного контролю за обстановкою (наприклад, погодними умовами, повітряним простором або діями противника).
Officer (of)	Офіцер	Військовослужбовець керівного складу, наділений повноваженнями та відповідальністю за управління особовим складом та технікою.
Officer cadet	Курсант	Особа, яка здобуває освіту у військово-морському навчальному закладі та готується до отримання першого офіцерського звання.
Officer of the day	Черговий офіцер	Офіцер, призначений для контролю внутрішнього розпорядку, дисципліни та безпеки на береговому об'єкті або в пункті базування.
Officer of the deck (ood)	Вахтовий офіцер	Офіцер, який керує кораблем під час вахти від імені командира.
Officer of the watch	Вартовий офіцер	Офіцер, відповідальний за конкретну вахту (навігаційну, технічну або бойову) та безпеку відповідних систем чи процесів.
Offshore	Віддалений від берега	Район відкритого моря поза прибережною зоною.

Oil slick	Нафтова пляма	Тонкий шар палива на воді (ознака аварії або порушення екології).
On board	На борту	Перебування всередині корабля.
Operation	Операція	Сплановані та скоординовані дії сил флоту, спрямовані на досягнення певної стратегічної чи тактичної мети.
Operations room (ops)	Оперативна рубка	Центр обробки тактичної інформації, де здійснюється управління боєм та застосування озброєння корабля.
Order	Наказ	Директивна вказівка командира, яка є обов'язковою до виконання особовим складом.
Ordinary seaman	Матрос 2 кл./ молодший матрос Фр.: Матрос, який має свідоцтво із фахової підготовки Нім.: Єфрейтор	Звання особи рядового складу, яка проходить початкову підготовку або має мінімальний досвід палубної служби.
Outboard	За бортом / назовні	1. Поза межами судна. 2. Напрямок від центру до бортів.
Outer hull	Зовнішня обшивка	Зовнішня оболонка корабля, яка безпосередньо контактує з водою і забезпечує водонепроникність.
Over! (radio)	Прийом!	Стандартне слово в радіообміні, що вказує на кінець передачі повідомлення та очікування відповіді (відповідає українському «Прийом!»).
Overboard	За борт	Потрапляння чогось або когось у воду з корабля.
Overhaul	Капітальний ремонт (судноремонт)	Повне відновлення механізмів або корпусу судна в доці.
Overtaking	Обгін	Маневр випередження одного судна іншим (регулюється мппзс).
Oxygen mask	Киснева маска	Індивідуальний засіб дихання для екіпажу літальних апаратів або персоналу, що працює в загазованих приміщеннях при боротьбі за живучість.

Р

Padre	Священик	Неформальне звернення до офіцера духовництва на борту військового корабля.
Pantry	Буфетна	Приміщення біля кают-компанії для зберігання продуктів та підготовки їжі.
Parachute	Парашут	Засіб для десантування особового складу або доставки вантажів з повітря.
Parts of ships and equipment	Частини судна та обладнання	Загальний термін для позначення складових частин корпусу, механізмів та озброєння корабля.
Passage	Перехід (морський)	Шлях корабля з одного порту в інший.
Passageway	Коридор	Прохід всередині корабля між відсіками.
Pay out	Травити (трос)	Повільно відпускати натягнутий трос або ланцюг.
Periscope	Перископ	Оптичний прилад підводного човна для спостереження за поверхнею.
Periscope (search, attack)	Перископ (пошуковий, командирський)	Оптичний прилад підводного човна для огляду поверхні моря. Search — для загальної розвідки; Attack — для точного наведення зброї.
Personnel	Особовий склад	Всі військові та цивільні особи, що входять до екіпажу корабля.
Petty officer	Старшина	Звання кваліфікованого молодшого командного складу (умовний аналог — мічман або сержантський склад залежно від класифікації).
Pier	Пірс (причал)	Споруда на палях, до якої швартуються кораблі.
Pilot (aviator)	Штурман	Особа, що безпосередньо керує літальним апаратом.
Pilot (harbour)	Лоцман	Фахівець, який здійснює проведення судна у складних навігаційних умовах (вхід у порт, вузькості, канали).
Pipe	1. Труба 2. Сигнал дудкою	1. Трубопровід. 2. Свист боцманської дудки для привернення уваги.

Pitch	Кільова хитавиця	Коливання корабля (ніс-корма) під дією хвиль.
Platform	Платформа (майданчик)	Часткова палуба, що не проходить по всій довжині судна.
Plotting	Прокладання (курсу)	Нанесення курсу та позиції судна на морську карту.
Point defence	Оборона пункту	Система ППО/ПРО корабля, призначена для знищення цілей, що прорвалися крізь зовнішні ешелони оборони.
Pontoon	Понтон	Плаваюча конструкція, що використовується як тимчасовий причал або основа для наплавних мостів.
Port	Порт	Порт базування; також — назва лівого борту корабля.
Port side	Лівий борт	Ліва сторона судна, якщо дивитися в ніс (завжди червоне світло).
Porthole	Люмінатор	Кругле вікно в борту або надбудові корабля.
Power line	Високовольтна лінія	Електрична мережа, що розподіляє енергію від корабельних генераторів до споживачів.
Pressure	Тиск	Параметр фізичного середовища, критичний для роботи гідравлічних систем, паропроводів та міцності корпусу підводного човна.
Pressure hull	Міцний корпус	Основна конструкція підводного човна, здатна витримувати великий тиск води на глибині.
Propeller (screw)	Гвинт (ходовий)	Пристрій, що перетворює обертання валу на рух корабля у воді.
Propeller shaft	Гребний вал	Стрижень, що передає крутний момент від двигуна до гребного гвинта.
Propulsion (plant - main/nuclear)	Двигун (центральний, головний, ядерний)	Комплекс механізмів (двигуни, котли, реактори), що забезпечують рух судна.
Provisions	Провіант, продовольчі запаси	Харчові запаси та матеріальне забезпечення, необхідні для підтримки автономності екіпажу.
Prow	Форштевень (ніс)	Найперша частина носа корабля, що

		розрізає воду.
Pump	Помпа (насос)	Пристрій для перекачування води, палива або масла (bilge pump — трюмна помпа).
Q		
Quadrant	Квадрант / сектор	Одна з чотирьох чвертей горизонту (90 градусів кожна).
Quarantine	Карантин	Стан ізоляції судна через підозру на інфекційне захворювання (піднімається жовтий прапор "Quebec").
Quarter	Раковина (кормова частина борту)	Частина борту корабля від траверзу до корми.
Quarterdeck	Ютовий майданчик / квартердек	Частина палуби біля трапа, призначена для офіційних церемоній. Тут вахтовий офіцер приймає рапорти.
Quartermaster (qm)	Квартирмейстер (стерновий)	У вмс нато — це фахівець з навігації, що допомагає офіцеру на містку та веде судовий журнал.
Quarters	Приміщення / розклад	1. Житлові приміщення екіпажу. 2. Бойові пости згідно з розкладом (general quarters).
Quay	Причал (кам'яна набережна)	Місце швартування, що проходить паралельно берегу.
R		
R/t facilities	Обладнання прийому-передачі	Комплекс приладів для голосового зв'язку в радіоефірі.
Radar (radio detection and ranging)	Радар (рлс)	Обладнання для виявлення об'єктів та визначення відстані за допомогою радіохвиль.
Radar (set, system, search, surveillance)	Радар (рлс пошуку, спостереження)	Класифікація РЛС за функціоналом: станція виявлення (Search) та цілодобового спостереження (Surveillance) за надводною або повітряною обстановкою.
Radio	Радіо	Основний засіб бездротового зв'язку між кораблями, штабами та літальними

		апаратами.
Radio-operator (ro)	Радист	Спеціаліст, відповідальний за прийом та передачу радіограм, налаштування апаратури зв'язку.
Raft (life raft)	Рятувальний пліт	Плавзасіб, що автоматично надувається, для порятунку людей при затоненні судна.
Range	1. Дальність 2. Створ	1. Відстань до об'єкта. 2. Лінія, утворена двома орієнтирами для безпечного проходу вузини.
Range, radius	Радіус, дистанція, дальність дії	Максимальна дистанція, на яку корабель або літак може віддалитися від бази, виконати завдання та повернутися назад з урахуванням запасу палива.
Rapid roping	Швидке швартування	Тактичний метод висадки особового складу (зазвичай спецпідрозділів) з гелікоптера, що завис у повітрі, за допомогою спеціальних міцних канатів.
Rate (of fire)	Швидкострільність	Кількість пострілів, які артилерійська система або кулемет може здійснити за одиницю часу.
Rations	Провіант, їжа	Норми харчування або готові індивідуальні набори продуктів для екіпажу.
Readiness	Бойова готовність	Ступінь підготовленості корабля та екіпажу до виконання завдань (condition of readiness).
Rear admiral	Контр-адмірал Фр.: Віце-адмірал Нім.: Контр-адмірал	Молодше адміральське звання.
Receiver	Приймач	Пристрій для прийому радіосигналів або повідомлень.
Reconnaissance	Розвідка (морська)	Збір даних про ворожі кораблі, берегові укріплення та порти.
Reef	Риф	Скелясте підводне або мілководне утворення, що становить серйозну навігаційну небезпеку для корабля.
Refit	Ремонт	Процес технічного оновлення корабля, заміни обладнання та відновлення

		працездатності механізмів.
Remote control	Команда на відстані, дистанційне управління	Управління системами (озброєнням, БПЛА, механізмами) з віддаленого посту.
Replenish, to	Дозаправити; доукомплектувати	Процес прийому палива, боєприпасів, провізії або води.
Replenishment at sea (ras)	Дозаправка на морі	Тактична процедура передачі майна між кораблями на ходу (заправка паливом, передача вантажів).
Replenishment at sea (ras)	Поповнення запасів у морі	Передача палива, боєприпасів та провізії між кораблями на ходу.
Ride at anchor, to	Ставати на якор	Знаходження корабля на якорній стоянці, коли він утримується на місці якорним пристроєм.
Rigging	Такелаж / рангоут	Сукупність тросів, ланцюгів та щогл, що забезпечують роботу вітрил або підйом вантажів.
Roles and posts	Обовязки і посади	Розподіл екіпажу за штатним розкладом, що визначає місце кожного моряка під час бойової тривоги або повсякденної служби.
Roles, missions and operations	Функції, завдання та операції	Ієрархія завдань флоту — від загальних функцій до конкретних бойових операцій.
Roll on/roll off ferry	Паром для авто	Судно, обладнане апарелями для самостійного заїзду/зїзду колісної чи гусеничної техніки.
Rope	Канат, трос	Загальна назва міцних мотузок (рослинних, синтетичних чи сталевих) на судні.
Rope	Мотузка / трос	На кораблі майже все називається line або haul, але необроблений матеріал — це rope.
Rotor blade	Лопасть ротора	Основний елемент гелікоптера, що забезпечує створення підйомної сили.
Royal marines	Королівська морська піхота	Підрозділи спеціального призначення, що спеціалізуються на десантних діях (характерно для ВМС Великої Британії).
Rudder	Руль (перо руля)	Рухома вертикальна площина під водою,

		що повертає корабель.
Run ashore, to	Причалювати	Термін, що позначає відправлення особового складу на берег у звільнення.
Running lights	Ходові вогні	Бортові та топові вогні, що вмикаються в морі вночі (red/green/white).
S		
Safe speed	Безпечна швидкість	Швидкість, при якій корабель може вчасно зупинитися або змінити курс для уникнення зіткнення.
Safety harness	Паски безпеки (членів екіпажу)	Засіб індивідуального захисту від падіння з висоти (на щоглах, надбудовах або при роботі за бортом).
Sail	Парус	Полотнище для використання енергії вітру як рушійної сили; також — процес руху судна під вітрилами.
Sailor	Матрос, моряк	Особа, що служить на судні або володіє навичками морської справи.
Salute, to	Вітати	Встановлений церемоніал вияву поваги (військове вітання).
Salvage	Рятування майна / сальваж/Трофей	Операції з підйому затонулих суден або рятування пошкоджених кораблів.
Screen (of escorts)	Загін, що відволікає сили противника	Бойовий порядок кораблів охорони, що розташовуються навколо цінної одиниці (наприклад, авіаносця) для захисту від загроз.
Screw	Гребний гвинт	Основний рушійний елемент судна.
Scuttle	Затопити власний корабель	Навмисне затоплення судна екіпажем, щоб воно не дісталось ворогу.
Sd officer	Кадровий офіцер	Офіцер, відповідальний за специфічні технічні чи адміністративні напрямки роботи.
Sea anchor	Плавучий якір	Конусоподібний пристрій, що викидається за борт для утримання носа судна проти хвиль у шторм.
Seaman	Матрос	Військовослужбовець рядового складу флоту.

Searchlight	Прожектор	Потужний світловий прилад для освітлення об'єктів на значній дистанції в нічний час.
Seas - rough/heavy/calm	Шторм/неспокійне море/штиль	Характеристика хвилювання моря: спокійне (calm), штормове (rough), сильний шторм (heavy).
Seaworthiness	Мореплавність	Стан корабля, при якому він здатен безпечно переносити морські умови та шторм.
Sector	Сектор	Визначена зона огляду або вогню (Search Sector).
Security	Безпека	Комплекс заходів (фізичних, технічних) для захисту корабля від диверсій та несанкціонованого доступу.
Senior rate	Старший офіцерський склад морського флоту	Кваліфікований військовослужбовець нижчого командного складу.
Service afloat/Service ashore	Морські служби/	Розподіл службової діяльності між виходами в море та роботою в штабах чи на берегових об'єктах.
Sextant	Секстант	Оптичний прилад для вимірювання висоти небесних світил над горизонтом.
Shell	Снаряд	Артилерійський боєприпас, що вистрілюється з гармати.
Ship (-repair) yard	Судоверф	Промислове підприємство для будівництва та ремонту суден.
Shipbuilding	Кораблебудування	Галузь промисловості, що займається проектуванням та спорудженням кораблів.
Ship's boat	Шлюпка	Малий плавальний засіб, що базується на кораблі.
Ship's company	Екіпаж (команда без офіцерів)	Повний склад особового складу корабля.
Shipshape	Морський порядок	Стан ідеальної чистоти та готовності на борту ("Все по-флотськи").
Shipwreck	Уламок судна після аварії	Подія, внаслідок якої судно зазнало катастрофічного пошкодження або затонуло.
Shoal	Мілина	Природне підняття дна, небезпечне для

		судноплавства.
Shore leave	Звільнення на берег (у моряків)	Дозвіл для екіпажу на перебування на березі під час стоянки в порту.
Shore patrol (sp)	Прибережний патруль	Підрозділ, що забезпечує дисципліну особового складу флоту на березі.
Shore power	Берегове живлення	Електроенергія, що подається на корабель з причалу (дозволяє заглушити двигуни).
Sickbay	Крабельний лазарет	Медичне приміщення на борту.
Side	Борт	Бічна частина корпусу корабля.
Skiff	Скіф (малий човен)	Невеликий відкритий катер або шлюпка.
Ski-jump	Трамплінний зліт	Конструктивний елемент польотної палуби авіаносця, що забезпечує зліт літаків із коротким розбігом.
Slip from a buoy, to	Відпливати від буя	Маневр звільнення корабля від кріплення до швартовної бочки.
Sonar (set, system)	Сонар (гідроакустична станція, комплекс)	Система для виявлення підводних цілей за допомогою звукових хвиль.
Sonar (sound navigation and ranging)	Сонар (гідролокатор)	Прилад для виявлення підводних об'єктів (субмарин, мін) за допомогою звуку.
Sonobuoy	Радіоакустичний буй	Скидаємий з літака пристрій для акустичної розвідки підводного середовища.
Sounding	Промір глибини	Процес вимірювання відстані від кіля до дна.
Speed	Швидкість	Швидкість руху корабля відносно води (вузли).
Splice	Сплесень	З'єднання кінців троса шляхом переплетення пасом (без вузла).
Spring tide	Сизигійні приливи	Максимальна амплітуда припливів, що виникає при повному або новому Місяці.
Squadron	Ескадра	Тактичне з'єднання кораблів або авіаційна ескадрилья.
Staff duty (sd) officer	Черговий офіцер штабу	Офіцер, що займається адміністративною чи штабною роботою.

Starboard side	Правий борт	Права сторона судна, якщо дивитися в ніс (завжди зелене світло).
Stealth	Малопомітність/невидимість	Сукупність технологій для зменшення радіолокаційної, акустичної та теплової помітності корабля.
Steer, to	Вести судно	Виконувати маневри для зміни курсу судна.
Steerage	Кермове керування	Механізми, що передають рух від штурвала до руля.
Stem	Буй	Передня частина корпусу, що розрізає воду.
Stern	Корма	Задня частина судна.
Stores	Запаси	Різноманітні запаси (запчастини, матеріали, провізія).
Stow	Укладати / закріплювати	Правильно розміщувати вантаж або речі для зберігання під час хитавиці.
Stretcher	Ноші	Пристосування для перенесення поранених.
Strike	Удар	Активна наступальна операція (наприклад, ракетний удар).
Sub-lieutenant	Молодший лейтенант (військове звання в категорії молодших офіцерів вмс, що відповідає лейтенанту у сухопутних військах) Фр.: Лейтенант флоту Нім: Старший лейтенант	Офіцерське звання, зазвичай молодше лейтенанта.
Submarine (ssn/ssbn)	Підводний човен	Судно, здатне діяти під водою тривалий час.
Submariner	Підводник	Член екіпажу підводного човна.
Subsurface to surface missile	Ракета класу „підводний човен-поверхня”	Ракета, що запускається з підводного човна для ураження надводних цілей.
Suffer damage, to	Бути пошкодженим	Отримати удар, що порушив функціональність системи чи корпусу.
Superstructure	Надбудова	Споруди на верхній палубі корабля (місток, труби, антени).

Superstructure	Надбудова	Всі конструкції корабля, що розташовані вище верхньої палуби.
Supplementary list officer	Офіцер запасу	Офіцер, що виконує допоміжні функції (залежно від структури флоту).
Supply officer	Призваний офіцер з логістики	Відповідальний за логістику та матеріальне забезпечення корабля.
Surface	Поверхня	Стан перебування на поверхні води.
Surface target	Надводна ціль	Корабель або об'єкт противника, що знаходиться на поверхні моря.
Surface to air missile (system, sam)	Ракета класу „поверхня-повітря”	Ракета для ураження повітряних цілей.
Surface, to	Піднімання на поверхню (про субмарину)	Маневр підводного човна з переходом із підводного положення у надводне.
Survival kit	Недоторканий аварійний запас	Набір засобів виживання (води, їжі, сигнальних засобів) для використання після покидання корабля.
T		
Tackle	Талі / такелаж	Система блоків і троса для підйому великих вантажів.
Tail	Нижня частина; штерт	Задня частина літального апарата (оперення) або будь-яка хвостова секція вузла/конструкції.
Take off, to (plane)	Злітати	Процес переходу літального апарата з палуби корабля або аеродрому в режим польоту.
Tanker	Танкер	Спеціалізоване судно, призначене для перевезення рідких вантажів (нафти, палива, води) наливом.
Target	Ціль	Об'єкт, що відстежується радаром або призначений для атаки.
Tarpaulin	Водостійка парусина, брезент	Важкий водонепроникний матеріал, що використовується для захисту палубного майна, обладнання або люків від опадів та морської води.
Task force (tf)	(тимчасова) оперативна	Тимчасова організаційна структура флоту, створена для виконання

	група; експедиційний корпус	конкретного оперативного або стратегічного завдання.
Task group (tg)	Експедиційна група	Компонент з'єднання (Task Force), призначений для виконання специфічних функцій (наприклад, група ППО або протичовнова група).
Tender	Тендер / судно забезпечення	Допоміжне судно, що обслуговує бойові кораблі (паливо, їжа, ремонт).
Thwart	Банка (лавка в шлюпці)	Поперечне сидіння в гребному човні.
Tide	Приплив / відплив	Періодичні коливання рівня моря під дією місяця та сонця (high tide, low tide).
Tide (high/low)	Високий/ малий прилив	Періодичні коливання рівня моря, викликані гравітаційним впливом Місяця та Сонця.
Tiller	Румпель	Важіль, закріплений безпосередньо на балері руля для повороту.
Tonnage	Тоннаж (водотоннажність)	Об'єм або вага води, яку витісняє занурений корабель.
Topside	Верхня палуба	Відкриті ділянки верхньої палуби (proceed topside — вийти нагору).
Torpedo	Торпеда	Керований підводний снаряд з власним двигуном, призначений для ураження підводних човнів або надводних кораблів.
Torpedo tubes	Торпедний апарат	Пристрої (труби) для запуску торпед із корабля чи підводного човна.
Torpedo-armed	Озброєний торпедами	Характеристика корабля, основним (або одним із основних) засобом ураження якого є торпедне озброєння.
Towed-array sonar (tas)	Система гідроакустичних станцій із змінною частотою зондування та автоматичною обробкою інформації	Гідроакустична антенна решітка, що буксирується за кораблем на довгому кабелі для виявлення шумів підводних цілей на великих відстанях.
Towing	Буксирування	Переміщення одного судна іншим за допомогою троса.
Track	Шлях (траса)	Лінія на карті, що позначає фактичний рух корабля.

Transmitter	Передавач	Пристрій, що генерує радіохвилі для передачі інформації або виявлення цілей (у РЛС).
Trawler	Траулер	Риболовецьке судно, обладнане для лову риби тралом; часто використовується як допоміжне судно флоту (наприклад, мінний тральщик).
Trim	Диферент	Різниця між осадкою носа та корми (нахил корабля вперед або назад).
Tug	Буксир	Корабель підвищеної потужності, призначений для маневрування великими суднами в порту або їхнього буксирування.
Turbine (steam/gas)	Турбіна (парова/газова)	Двигун, що перетворює енергію пари або газу, що розширюється, в обертальний рух (основа сучасних ГЕУ).
Type	Тип	Класифікація корабля за призначенням, водотоннажністю та тактико-технічними характеристиками.
U		
Underwater demolition team (udt)	Група підводного мінування/ Розмінування	Спецпідрозділ плавців для розчищення морських перешкод та диверсій.
Underway	На ходу	Стан судна, коли воно не стоїть на якорі, не пришвартоване до берега і не перебуває на міліні.
Unit	Одиниця (корабель)	Окремий бойовий корабель або підрозділ у складі флоту.
Unmanned surface vehicle (usv)	Безпілотний надводний апарат	Морський дрон (надводний), що керується дистанційно.
Unmanned undersea vehicle (uuv)	Безпілотний підводний апарат	Підводний дрон для розвідки або мінування.
Unrep (underway replenishment)	Поповнення Запасів на ходу	Передача палива, боєприпасів та провізії між кораблями, що рухаються паралельним курсом.
Up and over	Команда на підйом	Команда швидко піднятися трапом або подолати перешкоду.

Upper deck	Верхня палуба	Найвища палуба, що проходить від носа до корми.
V		
Variable pitch propeller	Гвинт регульованого кроку (грк)	Гвинт, лопаті якого можуть повертатися, змінюючи швидкість та напрямок руху без зміни обертів двигуна.
Variation (magnetic)	Магнітне схилення	Кут між істинним (географічним) та магнітним меридіанами в даній точці.
Ventilation	Вентиляція	Система повітрообміну в приміщеннях корабля для забезпечення життєдіяльності екіпажу та охолодження техніки.
Vessel	Судно / плавзасіб	Будь-яка конструкція, здатна до плавання (від човна до авіаносця).
Vice admiral	Вице-адмірал (військове звання між контр-адміралом та адміралом) Фр.: Вице-адмірал ескадри Нім.: Вице-адмірал	Вище офіцерське звання у ВМС, наступне після контр-адмірала.
Visual signaling	Візуальний зв'язок	Передача повідомлень за допомогою прапорців (semaphores), світлових сигналів або сигнальних фігур.
Voice tube	Переговорна труба	Металева труба для передачі голосових команд між містком та іншими постами (старий, але надійний засіб).
Void	Порожній відсік (кофердам)	Порожній герметичний простір між відсіками для забезпечення плавучості або ізоляції.
W		
Wake	Кільватерний струмінь	Слід на воді, що залишається за кормою судна, яке рухається.
Wardroom	Кают-компанія	Приміщення для відпочинку та харчування офіцерів на кораблі.
Warrant officer	Уоррент-офіцер, прапорщик Фр.: Офіцер-технік	Категорія військовослужбовців, що займають проміжне положення між старшинами та молодшими офіцерами,

	Нім.: Уоррент-офіцер	зазвичай є висококваліфікованими технічними спеціалістами.
Warship	Військовий корабель	Судно, що входить до складу ВМС, несе військовий прапор і має право застосовувати зброю для ведення бойових дій.
Watch	Вахта	Період часу (зазвичай 4 години), протягом якого частина екіпажу виконує обов'язки з керування кораблем.
Watchstander	Вахтовий	Особа, яка в даний момент несе вахту на своєму посту.
Waterline	Ватерлінія	Лінія зіткнення спокійної поверхні води з корпусом судна.
Watertight integrity	Водонепроникність	Стан корабельних засобів (дверей, люків), що забезпечує неможливість поширення води між відсіками.
Wave	Хвиля	Коливання водної поверхні під дією вітру або сейсмічних факторів.
Way (under way)	Хід (рух)	Рух корабля відносно води (наприклад, "The ship has way on").
Weapons and warfare	Зброя і способи ведення бойових дій	Стан корабля, коли він переміщується у воді відносно дна або води.
Weather deck	Відкрита палуба	Палуби, що не захищені надбудовами та піддаються впливу погоди.
Whaleboat	Вельбот	Швидкохідний гребний або моторний рятувальний човен з гострими носом і кормою.
Wharf	Пристань (набережна)	Споруда вздовж берега для швартування та вантажних робіт.
Wheelhouse	Рульова рубка	Приміщення, де розташовані штурвал та основні прилади керування.
Winch	Браншпиль; тягова лебідка	Механізм для підйому вантажів або вибирання швартовних кінців.
Wind	Вітер	Рух повітряних мас, що впливає на маневрування та остійність судна.
Windlass	Брашпиль	Горизонтальна лебідка в носовій частині для підйому якоря та роботи зі швартовами.

Windward	Навітряний борт	Сторона корабля, на яку дме вітер (на відміну від leeward).
Wing	Крило	Виступ містка за борт корабля для кращого огляду при швартуванні; також несуча поверхня літака.
Workshop	Майстерня	Приміщення на кораблі, оснащене верстатами та інструментами для поточного ремонту обладнання силами екіпажу.
Wreck	Загибле судно / Уламки	Корабель, що зазнав аварії та став непридатним для використання, або його залишки.
Y		
Young officer (yo) (under training)	Офіцер в процесі навчання	Офіцер, який перебуває на початковій стадії служби та проходить спеціальну підготовку для отримання повної кваліфікації на конкретному типі кораблів.
Yard	1. Рей 2. Верф	1. Горизонтальне дерево на щоглі для вітрил або сигналів. 2. Суднобудівний завод (shipyard).
Yaw	Порскання (рискання)	Відхилення корабля від курсу вліво-вправо під дією хвиль або вітру.
Yeoman	Писар (діловод)	Спеціаліст, який веде всю службову документацію, протоколи та листування в штабі корабля.
Z		
Zenith	Зеніт	Точка небесної сфери, що знаходиться прямо над головою спостерігача.
Zinc (sacrificial anode)	Протектор (цинковий)	Цинкова пластина на корпусі, що руйнується корозією замість основної сталі корпусу.
Zulu time	Час "Зулу"	Всесвітній координований час (utc), єдиний стандарт для всіх кораблів нато.

Розділ V

Абревіатури та скорочення

Acronyms

Цей розділ є дешифратором стандартизованого коду, прийнятого в країнах НАТО та міжнародних коаліціях. Він містить алфавітний реєстр акронімів, що охоплюють усі сфери військової діяльності: від тактичних позначень на картах (FLOT — Forward Line of Own Troops) до логістичних кодів (ASR — Alternate Supply Route) та медичних статусів (WIA — Wounded in Action). Особливістю розділу є розкриття полісемії скорочень, коли одна й та сама абревіатура може мати різні значення залежно від контексту (наприклад, AP може означати Armor Piercing — бронебійний, або Anti-Personnel — протипіхотний, або Air Police).

Вільне володіння мовою скорочень є обов'язковим кваліфікаційним критерієм для:

Офіцерів оперативних відділів (J3/G3/S3). Для швидкого читання бойових наказів та нанесення тактичної обстановки на карти.

Радистів та офіцерів зв'язку. Для ведення радіообміну, де економія ефірного часу є пріоритетом.

Військових перекладачів. Для яких акроніми становлять найбільшу складність через відсутність прямих лексичних відповідників у рідній мові.

Аналітиків розвідки. Які працюють з первинними матеріалами перехоплень або документами противника/партнерів.

Практична цінність. Сучасна військова комунікація на 70% складається з абревіатур. Цей розділ забезпечує:

Швидкість прийняття рішень. В умовах бойового стресу командир не читає довгі назви; він оперує кодами (наприклад, CCP — Casualty Collection Point). Незнання коду означає втрату часу на з'ясування суті доповіді.

Точність цілевказівки та ідентифікації. Помилка в одній літері абревіатури (наприклад, IFV — БМП проти IMV — броневантажівка) може призвести до невірної оцінки вогневої потужності ворога.

Інформаційну сумісність. Використання стандартних кодів НАТО (STANAG) дозволяє українському офіцеру зрозуміти схему маневру на карті німецького або американського колеги без перекладача.

Методологія використання

- Контекстуальна верифікація. Перед перекладом абревіатури завжди визначайте сферу застосування (Медицина? Авіація? Артилерія?). Використовуйте повну назву англійською мовою з другої колонки для перевірки змісту.

- Зворотний пошук. Якщо ви знаєте український термін, але не знаєте, як його скоротити англійською для доповіді — знайдіть повний англійський відповідник в тематичному розділі, а потім перевірте його загальноприйняте скорочення тут.

- Вивчення блоками. Рекомендується запам'ятовувати скорочення групами (наприклад, група C2 — Command and Control, група Logistics — CL I, CL III, CL V), щоб створити ментальну карту взаємозв'язків.

5 Аббревіатури та скорочення

Абревіатура	Повна назва	Український відповідник	Пояснення / Контекст
А			
AA	Assembly Area	Район зосередження	Місце, де підрозділи збираються та готуються до подальших дій.
AAP	Allied Administrative Publication	Союзна адміністративна публікація	Стандарт НАТО, що стосується адміністративних питань та термінології (наприклад, AAP-6 — словник термінів).
AAR	After Action Review	Аналіз проведених дій	Процес розбору польотів після виконання завдання (що планували, що сталося, чому, як покращити).
AD	Air Defense	Протиповітряна оборона (ППО)	Заходи та засоби для захисту від повітряних атак.
AO	Area Operations of	Район операції	Географічна зона, визначена командувачем для виконання бойового завдання.
AOR	Area Responsibility of	Зона відповідальності	Територія, за яку конкретний командир несе повну відповідальність (безпека, операції).
AP	Armor Piercing	Бронебійний	Тип боєприпасу для пробиття броні.
APC	Armored Personnel Carrier	Бронетранспортер (БТР)	Легкоброньована машина для транспортування піхоти (наприклад, M113).
APU	Auxiliary Power Unit	Допоміжна силова установка (ДСУ)	Невеликий двигун на техніці, що дає електрику, коли основний двигун вимкнено.
ASR	Alternate Supply Route	Альтернативний шлях постачання	Запасний маршрут для логістики на випадок перекриття основного (MSR).
ATGM	Anti-Tank Guided Missile	Протитанкова керована ракета	Наприклад, Javelin, TOW, NLAW.

		(ПТКР)	
B			
BCG	Bolt Carrier Group	Затворна група (рама затвора)	Основний рухомий механізм у гвинтівках типу AR-15/M4.
BDA	Battle Damage Assessment	Оцінка бойових втрат/пошкоджень	Аналіз результатів удару по цілі (чи знищена вона, чи потрібен повторний удар).
Bde	Brigade	Бригада	Військове формування (3000-5000 осіб).
BI	Basic Issue Items	Комплект ЗП (інструменту)	Мінімальний набір інструментів та приладдя, що йде разом із технікою.
Bn	Battalion	Батальйон	Тактичний підрозділ (300-800 осіб).
BVLOS	Beyond Visual Line of Sight	Поза межами прямої видимості	Режим польоту БПЛА на великій відстані (керування за приладами/камерою).
C			
C2	Command and Control	Командування та управління	Система управління військами (люди, зв'язок, процедури). Часто розширюється до C4ISR (Command, Control, Comms, Computers, Intel, Surveillance, Recon).
CAS	Close Air Support	Безпосередня авіаційна підтримка	Удари авіації по ворогу, що знаходиться в безпосередній близькості до своїх військ.
CASEVAC	Casualty Evacuation	Евакуація поранених (неспеціалізована)	Вивезення поранених <i>будь-яким</i> доступним транспортом (на відміну від MEDEVAC, де є медики та спецтранспорт).
CBRN	Chemical, Biological, Radiological, Nuclear	РХБЯ (Радіаційний, хімічний, біологічний, ядерний захист)	Загальна назва загроз масового ураження та захисту від них.
CCP	Casualty Collection Point	Пункт збору поранених	Місце, куди звозять поранених для сортування (Triage) та евакуації.
CIMIC	Civil-Military Cooperation	Цивільно-військове співробітництво	Взаємодія військових з місцевою владою та населенням.
COA	Course of Action	Варіант дій	Один із кількох можливих планів операції, який розробляє штаб для вибору командиром.
CO	Commanding Officer	Командир підрозділу	Офіцер, який має повноваження командувати (зазвичай роти і вище).
Comms	Communications	Зв'язок	Загальна назва для

			радіостанцій, мереж та процедур передачі даних.
COMSEC	Communications Security	Безпека зв'язку	Заходи захисту каналів зв'язку від перехоплення (шифрування, ключі).
CONOPS	Concept of Operations	Замисел операції	Загальний опис того, як командир планує досягти мети.
COP	Common Operational Picture	Єдина картина обстановки	Відображення ситуації на полі бою, однакове для всіх штабів (на карті або екрані).
CP	1. Command Post 2. Checkpoint	1. Командний пункт (КП) **2. Контрольно-пропускний пункт (КПП)	Залежить від контексту. Зазвичай у штабі CP = Command Post.
CQB	Close Quarters Battle	Ближній бій (в приміщенні)	Тактика ведення бою в будівлях та замкнутому просторі.
CSM	Command Sergeant Major	Головний сержант (бригади/батальйону)	Найвищий сержант у підрозділі, права рука командира з питань солдатів.
D			
D-Day	Day of operation	День "Д"	Умовна дата початку операції (наприклад, D-Day + 2 = другий день після початку).
DF	Direction Finding	Радіопеленгація	Визначення напрямку на джерело радіосигналу (робота РЕБ/EW).
DOD	Department of Defense	Міністерство оборони (США)	Головний орган управління збройними силами США (аналог нашого МОУ).
DP	Decision Point	Точка прийняття рішення	Момент часу або подія в ході операції, коли командир повинен прийняти ключове рішення (наприклад, ввести резерв).
DS	Direct Support	Безпосередня підтримка	Місія підрозділу (наприклад, артилерії), який виділяється для підтримки конкретного батальйону/роти.
DTG	Date-Time Group	Часова група дати (ЧГД)	Стандартний формат запису часу в НАТО: DDHHMM(Z)MONYY (наприклад, 070900ZFEB26).
DZ	Drop Zone	Зона висадки (десантування)	Визначена ділянка місцевості для висадки повітряного десанту або скидання вантажів.

E

EA	Engagement Area	Район ураження	Ділянка місцевості, де командир планує знищити ворожі сили зосередженим вогнем (Kill Zone).
ECM	Electronic Countermeasures	Засоби радіоелектронної протидії	Дії (РЕБ), спрямовані на порушення роботи радарів та зв'язку ворога (Jamming).
ECU	Electronic Control Unit	Електронний блок управління (ЕБУ)	"Мізки" двигуна або системи в автомобілі (для технічних спеціалістів).
EOD	Explosive Ordnance Disposal	Знешкодження вибухонебезпечних предметів (EOD)	Сапери, що спеціалізуються на розмінуванні та знищенні боєприпасів.
EPW	Enemy Prisoner of War	Військовополонений противника	Офіційний статус захопленого ворожого солдата (забезпечує захист Женевської конвенції).
ETA	Estimated Time of Arrival	Орієнтовний час прибуття	Час, коли колона, літак або підрозділ планує прибути в точку призначення.
ETD	Estimated Time of Departure	Орієнтовний час відправлення	Час, коли колона або підрозділ планує почати рух.
EW	Electronic Warfare	Радіоелектронна боротьба (РЕБ)	Бойові дії з використанням електромагнітного спектру (атака, захист, підтримка).

F

FAC	Forward Air Controller	Передовий авіаційний навідник	Офіцер на землі, який керує діями авіації безпосередньої підтримки (CAS) по радіо.
FEBA	Forward Edge of the Battle Area	Передній край району бойових дій	Умовна лінія, що позначає передові позиції своїх військ (фактично "передок").
FLOT	Forward Line of Own Troops	Передня лінія власних військ	Лінія, що з'єднує найбільш висунуті вперед підрозділи (може не збігатися з FEBA, якщо є розвідники попереду).
FM	1. Field Manual 2. Frequency Modulation	1. Бойовий статут (настанова) 2. Частотна модуляція	1. Основна книга для вивчення тактики. 2. Тип радіозв'язку.
FO	Forward Observer	Передовий спостерігач (Артрозвідник)	Солдат або офіцер, який виявляє цілі та коригує вогонь артилерії.
FOB	Forward Operating Base	Передова оперативна база	Укріплена військова база в зоні бойових дій, що забезпечує

			логістику та безпеку для операцій.
FOD	Foreign Object Damage	Пошкодження сторонніми предметами	Пошкодження двигуна літака (або техніки) камінням, сміттям чи інструментами, залишеними на смузі/в ремонті.
FPF	Final Protective Fire	Загороджувальний вогонь (на кінцевому рубежі)	Стіна вогню артилерії перед своїми позиціями для зупинки штурму ворога.
FRAGO	Fragmentary Order	Бойове розпорядження	Короткий наказ про зміни в поточному плані (найпоширеніший тип наказу в динамічному бою).
Freq	Frequency	Частота	Робоча частота радіостанції (наприклад, "Check your freq").
G			
G-1	Personnel Section	Відділ персоналу (штаб дивізії/корпусу)	Секція штабу, що відповідає за кадри, облік особового складу та поповнення.
G-2	Intelligence Section	Відділ розвідки (штаб дивізії/корпусу)	Планування розвідки, аналіз ворога та погодних умов.
G-3	Operations Section	Оперативний відділ (штаб дивізії/корпусу)	Найголовніша секція: планування операцій, маневрів та управління боєм.
G-4	Logistics Section	Відділ логістики (штаб дивізії/корпусу)	Забезпечення боєприпасами, паливом, їжею та ремонт техніки.
G-6	Signal Section	Відділ зв'язку (штаб дивізії/корпусу)	Організація радіозв'язку, мереж та кібербезпеки.
GMLRS	Guided Multiple Launch Rocket System	Керована реактивна система залпового вогню	Ракети для систем типу HIMARS або M270 (наприклад, ракети серії M31).
GMT	Greenwich Mean Time	Час за Гринвічем	Стандартний час (часто позначається як "Z" — Zulu), від якого відраховуються всі часові пояси в операціях.
GPS	Global Positioning System	Система глобального позиціонування	Супутникова система навігації.
GS	General Support	Загальна підтримка	Місія підрозділу (наприклад, артилерії), який підтримує всю частину в цілому, а не конкретну роту.
H			
HE	High Explosive	Осколково-фугасний	Тип боєприпасу з великою кількістю вибухівки для ураження піхоти та неброньованої техніки.
HEAT	High-Explosive	Кумулятивний	Боєприпас, що використовує

	Anti-Tank		спрямований струмінь металу для пробиття броні.
H-Hour	Hour of operation	Час "Ч"	Точний момент початку операції (наприклад, Н+30 — через 30 хвилин після старту).
HMG	Heavy Machine Gun	Великокаліберний кулемет	Кулемети калібру 12.7 мм (.50 cal) та вище (наприклад, M2 Browning або ДШК).
HMMWV	High Mobility Multipurpose Wheeled Vehicle	"Хамві" (HMMWV)	Стандартний повнопривідний автомобіль США/НАТО.
HQ	Headquarters	Штаб / Орган управління	Місце перебування командира та офіцерів штабу.
HPT	High Payoff Target	Високопріоритетна ціль	Ціль, знищення якої критично важливе для успіху <i>нашого</i> плану операції.
HVT	High Value Target	Особливо важлива ціль	Ціль, яку <i>ворог</i> вважає критично важливою для виконання <i>свого</i> завдання (наприклад, ППО, РЕБ, штаб).
I			
ID	Identification	Ідентифікація / Опізнання	Процес визначення "свій-чужий" (Identification Friend or Foe — IFF).
IED	Improvised Explosive Device	Саморобний вибуховий пристрій (СВП)	Кустарна міна або фугас, часто замаскований під побутовий предмет.
IFV	Infantry Fighting Vehicle	Бойова машина піхоти (БМП)	Машина, що має важке озброєння (гармату) та перевозить десант (наприклад, Bradley або Marder).
IGO	Intergovernmental Organization	Міжурядова організація	Наприклад, ООН або НАТО.
IMC	Instrument Meteorological Conditions	Складні метеоумови	Погода, за якої польоти можливі лише за приладами (туман, низька хмарність).
INTEL	Intelligence	Розвідка (дані)	Зібрана та проаналізована інформація про противника.
IP	Initial Point	Вихідний пункт (маршруту)	Точка, з якої підрозділ починає рух за маршрутом або виходить на бойовий курс.
IPB	Intelligence Preparation of the Battlefield	Розвідпідготовка поля бою	Системний процес аналізу ворога, місцевості та погоди перед початком операції.
IR	Infrared	Інфрачервоний	Спектр, у якому працюють тепловізори (Thermal Sights).
ISR	Intelligence, Surveillance, and Reconnaissance	Розвідка, спостереження та довивчення	Комплексна система збору даних (зазвичай за допомогою БПЛА та супутників).

J			
ID	Identification	Ідентифікація / Опізнання	Процес визначення "свій-чужий" (Identification Friend or Foe — IFF).
IED	Improvised Explosive Device	Саморобний вибуховий пристрій (СВП)	Кустарна міна або фугас, часто замаскований під побутовий предмет.
IFV	Infantry Fighting Vehicle	Бойова машина піхоти (БМП)	Машина, що має важке озброєння (гармату) та перевозить десант (наприклад, Bradley або Marder).
IGO	Intergovernmental Organization	Міжурядова організація	Наприклад, ООН або НАТО.
IMC	Instrument Meteorological Conditions	Складні метеоумови	Погода, за якої польоти можливі лише за приладами (туман, низька хмарність).
K			
KIA	Killed in Action	Загиблий у бою	Категорія безповоротних бойових втрат особового складу.
KLE	Key Leader Engagement	Зустріч із ключовими лідерами	Спланована зустріч командира з місцевою владою або релігійними лідерами для співпраці.
L			
L-Hour	Launch Hour	Час запуску / Вильоту	Точний час підйому авіації або запуску ракет у ході операції.
LNO	Liaison Officer	Офіцер зв'язку (взаємодії)	Офіцер, який відряджається до іншого підрозділу або штабу союзників для координації дій.
LOA	Limit of Advance	Рубіж просування	Лінія на карті, за яку підрозділи не мають просуватися під час атаки без наказу.
LOAC	Law of Armed Conflict	Право збройних конфліктів	Міжнародні норми ведення війни (те саме, що і МГП — гуманітарне право).
LOG	Logistics	Логістика / Тилове забезпечення	Загальне скорочення для всіх питань постачання та ремонту.
LOS	Line of Sight	Лінія прямої видимості	Пряма лінія між спостерігачем та ціллю (важливо для зв'язку та стрільби).
LZ	Landing Zone	Зона посадки (ЗП)	Визначена ділянка для посадки вертольотів або висадки десанту.
M			
L-Hour	Launch Hour	Час запуску /	Точний час підйому авіації або

		Вильоту	запуску ракет у ході операції.
LNO	Liaison Officer	Офіцер зв'язку (взаємодії)	Офіцер, який відряджається до іншого підрозділу або штабу союзників для координації дій.
LOA	Limit of Advance	Рубіж просування	Лінія на карті, за яку підрозділи не мають просуватися під час атаки без наказу.
LOAC	Law of Armed Conflict	Право збройних конфліктів	Міжнародні норми ведення війни (те саме, що і МГП — гуманітарне право).
LOG	Logistics	Логістика / Тилове забезпечення	Загальне скорочення для всіх питань постачання та ремонту.
LOS	Line of Sight	Лінія видимості прямої	Пряма лінія між спостерігачем та ціллю (важливо для зв'язку та стрільби).
LZ	Landing Zone	Зона посадки (ЗП)	Визначена ділянка для посадки вертольотів або висадки десанту.
L-Hour	Launch Hour	Час запуску / Вильоту	Точний час підйому авіації або запуску ракет у ході операції.
N			
NATO	North Atlantic Treaty Organization	НАТО	Організація Північноатлантичного договору.
NBC	Nuclear, Biological, Chemical	РХБ (захист)	Старіша аббревіатура для СБРН, що позначає зброю масового ураження.
NCO	Non-Commissioned Officer	Сержантський склад	Категорія молодших командирів (сержантів), які керують солдатами на місцях.
NCS	Net Control Station	Головна радіостанція мережі	Станція, яка керує радіомережею та дотриманням дисципліни зв'язку.
NFA	No-Fire Area	Район заборони вогню	Зона, в якій заборонено відкривати вогонь (зазвичай через присутність цивільних або пам'яток).
NGO	Non-Governmental Organization	Неурядова організація	Громадська організація (наприклад, волонтерські фонди або Червоний Хрест).
NIGHTS	Night Vision Goggles (NVG)	Окуляри нічного бачення (ОНБ)	Прилади для ведення бойових дій у темряві.
NOTAM	Notice to Airmen	Повідомлення для пілотів	Оперативна інформація про зміни в аеронавігаційній обстановці (закриття зон, небезпеки).
O			
NATO	North Atlantic Treaty	НАТО	Організація Північноатлантичного

	Organization		договору.
NBC	Nuclear, Biological, Chemical	РХБ (захист)	Старша аббревіатура для СБРН, що позначає зброю масового ураження.
NCO	Non-Commissioned Officer	Сержантський склад	Категорія молодших командирів (сержантів), які керують солдатами на місцях.
NCS	Net Control Station	Головна радіостанція мережі	Станція, яка керує радіомережею та дотриманням дисципліни зв'язку.
NFA	No-Fire Area	Район заборони вогню	Зона, в якій заборонено відкривати вогонь (зазвичай через присутність цивільних або пам'яток).
NGO	Non-Governmental Organization	Неурядова організація	Громадська організація (наприклад, волонтерські фонди або Червоний Хрест).
NIGHTS	Night Vision Goggles (NVG)	Окуляри нічного бачення (ОНБ)	Прилади для ведення бойових дій у темряві.
NOTAM	Notice to Airmen	Повідомлення для пілотів	Оперативна інформація про зміни в аеронавігаційній обстановці (закриття зон, небезпеки).
Р			
PA	Public Affairs	Зв'язки з громадськістю	Робота прес-служби зі ЗМІ та цивільним населенням.
PCC / PCI	Pre-Combat Check / Inspection	Передбойова перевірка / інспекція	Контрольна перевірка екіпірування, зброї та зв'язку кожного солдата перед виходом на завдання.
PIR	Priority Intelligence Requirement	Пріоритетне розвідувальне завдання	Критична інформація про ворога, яка потрібна командирі для прийняття рішення.
PL	Phase Line	Рубіж регулювання (фазова лінія)	Умовна лінія на карті для контролю та синхронізації просування військ.
PMCS	Preventative Maintenance Checks and Services	Щоденне технічне обслуговування	Процедура перевірки техніки оператором (водієм) перед, під час та після використання.
POL	Petroleum, Oils, and Lubricants	ПММ (Пально-мастильні матеріали)	Спільна назва для бензину, масел та мастил.
POW	Prisoner of War	Військовополонений	Офіційний статус полоненого комбатанта.
PR	Personnel Recovery	Пошук та евакуація особового складу	Система заходів з порятунку солдатів, що опинилися в ізоляції на ворожій території.
PSD	Personal Security Detail	Особиста охорона (VIP-охорона)	Група бійців, відповідальна за безпеку високопосадовця.

Q

QA / QC	Quality Assurance / Control	Забезпечення та контроль якості	Система перевірки стандартів у логістиці або ремонті.
QM	Quartermaster	Квартирмейстер (інтендант)	Служба тилового забезпечення, що відповідає за житло, одяг та харчування.
QRF	Quick Reaction Force	Сили швидкого реагування	Резервний підрозділ у стані високої готовності для допомоги силам, що потрапили в скрутне становище.

R

R&S	Reconnaissance and Surveillance	Розвідка та спостереження	Комплекс заходів із добування відомостей про противника та місцевість.
RCL	Recoilless Rifle	Безвідкатна гармата	Легка артилерійська зброя (наприклад, Carl Gustaf).
RECCE / RECON	Reconnaissance	Розвідка	Скорочення для розвідувальних підрозділів або місій.
RIP	Relief in Place	Зміна підрозділів на позиціях	Процес передачі відповідальності за район від одного підрозділу іншому (ротація).
ROE	Rules of Engagement	Правила застосування сили	Юридичні директиви, що визначають, коли і як військові можуть відкривати вогонь.
ROTAD	Rotation, Training, and Deployment	Ротація, підготовка та розгортання	Цикл життєдіяльності підрозділу між фронтом та тилом.
RP	Rally Point	Пункт збору	Місце, де підрозділ збирається у разі розсіювання або після виконання завдання.
RPG	Rocket-Propelled Grenade	Ручний протитанковий гранатомет (РПГ)	Наприклад, РПГ-7.
RTB	Return to Base	Повернення на базу	Команда або доповідь про завершення місії та рух до ППД.

S

S-1 to S-6	Staff Sections (Battalion/Regiment)	Секції штабу (батальйон/полк)	S-1 Кадри, S-2 Розвідка, S-3 Операції, S-4 Логістика, S-5 Планування, S-6 Зв'язок.
SA	Situational Awareness	Ситуаційна обізнаність	Розуміння поточної обстановки на полі бою.
SAM	Surface-to-Air Missile	Зенітна керована ракета (ЗПК)	Ракета класу "земля-повітря".
SAR	Search and Rescue	Пошуково-рятувальні роботи	Операції з пошуку та евакуації екіпажів або цивільних.
SIGINT	Signals	Радіоелектронна	Перехоплення та аналіз

	Intelligence	розвідка (PEP)	ворожих сигналів зв'язку.
SITREP	Situation Report	Оперативне зведення	Регулярна доповідь про поточну ситуацію (хто, де, що робить, статус).
SOP	Standard Operating Procedure	Стандартна операційна процедура (СОП)	Набір інструкцій для виконання типових завдань (наприклад, SOP з чищення зброї).
SOF	Special Operations Forces	Сили спеціальних операцій (ССО)	Елітні підрозділи для виконання специфічних місій.
STANAG	Standardization Agreement	Угода зі стандартизації (СТАНАГ)	Документ, що встановлює єдині стандарти НАТО для обладнання чи процедур.

T

S-1 to S-6	Staff Sections (Battalion/Regiment)	Секції штабу (батальйон/полк)	S-1 Кадри, S-2 Розвідка, S-3 Операції, S-4 Логістика, S-5 Планування, S-6 Зв'язок.
SA	Situational Awareness	Ситуаційна обізнаність	Розуміння поточної обстановки на полі бою.
SAM	Surface-to-Air Missile	Зенітна керована ракета (ЗПК)	Ракета класу "земля-повітря".
SAR	Search and Rescue	Пошуково-рятувальні роботи	Операції з пошуку та евакуації екіпажів або цивільних.
SIGINT	Signals Intelligence	Радіоелектронна розвідка (PEP)	Перехоплення та аналіз ворожих сигналів зв'язку.
SITREP	Situation Report	Оперативне зведення	Регулярна доповідь про поточну ситуацію (хто, де, що робить, статус).
SOP	Standard Operating Procedure	Стандартна операційна процедура (СОП)	Набір інструкцій для виконання типових завдань (наприклад, SOP з чищення зброї).
SOF	Special Operations Forces	Сили спеціальних операцій (ССО)	Елітні підрозділи для виконання специфічних місій.

U

UA	Unmanned Aircraft	Безпілотний літальний апарат	Окремий літальний апарат без пілота.
UAS	Unmanned Aircraft System	Безпілотна авіаційна система	Весь комплекс: дрон, станція управління, канали зв'язку та персонал.
UAV	Unmanned Aerial Vehicle	БПЛА (дрон)	Найбільш вживана назва для безпілотників.
UXO	Unexploded Ordnance	Боєприпас, що не вибухнув	Снаряди, міни або гранати, які спрацювали некоректно і становлять небезпеку.
UHF	Ultra High Frequency	Дециметрові хвилі (УКХ)	Діапазон радіочастот (300 МГц — 3 ГГц) для військового зв'язку.

V

VBIED	Vehicle-Borne Improvised Explosive Device	Замінований автомобіль	Автомобіль-бомба (часто використовується терористами або як "шахід-мобіль").
VBSS	Vessel Boarding, Search, and Seizure	Огляд, обшук та захоплення судна	Специфічна операція морських підрозділів (ВМС/Морська піхота) з висадки на судно.
VHF	Very High Frequency	Метрові хвилі (УКХ)	Діапазон частот (30–300 МГц), основний для тактичного зв'язку в підрозділах.
VIP	Very Important Person	Дуже важлива особа	Особа, яка потребує посиленої охорони та протокольного супроводу.
VMC	Visual Meteorological Conditions	Візуальні метеоумови	Погода, за якої пілот може керувати літаком/вертольотом, орієнтуючись візуально.
VTC	Video Teleconference	Відеоконференція	Офіційний сеанс відеозв'язку між штабами.
W			
WIA	Wounded in Action	Поранений у бою	Категорія санітарних втрат особового складу (на відміну від KIA).
Wpns	Weapons	Озброєння	Загальне скорочення для зброї в документах та на схемах.
Wpns Sqd	Weapons Squad	Відділення вогневої підтримки	Підрозділ у складі взводу, озброєний кулеметами та протитанковими засобами.
WWMCCS	Worldwide Military Command and Control System	Всесвітня система військового управління	Глобальна мережа передачі даних та наказів.
Z			
Z-Time	Zulu Time	Час "Зулу"	Час за Гринвічем (GMT). Стандарт для планування всіх міжнародних операцій НАТО, щоб уникнути плутанини з часовими поясами.
Z	Zero (Universal Time)	Нуль (Універсальний час)	Літера, що додається до DTG (Date-Time Group), наприклад: 071200Z.

Список використаних джерел

1. NATO, Allied Joint Doctrine for the Conduct of Operations, AJP-3, NATO Standardization Office (NSO), 2011. – 163 p. (неофіційний переклад МО), 2019 – 164 p.
2. Richard Bowyer Campaign Dictionary of Military Terms, 3d edition. – Oxford: MacMillan Bloomsbury, 2008. – 270 p.
3. The American Heritage Electronic Dictionary. Third edition. Version 3.5. — SoftKey International Inc., 1995.
4. Акульшин О.В., Балабін В.В., Білан М.Б., Ольховой І.О. Українсько-французько-англійський словник зовнішніх зв'язків, стратегії та безпеки / За ред. В.В.Балабіна — Голови ред. комітету від України. — К.: Логос, 2006. — 240 с.
5. Англо-український військовий словник начальника артилерії полку Азов, (автор – полковник Дмитро Букарьов, нар. 1971, Хмельницький - 28 липня 2022, смт. Оленівка), 2022 р. – 44 с.
6. Довідник НАТО. — NATO: Office of Information and Press, Brussels, Belgium, 2001. — 608 с.
7. Основи військового перекладу [ред. генерал-майор Балабін В.В.]. – К.: Логос, 2008. – 587 с.
8. Торська М.О., Черник П.П. Англо-український словник військових термінів та супутньої лексики миротворчої спрямованості. – Львів, АСВ, 2011. – 476 с.
9. Чернишов О.О. Основи військового перекладу: (Англ. мова): Навч. посіб. — Ч.2.; За ред. В.В. Балабіна. — Ф.: Поліфаст, 2004. — 162 с.
10. <https://dictionary.cambridge.org/>
11. <https://english-military-dictionary.org.ua/>
12. Ільченко А.І. Мовна підготовка офіцерів ЗСУ в умовах воєнного стану: виклики, досвід та стратегічні перспективи впровадження стандартів НАТО Global trends in science, technology and economy Collection of Scientific papers with proceeding of the 4th international scientific and practical conference січень14-16, 2026. Грац, Австрія с.288-292 див
13. Ільченко А.І. Англійська мова як складова бойової спроможності: трансформація підготовки офіцерів ЗСУ в реаліях сучасної війни Modern science: research, economy, and innovation. Collection of Scientific papers with proceeding of the 4th international scientific and practical conference. січень 21-23, 2026. Загреб, Хорватія с.227-231 див
14. Ільченко А.І. Формування іншомовної компетентності офіцерського складу як чинник взаємосумісності з країнами-партнерами The Integration of Research, Innovation and Economy: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference. Seville, Spain. March 11-13, 2026. с.263-267 див
15. Ільченко А.І. Мовний стандарт офіцера: Від тактичного рівня до глобального лідерства Science, Technology and Industry in the Digital Age: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference. Hamburg, Germany. March 18-20, 2026. 389-394 р. див
16. Ільченко А.І. Андрагогічні аспекти іншомовної підготовки вищого офіцерського складу: Подолання когнітивних бар'єрів та розвиток стратегічної комунікації Global Trends in Science, Technology and Economy Graz, Austria March 25-27 344-349р. див
17. Ільченко А.І. Інтенсифікація мовної підготовки військовослужбовців в умовах короткострокових курсів: поєднання комунікативного підходу та методу занурення Innovative Research in Science and Economy: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the

4th International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity. Brussels, Belgium. April 1-3, 2026. 282-287 p. див

18. Льченко А.І. Проектування цільових навчальних програм англійської мови за стандартами nato stanag від аналізу потреб до результатів навчання The Future of Science, Technology and Economy: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity. Sofia, Bulgaria. April 8-10, 2026. 301-307 p. див
19. Льченко А.І. Гнучкі траєкторії навчання у військовій лінгводидактиці: впровадження адаптивних методик для різнорівневих груп слухачів Science and Information Technologies in the Modern World: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity. Athens, Greece. April 15-17, 2026. 413-418 p. див
20. Льченко А.І. Валідність та надійність інструментів оцінювання мовленнєвої компетенції офіцерів: кореляція між внутрішніми тестами та вимогами сmp (lsu) Science, Technology and Industry in the Digital Age: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity. Hamburg, Germany. April 22-24, 2026. 473-478 p. див
21. Льченко А.І. Фаховий переклад як інструмент засвоєння професійного англомовного дискурсу старшим офіцерським складом (прийнято до друку)
22. Льченко А.І. Алгоритм застосування ШІ для персоналізації вивчення військової термінології (англійська мова) в умовах інтенсивної підготовки (прийнято до друку)
23. Льченко А.І. Трансформація самостійної мовної підготовки офіцерів за допомогою інтелектуальних платформ та корпусних лінгвістичних інструментів Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity. Vilnius, Lithuania. April 29 – May 1, 2026. 435-439 p. див
24. Льченко А.І. Кібербезпека та етичні аспекти використання ШІ в системі військової мовної освіти (прийнято до друку)
25. Левицька А. І. "Стратегії розвитку критичного мислення в епоху інформаційного перенасичення." Міжнародна науково-практична конференція "Сучасні тенденції та перспективи розвитку науки, освіти, технологій та суспільства: м. Кременчук, Україна, 23 серпня 2023. С. 15–17.
26. Левицька А. І. "Етичні аспекти досліджень у воєнний період: Відповідальність науковця та дисертанта" Міжнародна науково-практична конференція "Сучасні тенденції та перспективи розвитку науки, освіти, технологій та суспільства: м. Ізмаїл, Україна, 6 жовтня 2023. С. 26–27.
27. Левицька А. І. "Екзистенціальні аспекти гуманітарних наук" Міжнародна науково-практична конференція "current issues of science, education and society: Theory and practice" м. Arabus, 20 жовтня 2023. с. 65-67
28. Левицька А. І. Загальна освіта та мови перехід від ізоляції до інтеграції Міжнародна науково-практична конференція Актуальні питання лінгводидактики. Традиції та новаторство 09-10 листопада 2023 р., м. Запоріжжя с. 42-43
29. Левицька А. І. Сталий розвиток та екологічна безпека в контексті євроінтеграції: Англійська мова як інструмент міжнародного обміну знаннями. Матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених Об'єднані наукою: перспективи міждисциплінарних досліджень 2023р., м. Київ с. 167-168
30. Levitskaia A. I. Interaction of language and human essence: Philosophical-anthropological perspective Соціально-гуманітарний вісник: зб. наук. пр. – Вип. 46. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2024. – 29 с.

31. Левицька А.І. З'єднуючи світи: Антропологічні рішення для сучасних викликів у навчанні мови XI international scientific and practical conference «Innovative Solutions to Modern Scientific Challenges» Загреб, Хорватія 21.02.2024, с. 168-172
32. Levitskaia A. I. Anthropologischer ansatz in der entwicklung interkultureller kommunikation: Strategien für den fremdsprachenunterricht in zeiten der globalisierung [Антропологічний підхід у розвитку міжкультурної комунікації: стратегії викладання іноземних мов у глобальному контексті] XII international scientific and practical conference «Scientific Theories and Practices as an Engine of Modern Development» 2024 Bratislava с.190-194
33. Левицька А. І. Адаптивне лідерство стратегії для успішного функціонування у кризових середовищах Лідерство і обдарованість: сучасний науковий дискурс і освітня практика : матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайнконференції (Київ, 14–19 лютого 2024 року). – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. – с. 566-573
34. Левицька А. І. Антропологічні методи викладання та їх застосування у питаннях інтеграції та міжнародних відносин Вісник гуманітарного наукового товариства. Випуск 24 м. Черкаси 30 квітня 2024 с. 102-106
35. Левицька А. І. Етика компетентності: Інтеграція гуманістичних поглядів у професійну підготовку Вісник гуманітарного наукового товариства. Випуск 24 м. Черкаси 30 квітня 2024 с.107-110